Danmarks
Løbebiller
(Cicindelides & Carabides)

systematisk beskrevne

af

A. C. Jensen-Hårup.

KJØBENHAVN
I KOMMISSION HOS LEHMANN & STAGE
1891

Forbemærkninger.

Nærværende lille bog er særlig udarbejdet for at give samlere lejlighed til at kunne bestemme og blive nærmere kjendte med alle de hidtil fundne danske arter af familjerne *Cicindelides* og *Carabides*. Det tør haabes, at bogen i nogen grad må vise sig brugbar i så henseende.

Der er lagt særlig vægt på så vidt muligt i bestemmelseslisterne og beskrivelserne kun at fremhæve de lettere iøjnefaldende kjendemærker for de enkelte arter, slægter og familjer; for de to omhandlede familjers vedkommende er således forryggens form og bygning i det hele taget i reglen særlig fremhævet, da denne legemsdel ofte fremviser de skarpeste og lettest iagttagelige kjendetegn.

Bogen er søgt holdt i en sådan form, at den hverken henfalder til populær overfladiskhed eller til videnskabelig omstændelighed.

Og hermed være den anbefalet til flittig brug.

Forf.

Slægtsregister.

Danmarks Coleoptera (biller).

Biller kaldes alle de insekter, som har bidende munddele, en fuldstændig forvandling (puppens form og livsstadium skarpt adskilt fra larvens og det fuldkomne insekts) og to par vinger, af hvilke det forreste (øverste) par er omdannet til oftest hårde dækvinger, hvorunder det bageste (underste) par på meget få undtagelser nær er skjult i hviletilstanden; kun det bageste par egner sig til flugt, men mangler ofte; meget sjældent mangler tillige forreste par. Larverne er seksbenede eller maddiker.

Billerne (kaldes også koleopterer, eleutherater, frikjæbede eller dækvingede insekter) findes udbredte over hele jorden i et uhyre antal arter. I troperne findes de fleste, største og skjønneste; mod polerne aftager artsantallet og formrigdommen stærkt. Den langt overvejende del forekommer på landjorden, kun forholdsvis få opholder sig i ferskvand, enkelte træffes i saltvand, men vel kun tilfældig. Som regel kan det siges, at jo yppigere en egns plantevækst er, desto rigere er dens billefauna, og dette gjælder ikke alene troperne, men lige så vel de koldere egne.

Oversigt
over de indenlandske familjer.*)

A. Dækvingerne afkortede, så at den af 5—7 hornagtige ringe bestående bagkrop for største delen er ubedækket, deres søm lige, og hudvingerne kan fuldstændig trækkes ind under dem . . . . **73.**

*) Denne oversigt er på grund af utilstrækkelig selvstændigt kjendskab til familjekaraktererne til dels efter Redtenbacher: Fauna Austriaca. Die Käfer. Wien 1874.

B. Dækvingerne lader i det højeste enkelte hornagtige bagkropsringe ubedækkede, de dækkede ringe er hudagtige; eller også er dækvingerne meget afkortede, men lader hudvingerne rage udenfor; eller de er afkortede, men med divergerende søm; eller endelig fuldstændig manglende . . **1.**

1a. Bagfødderne med 5 led . . . . **2.**

1b. Bagfødderne med 4, de forreste med 5 led . . . . **37.**

1c. Alle fødder med 4 led eller forfødderne med kun 3 . . **51.**

1d. Bagfødderne med 3 eller færre led . . . . **67.**

2a. Følerne knæede (brækkede), deres første led langt og tykt, dannende en vinkel med de følgende mindre led; endeleddene dannende en kølleformig fortykkelse, eller sav- eller bladformig udvidede indad til . . . . **3.**

2b. Følerne meget sjældent knæede, i så fald har de aldrig kølleformig fortykkede endeled . . . . **6.**

3a. Følernes endeled indad til savformig udvidede eller vifteformige eller dannende en omhyllet endeknop . . . . **4.**

3b. Følernes endeled eller endeknop ligelig udvidede til alle sider . . . . **5.**

4a. Følerne 10-leddede, deres endeled kam- eller savformig udvidede indad til. Bugen består af 5 ringe . . . . XXIX. Fam. **Lucanides.**

4b. Følerne 8—11-leddede med lappet, vifteformig, spaltet eller omhyllet endeknop. Bugen består sædvanlig af 6, sjælden af 8, meget sjælden af 5 ringe. Forbenene graveben . . . . XXX. Fam. **Scarabæides.**

5a. Hovedet snudeformig forlænget; følerne indleddede på siderne af forlængelsen . . . . **52.**

5b. Hovedet ikke snudeformig forlænget. Følerne kan lægges ind på forbryststykkets underside, hvor der sædvanlig findes en grube til optagelse af endeknoppen. Dækvingerne næsten altid afstumpede, så at de to sidste bagkropsled forbliver ubedækkede . . . . XV. Fam. **Histerides.**

6a. Kjæbepalperne næsten så lange som eller endog længre end følerne . . . . V. Fam. **Hydrophilides.**

6b. Kjæbepalperne meget kortere end følerne . . . . **7.**

7a. Føddernes kløer ikke af påfaldende størrelse . . . . **8.**

7b. Sidste led af de trinde fødder meget stort med påfaldende store kløer. Bugringe 5. Følerne enten svagt fortykkede mod spidsen eller uregelmæssige. Legemet helt eller del-

vist bedækket med en vandskydende hårklædning .... XXVII. Fam. **Parnides.**

8a. Bugen består (hos de indenlandske arter) af 5 ringe .. **9.**

8b. Bugen sammensat af 6 eller flere ringe .... **24.**

9a. Lårets rod er liggende på hofteringens yderside og indleddet bag ved dennes midte .... **10.**

9b. Lårets rod er indleddet på eller meget nær ved hofteringens spidse, så at begge deles længdeakse danner en lige linje . **23.**

10a. Forhofterne mèr eller mindre kugleformige eller aflange, sædvanlig kun ubetydelig fremragende af leddegruberne . **11.**

10b. Forhofterne kegle- eller tapformig fremragende af leddegruberne, stillede nær hinanden. Mellemhofterne mer eller mindre kugleformige eller ovale. Baghofterne ikke tapformige .... **19.**

10c. Alle hofterne fremragende i form af store, bagtil rettede og ved hinanden stående tappe .... **22.**

11a. Forhofterne aflange, mer eller mindre halvvalseformige . **12.**

11b. Forhofterne kugleformige .... **13.**

12a. Alle bugringe frit bevægelige. Skinnebenene kan ikke lægges ind i en fure på lårets underside. Mellemhofterne sædvanlig kugleformige .... **29.**

12b. De tre første bugringe sammenvoksede. Alle hofterne aflange, valseformige. Skinnebenene kan lægges ind i en fure på lårets underside. Følerne svagt fortykkede ud mod spidsen eller med flere større endeled .... XXV. Fam. **Byrrhides.**

13a. Følerne . børste- eller trådformige, sav- eller kamdannede. Forbrystet med en fortsættelse, der griber ind i en grube på mellembrystet .... **14.**

13b. Følerne perlesnorformige eller fortykkede mod spidsen, med større endeled eller med en leddet endeknop .... **16.**

14a. Forbrystets fortsættelse kan ikke skydes således ind i mellembrystets grube, at billen lagt på ryggen derved kan hæve forbryststykket og springe i vejret .... XXXI. Fam. **Buprestides.**

14b. Forbrystets fortsættelse kan skydes således ind i mellembrystets grube, at billen lagt på ryggen kan hæve forbryststykket og med et sæt springe i vejret .... **15.**

15a. Følerne indleddede på den næsten lodrette pande mellem øjnene i to gruber, som fortil fjærner sig fra hinanden.

Læben utydelig eller ikke synlig ....
........................XXXIII. Fam. **Eucnemides.**

15b. Følerne indleddede foran øjnene under hovedets næsten altid listeformig fremstående siderande. Læben tydelig . .
........................XXXIV. Fam. **Elaterides.**

16a. Forbrystet bagtil uden tornformig fortsættelse. Mellembrystet uden udhuling. Følere og ben ikke indtrækkelige . . . .17.

16b. Forbrystet bagtil med en fortsættelse, der passer ind i en udhuling på mellembrystet. Følere og ben kan lægges ind i gruber........... XXXII. Fam. **Throscides.**

17a. Hofterne mer eller mindre fjærnede fra hinanden . . . .18.

17b. Hofterne tætliggende til hinanden. Skinnebenene på spidsen med en krans af tætstillede børster. De tre inderste fodled noget udvidede, ubehårede underneden, det fjærde led lille. Legemet ægrundt eller ægformet, undersiden flad, oversiden hvælvet. Følerne med 3-leddet kølle........
.... XVI. Fam. **Phalacrides.**

18a. Legemet fladtrykket; de mer eller mindre rendeformig indtrykkede vingedækker sædvanlig begrænsede af en ophøjet liste mod sideranden. Følerne næsten altid tråd- eller snorformige, sjældent med 3 større endeled. Bugringene temmelig lige lange......... XX. Fam. **Cucujides.**

18b. Legemet hvælvet. Vingedækkerne uden sideliste. Første bugring længre end de følgende ....
.... XXI. Fam. **Cryptophagides.**

19a. Baghofterne stående tæt ved hinanden ....20.

19b. Mellem- og baghofterne fjærnede fra hinanden . . . . . .32.

20a. Baghofterne uden rende til at lægge låret i, dette uden rende til optagelse af skinnebenet ....21.

20b. Baghofterne bagtil udvidede til en smal plade, under hvilken låret kan lægges. Låret underneden med en rende til optagelse af skinnebenet. Følerne kølleformede.........
.........................XXIV. Fam. **Dermestides.**

20c. Baghofterne udvidede til en stor, trekantet plade, hvorunder låret kan trækkes ind. Følerne næsten trådformige .22.

21a. Fødderne almindelige. Legemet halvkugleformet, ægrundt eller ægformet ....34.

21b. Fødderne med bred såle. Legemet forlænget med temmelig valseformige dækvinger og besat med fløjlsagtig behåring ....36.

22a. Legemet langt valseformet. Hovedet med de store øjne

så bredt som det lille forbrystkykke. Vingedækkerne undertiden manglende. Skinnebenene med utydelig endetorn . 35.

22b. Legemet ægformet eller langagtigt. Hovedet meget mindre end forbryststykket. Skinnebenene med tydelig endetorn. .... XXXV. Fam. **Dascillides.**

23a. Følerne trådformige, indleddede tæt ved hinanden på panden .... XXXIX. Fam. **Ptinides.**

23b. Følerne sav- eller kamformede eller med 3 længre eller bredere endeled, indleddede på hovedets sider foran øjnene .... XL. Fam. **Anobiides.**

24a. Forhofterne korte, kugleformige eller aflange, mer eller mindre indesluttede i leddegruberne .... 25.

24b. Forhofterne kegle- eller tapformig fremragende af leddegruberne .... 30.

25a. De første tre bugringe sammenvoksede .... 26.

25b. Alle bugringe fri .... 29.

26a. Alle ben gang- eller løbeben .... 27.

26b. I det mindste bagbenene svømmeben .... 28.

27a. Følerne indleddede ovenfor kindbakkernes rod .... I. Fam. **Cicindelides.**

27b. Følerne indleddede bagved kindbakkernes rod (umiddelbart ved denne) .... II. Fam. **Carabides.**

28a. Følerne lange, tynde, børste- eller trådformige, sjældent tykkere på midten eller med større endeled. Øjnene udelte .... III. Fam. **Dytiscides.**

28b. Følerne meget korte og ureglmæssige .... IV. Fam. **Gyrinides.**

29a. Fødderne med 5 led, meget sjældent med kun 4 på de bageste; de 3 inderste fodled næsten altid udvidede, det fjærde lille, knopformet. Vingedækkerne ikke sjældent afstumpede .... XVII. Fam. **Nitidulides.**

29b. Fødderne med 5 almindelige led, det inderste meget lille. Vingedækkerne dækker fuldstændig bagkroppen .... XVIII. Fam. **Trogositides.**

30a. Baghofterne fjærnede langt fra hinanden .... 31.

30b. Baghofterne stillede tæt ved hinanden .... 33.

31a. Følerne næsten så lange som kroppen .... 32.

31b. Følerne ikke halvt så lange som kroppen .... 34.

32a. Kjæbepalperne meget lange, så lange som eller længre end hovedet, 4-leddede, deres yderste led meget lille, ofte næsten uopdageligt. Vingedækkerne dækker bagkroppen fuld-

stændig. Legemet meget lille, uden hudvinger . . . .
. . . . IX. Fam. **Scydmænides.**

32b. Kjæbepalperne af sædvanlig længde. Vingedækkerne afstumpede og dækker ikke bagkroppen fuldstændig. Legemet med hudvinger. Følerne ofte hårfine . . . .
. . . . XIV. Fam, **Scaphidiides.**

33a. Følerne efterhånden tykkere ud mod spidsen eller med leddet kølle eller med større, adskilte, runde endeled. Bagfødderne altid med almindelige led . . . . 34.

33b. Følerne tråd- eller børsteformige, sav- eller kamdannede, sjældent med 3 større, stedse noget flade endeled; i så fald besidder fodleddene en bred og sædvanlig lappet såle . 35.

34a. Mellemhofterne temmelig fremragende. Legemet stort og næsten cylinderformet eller middelstort og temmelig fladt eller lille, ægformet og ikke stærkt hvælvet . . . .
. . . . X. Fam. **Silphides.**

34b. Mellemhofterne lidet fremragende. Legemet halvkugle- eller ægformet, højt hvælvet. . . . XI. Fam. **Anisotomides.**

35a. Fødderne meget kortere end det tilhørende skinneben, deres led hyppig trekantede eller hjærteformige, det fjærde ikke sjældent tolappet . . . . 36.

35b. Fødderne meget lange og tynde, så lange som skinnebenene, de enkelte led trinde . XXXVIII. Fam. **Lymexylonides.**

36a. Baghofterne tapformig fremtrukne bagud mod hofteringen .
. . . . XXXVI. Fam. **Malacodermata.**

36b. Baghofterne ikke tapformige. Fodleddene brede, med børste- eller svampeagtig behåret såle og sædvanlig med lappeagtige tilhængsler. Øjnene i reglen noget udrandede. Følerne savdannede eller med 3 større mer eller mindre flade endeled. Forryggen med tilrundede siderande . . . .
. . . . XXXVII. Fam. **Clerides.**

37a. Forhofterne korte, kugleformige eller ovale mer eller mindre indesluttede i leddegruberne, aldrig mere fremragende end den mellem dem beliggende fortsættelse af forbrystet. Baghofterne stedse adskilte ved en fortsættelse af første bugring, hvilken fortsættelse passer ind i en bugt i bagbrystet. Bug og bagbryst i flugt med hinanden . . . . 38.

37b. Forhofterne stedse kegle- eller tapformig fremragende, næsten altid tætliggende til hinanden, meget sjældent adskilte ved en fortsættelse af forbrystet. Baghofterne stedse hinanden nærliggende. Første bugring dybere liggende end bagbrystet . 40.

38a. Forhofterne korte (bredere end lange). Følerne med ringet endeknop .... **39.**
38b. Forhofterne kugleformige eller ovale. Følerne aldrig med ringet endeknop .... XLII. Fam. **Tenebrionides.**
39a. Følerne knæede (brækkede). Kroppen kugle- eller ægformig .... (Se 5a og 5b).
39b. Følerne lige. Kroppen langstrakt, smal . . (Se 29a og 29b).
40a. Forryggen med skarpe siderande .... **41.**
40b. Forryggens siderande i det mindste fortil stumpe eller afrundede .... **44.**
41a. Følerne stedse indføjede under hovedets siderande .... (Se 34a og 34b).
41b. Følerne indleddede foran øjnene .... **42.**
42a. Hovedet fremstrakt eller svagt nedbøjet, aldrig halsformig indsnævret, sjældent tilbagetrækkeligt i forbryststykket . **43.**
42b. Hovedet lodret nedbøjet, munden lagt på forhofterne. Bag ved øjnene er hovedet hals- eller stilkformig indsnævret . ... L. Fam. **Mordellides.**
43a. Fodkløerne kamformig tandede . XLIII. Fam. **Cistelides.**
43b. Fodkløerne sædvanlig almindelige, sjældent spaltede mod spidsen eller med en tand ved roden .... XLV. Fam. **Melandryides.**
44a. Hagepladen siddende umiddelb. på den lige struberand*) . **45.**
44b. Hagepladen siddende på struberandens mer eller mindre fremskudte midte .... **48.**
45a. Fødderne almindelige eller det næstyderste led hjærteformet eller svagt tolappet. Forbenenes leddegruber bagtil åbne . **46.**
45b. I det mindste er bagføddernes næstyderste led bredt og på undersiden beklædt med børsteagtige hår. Følerne trådformede. Forbenenes leddegruber bagtil lukkede .... XLVI. Fam. **Lagriides.**
46a. Hovedet bagtil stærkt indsnævret, forbundet med forbryststykket ved en tynd stilk .... **47.**
46b. Hovedet mer eller mindre fremstrakt, bagtil kun lidet indsnævret og bredt forbundet med forbrystykket .... XLIV. Fam. **Pythides.**
47a. Baghofterne rykkede tæt til hinanden .... XLVII. Fam. **Pedilides.**

---

*) **Struben** kaldes den i reglen hvælvede del af hovedets underside, som strækker sig hen til baghovedet, og hvis forreste rand er **struberanden**, der til dels grænser til hagen.

47b. Baghofterne adskilte ved en fortsættelse fra første bugring . . . . XLVIII. Fam. **Anthicides.**

48a. Fodkløerne almindelige, tandede eller kun svagt spaltede ved spidsen . . . .**49.**

48b. Fodkløerne fuldstændig spaltede i to dele (en mindre og en større), tand- eller kamformige. LII. Fam. **Meloides.**

49a. Følerne sav- eller kamdannede . . . .**50.**

49b. Følerne tråd- eller børstedannede, meget sjældent savdannede, i så fald er hovedet ikke forbundet med forbryststykket ved en tynd hals. Forhofterne tapformig fremragende af leddegruberne . . LIII. Fam. **Oedemerides.**

50a. Dækvingerne meget bredere end det korte, på siderne tilrundede forbryststykke . . XLIX. Fam. **Pyrochroides.**

50b. Dækvingerne ikke eller kun lidet bredere end det fortil tilsmalnede forbryststykke. . LI. Fam. **Rhipiphorides.**

51a. Følerne næsten altid knæede (brækkede). Hovedet i reglen snudeformig forlænget, under alle omstændigheder, hvis følerne ikke er brækkede. Palperne vanskelig opdagelige. **52.**

51b. Følerne ikke knæede. Hovedet sjælden snudeformig forlænget. Palperne tydelige . . . .**53.**

52a. Hovedet stedse mer eller mindre snudeformig forlænget. Fodleddene underneden med børste- eller svampeagtig såle; det tredje og hyppig også andet led hjærteformet eller tolappet, meget sjældent simpelt (ikke udvidet), i så tilfælde er hovedet altid tydelig snudeformig forlænget. Følerne med leddet eller uleddet endeknop, næsten altid knæede. . . . . LIV. Fam. **Curculionides.**

52b. Hovedet i det højeste svagt forlænget fortil. Fodleddene uden såle, det tredje led ofte hjærteformet eller tolappet. Forskinnebenets yderrand i reglen tandet . . . . LV. Fam. **Scolytides.**

53a. Fodleddene almindelige, sædvanlig behårede underneden. **54.**

53b. Fodleddene underneden med bred, børste- eller svampeagtig behåret såle eller med lappeformede tilhængsler; det tredje led bredt hjærteformet eller tolappet og på oversiden med en rende til optagelse af kloleddets rod . . . **61.**

54a. Hofteringen tilliggende lårrodens underside . . . .**55.**

54b. Låret indleddet på hofteringens skjæve spidse . . . . . . **60.**

55a. Hovedet frit eller kun indtrukket . . . .**56.**

55b. Hovedet fuldstændig skjult under den fortil skjoldformig

udvidede og tilrundede forryg. Kroppen meget lille, ægformet eller elliptisk..... LXII. Fam. **Corylophides.**

56a. Forhofterne kegleformig fremragende, stillede nær hinanden .... **57.**

56b. Forhofterne kugleformige, mer eller mindre indesluttede i leddegruberne og sædvanlig noget fjærnede fra hinanden. **58.**

56c. Forhofterne korte (bredere end lange), indtagende hele forbrystet. Følerne uregelmæssige, korte, de to inderste led store og trekantede, de følgende dannende en tenformig, indadtil savdannet kølle. XXVIII. Fam. **Heterocerides.**

57a. Forbrystet hornet, tydeligt. Mellem- og baghofterne stillede temmelig nær hinanden (se 34) .... **66.**

57b. Forbrystet til dels hudagtigt. Mellem- og baghofterne fjærnede fra hinanden....... XXVI. Fam. **Georyssides.**

58a. Bugringe 5, frit bevægelige .... **59.**

58b. Bugringe 5 eller 6, de 3 eller 4 første ringe ikke eller kun lidet bevægelige. Følerne sædvanlig med endeknop, sjældent efterhånden tykkere ud mod spidsen......... .... XIX. Fam. **Colydiides.**

59a. Hofterne mer eller mindre fjærnede fra hinanden.(Se 18).

59b. Hofterne parvis nærstillede hinanden. Alle fødder hos hunnen 4-leddede, hos hannen har forfødderne kun 3 led, sjældent har begge kjøn 4 led på alle fødder. Følerne efterhånden tykkere ud mod spidsen eller med 3 større endeled............. XXIII. Fam. **Mycetophagides.**

60a. Fodleddene aftager efterhånden i længde udad til.(Se 23).

60b. De 3 inderste fodled meget korte, indbyrdes af samme længde, kloleddet længere end disse tilsammen .... XLI. Fam. **Cioides.**

61a. Hovedet ikke snudeformig forlænget .... **63.**

61b. Hovedet enten forlænget til en snude eller i det mindste tydelig forlænget fra øjnene og til munden. Følerne indad til savdannede eller fortykkede mod spidsen eller også med 3 betydelig større endeled, stedse indføjede på hovedets sider foran øjnene og sædvanlig i en fure eller gruber. **62.**

62a. Fødderne utydelig 4-leddede, deres tredje led (fra roden af) mer eller mindre skjult i det tolappede andet led ....LVI. Fam. **Anthribides.**

62b. Fødderne tydelig 4-leddede, det tredje frit bevægelige led fremragende af det andet og med 2 store lapper....... .... LVII. Fam. **Bruchides.**

63a. Følerne med 3 meget større, hyppig fladtrykte endeled, eller efterhånden, men stærkt fortykkede ud mod spidsen. **64.**
63b. Følerne børste-, tråd- eller persnorformige, ofte savdannede, sjældent svagt fortykkede ud mod spidsen eller med flere næppe mærkbart større endeled .... **65.**
64a. Hofterne mer eller mindre fjærnede fra hinanden. (Se 18).
64b. Hofterne rykkede nær hinanden .... (Se 36).
65a. Følerne børste- eller trådformige, sav- eller kamdannede, aldrig fortykkede ud mod spidsen, indføjede på panden eller nær ved en stedse forekommende indbugtning i øjet, næsten altid længre end den halve, ofte meget længre end den hele krop. Benene sædvanlig slanke og lange, i reglen langt fremragende fra kroppen .... LVIII. Fam. **Cerambycides.**
65b. Følerne tråd- eller perlesnorformige, sav- eller kamdannede, eller svagt fortykkede mod spidsen, eller også med ubetydelig tykkere endeled, indføjede på panden eller foran de kun sjældent indbugtede øjne, kortere end den halve krop, sjældent længre, i så fald er øjnene under ingen omstændigheder indbugtede. Benene næsten altid temmelig korte og kraftige..... LIX. Fam. **Chrysomelides.**
66a. Følerne 11-leddede .... (Se 34).
66b. Følerne med 9—10 led. Kroppen særdeles lille, næsten kugleformig .... Fam. Clambides*).
67a. Bagkroppen bestående af 5 eller flere ringe .... **68.**
67b. Bugen med kun 3 ringe, den midterste meget kort. Fødderne 2-leddede .... XII. Fam. **Sphæriides.**
68a. Forhofterne tapform. fremragende og stillede nær hinanden. **69.**
68b. Forhofterne kugleformige, mer eller mindre skjulte i leddegruberne og fjærnede fra hinanden .... **71.**
69a. Følerne middeltynde. Mellem- og baghofterne stillede nær hinanden .... **70.**
69b. Følerne hårtynde med 2 eller 3 større endeled. Mellem- og baghofterne fjærnede fra hinanden. Fødderne tilsyneladende uleddede. Kroppen særdeles lille .... XIII. Fam. **Trichopterygides.**
70a. Følerne med 11 led .... (Se 34).
70b. Følerne med 9—10 led .... (Se 66).
71a. Fodleddene stedse simple (almindelige). Kroppen langagtig,

---

*) Da jeg for øjeblikket ikke véd, om der findes danske arter hørende til denne familje, opføres den uden nummer.

aldrig kort ægformet. Følerne fremstrakte ....
.... XXII. Fam. **Lathridiides.**

71b. Fodleddene altid brede, med børste- eller svampeagtig såle, det andet led 2-lappet, sjældent almindelige, i så tilfælde er kroppen kugleformig-ægdannet..................72.

72a. Følerne indleddede mellem øjnene, fremstrakte, ikke indtrækkelige under hovedet..LX. Fam. **Endomychides.**

72b. Følerne indleddede under hovedets siderande foran øjnene og kan trækkes ind under hovedet ....
.... LXI. Fam. **Coccinellides.**

73a. Bugen består af 5 ringe ....74.

73b. Bugen består af 6—7 ringe. VI. Fam. **Staphylinides.**

74a. Følerne 11-leddede........ VII. Fam. **Pselaphides.**

74b. Følerne 6-leddede (hos de indenlandske arter).........
.... VIII. Fam. **Clavigerides.**

I. Fam. **Cicindelides.**
(Sandspringere.)

Familjen har en ejendommelig grundform, som kun træffes igjen hos ganske enkelte arter af fam. Carabides (løbebiller). Hovedet er stort og over de vældige, fremspringende øjne bredere end eller så bredt som forryggen, hvilket blandt andet giver sandspringerne det ejendommelige udseende. Følerne er 11-leddede, børsteformede og indleddede ovenfor *kindbakkernes rod. Kindbakkerne slanke, spidse og stærkt krummede, bag ved spidsen på indersiden med tre stærke tænder. Kjæbernes indvendige flig næsten ret, på spidsen med en bevægelig, meget spids klo eller krog, som mangler hos næste familje. Kjæbepalperne 4-leddede; palpefligene 2-leddede. Tungen hornagtig, svag udviklet, dækket af hagen; bitungerne mangler. Hagen dybt udrandet. Hannen sædvanlig med 7, hunnen med 6 bugringe, hvoraf de tre forreste er sammenvoksede. Benene er lange, slanke løbeben; fødderne 5-leddede på alle benpar, fodleddene tynde og langstrakte. Vingedækkerne dækker stedse bagkroppen fuldstændig.*

Af de talrige slægter, som hører til denne familje, forekommer kun to i Evropa, nemlig *Tetracha* og *Cicindela*, af første slægt endda kun èn eneste sydevropæisk art. Vor verdens-

del savner desværre næsten ganske denne familje, hvis form- og artsrigdom i forening med arternes tiltrækkende og skjønne ydre samt interessante levevis i særlig grad har taget entomologernes opmærksomhed fangen.

Slægtsbeskrivelse:

Hovedet over de store, fremspringende øjne bredere end forryggen, denne meget smallere end dækvingerne. Panden er fint og tæt længdestribet eller -ridset ind mod øjnene. Overlæben fortil oftest tandet. Tunge- og kjæbepalperne næsten lige lange, de sidstes tredje led meget kortere end fjærde. Rygskjoldet tydeligt. Hannens tre inderste led på forfødderne udvidede og på undersiden med tætsiddende, korte og bløde hår. Hannen noget mindre og smallere end hunnen. Arterne smukt og metallisk farvede, med hvide plettegninger på vingedækkerne.

1. **Cicindela,** *L.*

1. Slægten **Cicindela,** *Linnè (Syst. Nat. II. 657). (Sandspringer).*

Sandspringerne findes udbredte over hele den tempererede og varme del af jordkloden i flere hundrede arter. I Danmark findes kun de tre neden for beskrevne, medens der fra vort naborige Tyskland er opgivet 11 arter; mod troperne tiltager artsantallet stærkt. Disse dyr er med rette blevet kaldt tigrene blandt insekterne; thi deres inderste natur er rovbegjerlighed; deres bytte består af allehånde insekter, larver, edderkopper og lignende dyr og tages enten ved åbenbare røverier eller ved, at de lumskelig lurer i deres selvgravede røverhuler og styrter frem, så snart et eller andet ulykkeligt insekt kommer forbi, som da sjældent får tid til at undfly. Sandspringernes flugt foregår stødvis, og kun når benene ikke hurtig nok kan flytte dyret, tages vingerne til hjælp. De er mest livlige i brændende solskin, hvorfor også opholdsstedet vælges derefter.

Endnu mere rovbegjerlige er larverne, umættelige og grådige uhyrer, som møjsommelig graver sig foddybe gange i jorden, hvori de lurer på bytte på lignende vis som de fuldkomne insekter. De er mest karakteriserede ved, at 5. bagkropsled er noget ejendommelig udviklet og på oversiden forsynet med hornkroge samt ved, at hovedets overside er udhulet; horn-

krogene hjælper larven til at kunne holde sig fast og bevæge sig i gangene, og det udhulede hoved bruges som skovl.

Artsbeskrivelse:

1a. *Læben sort, med en ophøjet kjøl langs midten. Hvert vingedække med et længdebælte af runde gruber, som begynder ved skulderen og strækker sig ned og berører sømmen, idet det går inden om det bag ved midten beliggende skråt stillede, hvide tværbånd, derefter fortsættes det i bredere skikkelse og fjærner sig igjen fra sømmen ned mod spidsen. Vingedækkerne iøvrig fint rynket-punkterede og med små, hvide pletter ved skulder og spidse. Oversiden broncesort med svag silkeglans. Længde 15—18 mm.*

Stedegen og temmelig sjælden; den holder sig til hedeegne, hvor der er nåleskov i nærheden; under sådanne forhold findes den undertiden i mængde på steder i Jylland, dog meget sjældent mod nord. Den er endvidere funden flere steder i Nordsjælland, samt enkeltvis ved Tromnæs på Falster, Østerhæsinge i det sydlige Fyn og ved Hasle på Bornholm (Joh. Boye).

Den flyver bedre end de følgende arter.

1. **C. sylvatica**, *Linn. (Fn. sv. n. 748). Skov-sandspringer.*

1b. *Læben hvid, uden ophøjet længdekjøl. Vingedækkerne uden større gruber* . . . .**2.**

2a. *Oversiden grønlig aske- eller brunfarvet med kobberfarvet anstrøg. Vingedækkerne yderst fint kornede og med hvide månepletter og tværbånd. Forryggen bagtil næsten lige så bred som fortil. Længde 12—16 mm.*

Dens larve er fuldvoksen 2½—3 cm. lang og 5—6 mm. bred. Hoved og forryg kobberfarvet metalgrønne, glinsende. Bagkroppen bredest over 5. led, dens vorterækker uden børster.

Forkommer almindelig i Danmark i lyng- og skovbevoksede, sandede egne oftest selskabelig samlet. Den udvikles lidt senere end næste art.

Varierer betydelig med hensyn til form, farve og størrelse samt til de hvide plettegninger. Varieteten maritima Dej., der er noget mindre og mørkere og med et mere vinklet midttværbånd på vingedækkerne, forekommer enkelte steder ved havet.

2. **C. hybrida**, *Linn. (Fn. sv. n. 747). Lyng-sandspringer.*

2b. *Oversiden græsgrøn, undertiden kobberfarvet eller næsten sort. Vingedækkerne yderst fint kornede og med små, hvide pletter. Forryggen bagtil betydelig smallere. Længde 14—16 mm.*

Dens larve er fuldvoksen $2^1/_2$—3 cm. lang og 5—6 mm. bred. Forryggen mørkebrun. Bagkroppen ligebred, dens vorterække er børstebærende. Hos puppen findes paa hver side af de seks første bagkropsled på midten en dusk rødlige hår; på de fire første led er disse duske lige store, halvt så store som 5. leds, men dobbelt så store som 6. leds. Disse hårduske kunde tænkes at tjene til at fastholde puppehylsteret i røret, når billen kryber ud.

Almindelig, men mest enkeltvis, i mark og skove i de frugtbarere egne, sjældent i større selskaber. Den udvikles i avgust eller senere.

Varierer meget betydelig, især hvad oversidens farve og vingedækkernes pletter angår; hin er ikke sjældent kobberbrun, sjældent derimod sort eller blå, disse er undertiden delvist eller endog helt forsvundne.

3. **C. campestris,** *Linn. (Fn. sv. n. 746). Mark-sandspringer.*

II. Fam. **Carabides.**
(Løbebiller).

Hovedet er sjældent så bredt som eller endog bredere end forryggen. Følerne er 11-leddede, tråd- eller børsteformede og indleddede bagved *kindbakkernes rod. Kindbakkerne i det højeste med ên større tand ved roden, ofte forskjellig udviklede. Kjæbernes indvendige flig krummet, spids, uden bevægelig krog på spidsen. Kjæbepalperne 4-leddede; palpefligene 2-leddede. Tungen ikke dækket af hagen, ofte forsynet med bitunger. Hagen dybt udrandet, hyppig med en enkelt eller kløftet tand i midten. Bugen næsten altid bestående af 6, sjældent 7 eller 8 ringe; de tre forreste sammenvoksede. Benene mest lange. smalle løbeben; forreste par undertiden graveben; forskinnebenene hyppig brede; fødderne 5-leddede på alle benpar, de forreste ofte hos hannen med flere udvidede led. Vingedækkerne dækker i reglen bagkroppen fuldstændig.*

I henseende til artsantal viger denne familje kun for familjerne *Staphylinides* (rovbiller) og *Curculionides* (snudebiller) og viser en mangfoldighed af former med udbredelse over hele jordkloden. De mange tusende arter er henviste til de forskjelligste lokaliteter. Løbebillerne hører — så vel som sandspringerne — til de for landbruget nyttigste insekter, idet de for største parten ernærer sig af rov, bestående af mindre leddyr; enkelte ernærer sig dog bovedsagentlig af plantestoffer.

Slægtsbeskrivelse:

A. *Forskinnebenene på undersiden noget oven for spidsen med et indsnit. Følerne (grundleddet i reglen undtaget) uden lange, udstående hår. De nederste bagskulderblade forsynede med biplader* . . . . 1.

B. *Forskinnebenene på indersiden noget oven for spidsen med et indsnit. Følernes inderste halvdel med lange, udstående hår. De nederste bagskulderblade uden biplader* (Loricerini) . . . . 48.

C. *Forskinnebenene uden indsnit på indersiden. Følerne (grundleddet undtaget) uden lange, udstående hår. De nederste bagskulderblade uden biplader* . . . . 49.

1a. *Dækvingernes spidse lige afskåren eller afstumpet, hvorved bagkropsspidsen forbliver ubedækket* . . . . 2.

1b. *Dækvingernes spidse tilrundet, så godt som altid fuldstændig dækkende bagkropsspidsen* . . . . 13.

2a. *Forskinnebenenes yderside glat (ikke tornet)* . . . . 3.

2b. *Forskinnebenenes yderside tornet* . . . . 12.

3a. *Hannen med 8, hunnen med 7 bugringe* (Brachinini). *Bagkroppen meget stor. Hovedet ubetydelig bredere end den smalle forryg; denne sidste med skarpe baghjørner, hjærteformig. Vingedækkerne svagt stribede, fint og tæt hårede, paa spidsen svagt og skråt afskårne indad til. spidsen. Kjæbepalpernes yderste led valseformigt, afstudset paa Hagens udranding uden tand. Fodleddene næsten ens hos begge kjøn; kløerne ikke tandede.*

Brachinus, L.

3b. *Begge kjøn med kun 6 bugringe* (Lebiini) . . . . 4.

4a. *Hovedet forbundet med forbrystst ykket ved en halsformig indsnøring; forryggen næsten dobbelt så lang som bred, valseformig, urandet og lidt smallere og mindre end hovedet. Kjæbepalpernes yderste led tenformigt, tilspidset.*

Hagens udranding i midten med en hel tand. Fjærde fodled almindeligt; forfødderne hos hannen med svagt udvidede led; kløerne hele. Dyret langstrakt.

1. **Odacantha**, *Payk.*

4b. Hovedet ikke halsformig indsnøret bagtil; forryggen i det højeste lidt længere end bred .... 5.

5a. Fjærde fodled tolappet eller udrandet i spidsen ..... 6.

5b. Fjærde fodled almindeligt .... 7.

6a. Forryggen meget bredere end lang. Dækvingerne korte og brede. Fjærde fodled indskåret i spidsen eller tolappet. Yderste palpeled ægformigt, tilspidset. Hagens udranding i midten uden tand. Kløerne kamformig tandede.

2. **Lebia**, *Latr.*

6b. Forryggen lidt længre end bred. Dækvingerne lange og smalle. Fjærde fodled tolappet. Yderste palpeled næsten tenformigt, noget tilspidset. Hagens udranding med eller uden tand i midten. Kløerne fåtallig kamformig eller ikke tandede.

3. **Demetrias**, *Bon.*

7a. Tungepalpernes yderste led æg- eller valseformigt, tilspidset eller med afstumpet spidse. Kroppens længde under 6mm .... 8.

7b. Tungepalpernes yderste led økseformigt (særlig hos hannen). Kroppens længde over 7mm .... 11.

8a. Forryggen med skarpe eller dog tydelig afsatte baghjørner. Hagens udranding uden tand i midten .... 9.

8b. Forryggen bagtil tilrundet, uden tydelige baghjørner. Hagens udranding med en udrandet eller tospidset tand i midten .... 10.

9a. Forryggen så lang som bred eller kortere. Vingedækkerne mest tydelig stribede. Tungen stor; bitungerne smalle, sammenvoksede foran tungen, dannende en smal søm om samme. Yderste palpeled let tilspidset. Kløerne enten kamformig tandede eller utandede. Dyrene meget små eller næsten af middelstørrelse, lyst- eller mørktfarvede eller begge dele.

4. **Dromius**, *Bon.*

9b. Forryggen næsten så lang som bred. Vingedækkerne glatte, glinsende, meget utydelig stribede. Tungen lille; bitungerne store, sammenvoksede foran tungen, dannende

en bred søm om samme. Yderste palpeleds spidse svagt afstumpet. Kløerne tandede. Den indenlandske art meget lille, glinsende sort.

5. **Blechrus**, *Motsch.*

10. Forryggen bredere end lang. Vingedækkerne svagt, men tydelig stribede, deres yderside svagt tilrundet. Tungen fri; bitungerne næsten berørende hinanden foran tungen. Yderste palpeled let tilspidset. Kløerne 3—4-tandede. Dyrene meget små; de to indenlandske arter énsfarvet mørke.

6. **Metabletus**, *Schm.-Goeb.*

11. Forryggen rent hjærteformig, med skarpt tandformig fremspringende baghjørner og tilrundet bageste rand. Kjæbepalpernes yderste led valseformigt, med afstumpet spidse. Kløerne savformig tandede. Forføddernes tre inderste led svagt udvidede hos hannen.

7. **Cymindis**, *Latr.*

12. Forryggen omtrent dobbelt så bred som lang, med tilrundede sider. Vingedækkerne ubetydelig kortere end bagkroppen og med skråt afskåren spidse. Yderste palpeled næsten valseformig, afstumpet på spidsen. Hagens udranding uden tand i midten. Forskinnebenenes yderside mod den noget udvidede spidse med 3—4 fine torne. Kløerne 3—4-tandede. Forføddernes tre inderste led noget udvidede hos hannen.

8. **Masoreus**, *Dej.*

13a. Forskinnebenenes yderside mer eller mindre tandet. Forryggen kugleformig hvælvet, stilkformig forbunden med bagkroppen (Scaritini) . . . . **14.**

13b. Forskinnebenenes yderside glat, men undertiden med hårtorne mod spidsen. Forryggen i reglen forbunden med bagkroppen på almindelig måde . . . . **15.**

14a. Forryggen hvælvet, næsten firkantet, fortil med rette sider. De mellemste skinneben nederst på den udvendige side med en torn. Mundskjoldet utandet. Læben fortil næsten lige afskåren. Kroppen valseformig, forlænget, uden metalglans.

9. **Clivina**, *Latr.*

14b. Forryggen næsten kugleformig, fortil med tilrundede sider. De mellemste skinneben uden torne mod spidsen på den udvendige side. Mundskjoldet 2—3-tandet. Læben

fortil dybt udrandet eller to gange bugtet. Kroppen næsten valseformig, noget forlænget, oftest med svag metalglans.

10. **Dyschirius,** *Bon.*

15a. *Forfødderne hos hannen med 4 trekantet- eller hjærteformig-udvidede led; forskinnebenene noget udvidede mod spidsen* (Harpalini) . . . . **16.**

15b. *Forfødderne hos hannen i det højeste med 3 udvidede led* . . . . **23.**

16a. *Hannens mellemfødder med udvidede led (om end hyppig i mindre grad end dens forfødder)* . . . . **17.**

16b. *Hannens mellemfødder i det højeste med mærkbart udvidede led* . . . . **20.**

17a. *Det inderste led af hannens forfødder meget mindre end de øvrige udvidede led. Forskinnebenene med enkelt endespore. Palpernes endeled tenformigt, afstumpet. Legemet nøgent. Panden med to mer eller mindre tydelige, røde pletter mellem øjnene.*

11. **Anisodactylus,** *Dej.*

17b. *Det inderste led af hannens forfødder ubetydelig smallere end eller så bredt som de efterfølgende udvidede led* . . . . **18.**

18a. *Vingedækkerne tvefarvede (gule, med blå plet på spidsen). De udvidede fodleds såler svampede. Legemet yderst fint og tæt punkteret og behåret (også palperne finthårede). Læben svagt udrandet. Yderste palpeled tenformigt. Forskinnebenene med to endesporer, en (vanskelig opdagelig) mindre og en større.*

12. **Diachromus,** *Er.*

18b. *Vingedækkerne ensfarvede. De udvidede fodleds såler med en dobbeltrække af bladede vorter* . . . . **19.**

19a. *Legemets overside fint behåret. Forryggen overalt groft punkteret. Forskinnebenenes forreste flade med omstrøede punkter, af hvilke undertiden nogle forene sig til en utydelig længderække. Læben næppe udrandet. Yderste palpeled tenformigt.*

13. **Ophonus,** *Ziegl.*

19b. *Legemets overside fint håret eller nøgen. Forryggen i det højeste fint punkteret ved roden og spidsen. Forskinnebenenes forreste flade med en tydelig længderække af punkter. Yderste palpeled og læben som hos* Ophonus.

14. **Harpalus**, *Latr.*

20a. *Hagens udranding med en spids tand i midten. Dækvingerne i reglen temmelig hvælvede* . . . . **21.**

20b. *Hagens udranding uden tand i midten. Dækvingerne i reglen temmelig flade* . . . . **22.**

21a. *Legemets overside fint punkteret og behåret. Forryggen hjærteformig, kort. Vingedækkerne uden afkortet stribe ved rygskjoldet. Palpernes endeled tilspidset. Fjærde fodled udrandet; de udvidede fodled hos hannen med hårfiltede såler.*

15. **Dichirotrichus**, *Jaq. Duv.*

21b. *Legemets overside hverken punkteret eller behåret (i det højeste er issen og forryggens rodgruber punkterede og vingedækkerne svagt behårede mod ydersiden). Forryggen næsten firkantet, lidt bredere end lang. Vingedækkerne med eller uden afkortet stribe ved rygskjoldet. Palpernes endeled tenformigt, noget afstumpet på spidsen. De udvidede fodled hos hannen med bladede vorter på sålerne.*

16. **Bradycellus**, *Er.*

22a. *Fjærde fodled af hannens for- og mellemfødder omvendt hjærteformigt; begge benpars fødder i lige høj grad, men svagt eller middelmådig, udvidede hos hannen; dens forfødders udvidede led med en dobbeltrække af bladede vorter på sålerne.*

17. **Acupalpus**, *Latr.*

22b. *Fjærde fodled af hannens for- og mellemfødder dybt kløftet, tofliget; forfødderne hos hannen langt mere udvidede end de ofte slet ikke udvidede mellemfødder; dens forfødders udvidede led med en dobbeltrække af bladede vorter på sålerne.*

18. **Stenolophus**, *Dej.*

23a. *Hannen med 3 udvidede, hjærteformige eller aflange led på forfødderne; deres såler oftest skælvortede* (Pterostichini) . . . . **24.**

23b. *Hannen med 2 udvidede med skælvortede såler forsynede led; det inderste enten bredest ved roden eller større end det næstfølgende. Yderste palpeled i reglen tilspidset eller meget mindre end næstyderste* (Trechini) . . . . **38.**

23c. *Hannen med 2 eller 3 firkantet eller afrundet udvidede led med svampede eller skælvortede såler* (Chlæniini) . **43.**

24a. *De udvidede led stærkt omvendt hjærteformige eller bredt trekantede; forskinnebenene let udvidede mod spidsen* . **25.**
24b. *De udvidede led smalle eller langagtige; forskinnebenene smalle, næppe mærkbart udvidede mod spidsen* . . . . . **33.**
25a. *Forryggen bagtil halsformig indsnøret, uden skarpe baghjørner. Kindbakkerne forlængede, fremstående* . . . . **26.**
25b. *Forryggen ikke halsformig indsnøret, med spidse eller skarpe (sjældnere tilrundede) baghjørner. Kindbakkerne almindelige* . . . . **28.**
26a. *Kindbakkerne langt fremragende, kun krummede på selve spidsen. Forryggens bagrand på hver side med en længdegrube. Forryggen langagtig hjærteformig. Hovedet let indsnøret bag ved øjnene. Følerne længere end hoved og forryg tilsammen, deres første led mindst så langt som de to efterfølgende tilsammen. Læben fortil udrandet. Højre og venstre kindbakke forskjelligt udviklede. De udvidede fodleds såler med en dobbeltrække af bladede vorter.*

19. **Stomis,** *Clairv.*

26b. *Kindbakkerne middelmådig fremragende, krummede i deres hele længde. Forryggen bagtil uden længdegruber mod siderne* . . . . **27.**
27a. *Hovedet betydelig smallere end forryggen, denne næsten kugleformig. Følerne kortere end hoved og forryg tilsammen. Læben næppe udrandet fortil. Forskinnebenene udadtil med enkelte hårtorne. (Dyret lille, bruntfarvet).*

20. **Miscodera,** *Eschsch.*

27b. *Hovedet næsten så bredt som forryggen, denne hjærteformig. Følerne kortere end hoved og forryg tilsammen, første led kortere end de to følgende tilsammen. Læben utydelig udrandet fortil. Forskinnebenene udadtil med enkelte fine hårtorne. (Dyret stort, sort).*

21. **Broscus,** *Panz.*

28a. *Kløerne glatte (ikke takkede eller tandede)* . . . . **29.**
28b. *Kløernes inderside kamformig tandede eller savtakkede (kun synligt ved god forstørrelse)* . . . . **32.**
29a. *Forskinnebenene med en enkelt endetorn på spidsen* . **30.**
29b. *Forskinnebenene med dobbelt endetorn på spidsen* . . . **31.**
30a. *Vingedækkerne i reglen med fordybede punkter eller gruber i nogle af striberne eller striberummene (oftest i*

3die eller 5te). Legemet mest langstrakt. Kindbakkerne temmelig fremragende. Palpernes endeled valseformigt, afstudset. Læben afstudset, sjældent udrandet med en lige afskåren bugt i midten.

22. **Pterostichus,** *Er.*

30b. Vingedækkerne uden fordybede punkter eller gruber i striberne eller striberummene. Legemet mest kort og fladt, temmelig bredt. Kindbakkerne middelmådig fremragende. Palpernes endeled ægformigt, svagt afstudset. Læben fortil udrandet med en vinkeldannet bugt i midten.

23. **Amara,** *Bon.*

31. Legemet højt hvælvet, plumpt. Forryggen næsten firkantet, fortil noget indsnævret. Vingedækkerne uden fordybede punkter på ryggen. Kindbakkerne korte og brede.

24. **Zabrus,** *Bon.*

32a. De enkelte fodled på de to bageste benpar oventil med en længdefure ud mod hver side. Kløerne stærkt kamformig tandede. Så vel yderste tunge- som kjæbepalpeled valseformige, med afstumpede spidser. Forryggen nærmest firkantet, i reglen smallest fortil, sjældent tilrundet.

25. **Calathus,** *Bon.*

32b. Fodleddene uden længdefure. Kløerne savtakkede forinden. Yderste tungepalpeled let økseformigt; yderste kjæbepalpeled valseformigt. Forryggen tilrundet.

26. **Taphria,** *Con.*

33a. Kløerne glatte (ikke takkede eller tandede) . . . . **34.**

33b. Kløernes inderside kamformig tandet eller blot fint savtakket ved roden (kun synligt ved god forstørrelse) . **37.**

34a. Tredje og fjærde følerled omtrent af samme længde . **35.**

34b. Tredje følerled næsten $2\frac{1}{2}$ *gang så langt som fjærde* . **36.**

35a. Forryggen tilrundet. Yderste palpeled tenformigt, tilspidset. Hagens udranding uden eller med en meget svag tand i midten. Dyret under middelstørrelse.

27. **Olisthopus,** *Dej.*

35b. Forryggen tilrundet eller hjærteformig med skarpe baghjørner. Yderste palpeled næsten valseformigt. Hagens udranding med en temmelig stor enkelt tand i midten. Dyret under eller af middelstørrelse.

28. **Anchomenus,** *Bon.*

36. *Forryggen (hos den indenlandske art) hjerteformig med stumpvinklede, men skarpe baghjørner. Yderste palpeled næsten valseformigt, med afskåren spidse. Hagens udranding med en kløftet tand i midten. Føddernes overside glat (ikke behåret). Dyret stort.*

29. **Sphodrus**, *Clairv.*

37a. *Fodleddenes overside tyndt behåret. Forryggens baghjørner skarpe. Læben fortil let udrandet. Hagens udranding med en spaltet tand i midten. Kun kløernes inderste halvdel fint savtandet.*

30. **Pristonychus**, *Dej.*

37b. *Fodleddenes overside glat. Forryggens baghjørner afrundede. Læben fortil lige afskåren. Hagens udranding med en enkelt tand i midten. Kløerne ind mod roden stærkt savtakkede.*

31. **Dolichus**, *Bon.*

38a. *Yderste palpeled meget mindre end det noget opsvulmede næstyderste led, spidst og næsten uopdageligt* . . . . . . **39.**

38b. *Yderste palpeled tenformigt eller tilspidset, så stort som eller ubetydelig mindre end næstyderste led* . . . . **40.**

39a. *Hovedet lidt bredere end forryggen, uden pandegruber. Øjnene store og fremspringende. Oversiden fint punkteret og behåret; vingedækkerne uden striber. Forføddernes inderste led hos hannen stærkt udvidet, næsten så langt som de tre efterfølgende led tilsammen; andet led kun svagt udvidet.*

32. **Tachypus**, *Lacord.*

39b. *Hovedet i reglen smallere end forryggen, med pandegruber. Øjnene almindelige. Oversiden ubehåret; vingedækkerne stribede. De udvidede fodled som hos* Tachypus.

33. **Bembidium**, *Latr.*

40a. *Hovedet ikke halsformig indsnøret bag ved øjnene* . . . **41.**

40b. *Hovedet halsformig indsnøret bag ved øjnene* . . . . . . **42.**

41a. *Forryggens baghjørner skarpe eller tilrundede. Vingedækkerne kun tydelig stribede ind mod sømmen, deres inderste stribe ombøjet og fordybet foran spidsen. Læben fortil udrandet eller dobbelt bugtet. Yderste palpeled tilspidset. Fødderne oventil behårede. Arterne små, uden metalglans.*

34. **Trechus**, *Clairv.*

41b. *Forryggens baghjørner skarpe. Vingedækkerne utydelig*

stribede mod siden og spidsen. Læben fortil lige afskåren. Yderste palpeled tenformigt. Føddernes overside med længdefurer. Arterne små eller næsten af middelstørrelse, med metalglans.

35. **Pogonus,** *Dej.*

42. *Forryggens baghjørner skarpe. Vingedækkerne overalt tydelig stribede. Læben lige afskåren fortil. Yderste palpeled tenformigt. Føddernes overside almindelig. Arterne næsten af middelstørrelse, uden metalglans.*

36. **Patrobus,** *Dej.*

43*a*. *Yderste palpeled æg- eller valseformigt. Forfødderne hos hannen med 3 udvidede led* . . . . **44.**

43*b*. *Yderste palpeled økseformigt. Forfødderne hos hannen med to udvidede led* . . . . **47.**

44*a*. *Oversiden glat, uden behåring og metalglans* . . . . **45.**

44*b*. *Oversiden fint punkteret og behåret, mer eller mindre metallisk farvet* . . . . **46.**

45*a*. *Forryggen smallere end dækvingerne, bredest fortil, med rodgruber. Tredje følerled ubetydelig kortere end fjærde. Læben tolappet. Hagens udranding uden tand i midten. Yderste palpeled ægformigt, tilspidset. De udvidede fodleds såler skælvortede. Dyrene små eller noget under middelstørrelse, med gul eller rødlig tegning og lystfarvede ben.*

37. **Badister,** *Clairv.*

45*b*. *Forryggen så bred som dækvingerne, bredest bagtil, uden rodgruber. Tredje følerled af samme længde som fjærde. Læbens forreste rand svagt udrandet. Hagens udranding med en tand i midten. Yderste palpeled valseformigt, med afskåren spidse. De udvidede fodleds såler svampede. Dyret omtrent af middelstørrelse, ensfarvet sort.*

38. **Oodes,** *Bon.*

46. *Forryggen meget smallere end dækvingerne. Tredje følerled ubetydelig længre end fjærde. Hagens udranding med en kløftet tand i midten. Yderste palpeled valseformigt, med afskåren spidse. De udvidede fodleds såler svampede. Dyrene af middelstørrelse eller derover.*

39. **Chlænius,** *Bon.*

47*a*. *Forryggen hjærteformig eller firkantet, punkteret. Oversiden nøgen, temmelig flad. Hovedet ikke halsformig indsnøret bagved øjnene, disse små og ikke fremspringende.*

Læben fortil svagt udrandet. Hagens udranding uden tand i midten. De udvidede fodleds såler skælvortede. Dyret ensfarvet sort, noget over middelstørrelse.

40. **Licinus,** *Latr.*

47b. Forryggen cirkelformig, særdeles groft punkteret. Oversiden fint behåret. Hovedet halsformig indsnøret bagved øjnene, disse kugleformig fremspringende. Læben fortil tilrundet. Hagens udranding med en let kløftet tand i midten. De udvidede fodleds såler svampede. Dækvingerne røde, med sort korstegning.

41. **Panagæus,** *Latr.*

48. Hovedet halsformig indsnøret bagved øjnene. De fire første følerled (særlig grundleddet) lidt tykkere end de øvrige. Forryggens sider stærkt tilrundede. Øjnene stærkt fremstående. Læben tilrundet. Kindbakkerne tilrundet-udvidede ved roden. Hannens fodled med tre stærkt udvidede led med skælvortede såler. Dyret under middelstørrelse.

42. **Loricera,** *Latr.*

49a. Forskinnebenet med to på spidsen stående torne. Følerne lange. Store eller middelstore arter (Carabini) . . . . **50.**

49b. Forskinnebenet med to torne, den ene på spidsen, den anden tæt oven for samme. Følerne oftest korte. Arterne middelstore eller små . . . . **57.**

50a. Læben fortil udrandet eller dybt spaltet. Store arter . **51.**

50b. Læben fortil to gange bugtet. Meget store arter . . . **53.**

50c. Læben fortil lige afskåren eller tilrundet. Middelstore arter . . . . **54.**

51a. Palpernes endeled stærkt økseformet. Hagens udranding uden tand i midten. Dækvingerne højt hvælvede, stærkt omfattende bagkroppen; denne ægformet. Hovedet forlænget. Læben tolappet, dybt spaltet. Forfødderne ikke udvidede hos hannen, éns hos begge kjøn.

43. **Cychrus,** *Fabr.*

51b. Palpernes endeled svagt økseformet. Hagens udranding med en spids tand i midten . . . . **52.**

52a. Bagkroppen mer eller mindre firkantet. Følernes tredje led sammentrykket ved roden, længre end de øvrige. Læben tolappet eller udrandet. Forfødderne hos hannen med tre eller fire udvidede led med svampede såler. Dyret med hudvinger; vingedækkerne fri.

44. **Calosoma.** *Web.*

52b. Bagkroppen ægformet. Følernes tredje led kun lidet længre end de øvrige, valseformet. Læben tolappet eller udrandet. Forfødderne hos hannen med tre stærkt udvidede led med svampede såler. Billen i reglen uden hudvinger; vingedækkerne sammenvoksede.

45. **Carabus,** *Linn.*

53. Bagkroppen ægformet. Vingedækkerne sammenvoksede, hvælvede. Læben trelappet på grund af dens to indbugtninger. Palpernes endeled økseformet. Hagens udranding med en bred afstudset tand i midten. Forfødderne hos hannen med tre stærkt udvidede led med svampede såler.

46. **Procrustes,** *Bon.*

54a. Vingedækkerne uden gruberækker .... **55.**

54b. Hvert vingedække med to gruberækker .... **56.**

55a. Følernes tredje led kortere og meget smallere end første. Forryggens siderande stærkt tilrundede. Læben tilrundet. Palpernes endeled meget langstrakt, svagt udvidet mod spidsen, afstudset. Kindbakkernes yderside stærkt tilrundet. Hagens udranding med en bred udrandet tand i midten. Forfødderne hos hannen med tre noget udvidede led med tæt svampede såler.

47. **Leïstus,** *Frøhl.*

55b. Følernes tredje led så langt som eller kortere end første, ubetydelig smallere end dette. Forryggens siderande middelmådig tilrundede. Læben lige afskåren eller svagt indbugtet fortil. Palpernes endeled langstrakt, noget kølleformig udvidet mod spidsen og lige afskåren. Kindbakkernes yderside middelmådig tilrundet. Hagens udranding i midten med to tænder. Forfødderne hos hannen med tre svagt udvidede led med tyndt svampede såler.

48. **Nebria,** *Latr.*

56. Læben lige afskåren fortil. Palpernes endeled langlig ægformet, svagt købleformigt. Hagens udranding med en kløftet tand i midten. Forfødderne hos hannen med tre stærkt udvidede led med svampede såler.

Pelophila, Dej.

57a. Rygskjoldet frit. Mellembrystet udækket. Hovedet så bredt som eller bredere end forryggen, sjældent noget smallere. Legemet forlænget (Elaphrini) .... **58.**

57b. *Rygskjoldet dækket af forryggens bagrand. Mellembrystet dækket af en fra forbrystet udgående fortsættelse. Hovedet meget smallere end forryggen. Legemet kort ægformet* (Omophronini) .... **60.**

58a. *Hovedet smallere end forryggen, fremstrakt. Øjnene middelmådig fremstående. Forryggen smallere end de glinsende vingedækker, der hver er udstyrede med to rækker dybe gruber. Hagens udranding med en dobbelt tand i midten. Forfødderne hos hannen med fire udvidede led.* 49. **Blethisa,** *Bon.*

58b. *Hovedet mindst så bredt som forryggen* .... **59.**

59a. *Hovedet skråt nedad bøjet og over de store kugleformig fremspringende øjne så bredt som eller bredere end forryggen; denne meget smallere end de matte, med talrige navleformige fordybninger udstyrede dækvinger. Hagens udranding med en dobbelt tand i midten. Forfødderne hos hannen med fire kun meget svagt udvidede led.*
50. **Elaphrus,** *Fabr.*

59b. *Hovedet lige fremstrakt og over de store, fremragende øjne omtrent så bredt som forryggen; denne af samme bredde som vingedækkerne tilsammen. Vingedækkerne tæt og fint stribet-punkterede med et bredt spejlblankt parti ind mod sømmen. Hagens udranding uden tand i midten. Forfødderne hos hannen med tre kun meget svagt udvidede led.*
51. **Notiophilus,** *Dum.*

60. *Hovedet dybt indsænket i forbryststykket. Forryggen bagtil meget bredere end lang, næsten så bred som dækvingerne. Forfødderne hos hannen med to udvidede led. Legemets overside spraglet.*
52. **Omophron,** *Latr.*

Slægten Brachinus, *Weber (Observ. entom. 22.). (Bombarderløber).**)

Denne slægts største ejendommelighed er antydet i det danske navn. I bagkroppen hos disse dyr findes nemlig et

---

*) I slægtsbeskrivelsen side 15 linje 8—9 f. n. er der fremkommet en derangering af ordene, der tilintetgjør meningen. Efter „på spidsen svagt og skråt afskårne indad til", skal stå: „Kjæbepalpernes yderste led valseformigt, afstudset på spidsen. Hagens udranding uden tand. Fodleddene osv.".

parret kirtelapparat, som står i forbindelse med en ligeledes parret, kontraktil beholder, der atter udmunder i bagkropsspidsen. I kirtlerne dannes og sammenhobes i beholderen en ætsende, vandklar vædske, som udgydes stødvis, så snart dyrene er i fare eller tror sig forfulgte. I samme øjeblik som vædsken kommer i berøring med luften forvandles den under et lydeligt puf eller knald til en blålig hvid damp. I reglen foregår der flere udladninger efter hinanden, dog er kun sjældent andre end den første hørlig. Når, som tilfældet oftest er, flere dyr er samlede og bombarderer på en gang, er bombardementet ret hørligt. De fleste mindre dyr, som forfølger en bombarderløber, forskrækkes og flygter, når de modtager en sådan salve, der rettes temmelig sikkert, i det dyrets bagkrop er meget bevægelig, så at det endog kan sende en ladning hen i nærheden af dets eget hoved. Den ætsende vædske virker sviende og sortnende på huden og skal være istand til at lyse i mørke; ved indsamling af de forholdsvis store arter, som findes i troperne, skal det være rådeligst at benytte handsker.

Bombarderløbernes legemsform er meget karakteristisk på grund af det smalle hoved og forbryststykke i forhold til den store bagkrop. Det sædvanlige opholdssted er ved roden af træer, under sten o. l.; de lever her selskabelig, ofte i hundredvis, samlede. Deres rette hjem er de tropiske og subtropiske egne; mod polerne tager artstallet stærkt af; medens Frankrig f. eks. har i det mindste 11 arter, har Tyskland kun 4, og Skandinavien kun 1, tilmed sjælden art.

Artsbeskrivelse:

Hoved, forryg, ben og følere rustrøde. Bagkroppen og roden af tredje og fjærde følerled brunlig sorte. Vingedækkerne dunkelblå, med svag glans, tyndt brunlig behårede, fint punkterede og stribede med svagt ophøjede mellemrum. Længde 7—10 mm.

Arten er tagen i stort antal af Schlick og Løvendal på Bornholm ved Lilleå tæt ved Sosa odde under sten på lerbund på bakkerne. Den skal også være funden i i Sønderjylland. I øvrigt intet findested inden for vore egenlige favnagrænser.

Hovedet er punkteret bagtil. Forryggen er langagtig hjærteformig. 3dje og 4de følerleds brunsorte farve varierer lysere og forsvinder undertiden ganske. Vingedækkerne

har en enkelt gang en grønlig glans; deres striber er afvekslende meget svagt fordybede og ophøjede.

Br. crepitans, Linn. (Syst. Nat. II. 671. 18.). Almindelig bombarderløber.

1. *Slægten* **Odacantha,** *Paykull (Faun. Suec. 169. 1). (Rørløber).*

Denne slægts få arter har en karakteristisk langstrakt form og et hoved, der er stærkt indsnøret bag ved øjnene. Den eneste evropæiske art opholder sig ved åer, søer, moser og kjær, hvor der findes en frodig rørvækst og helst dunhammer (*Typha*) i mængde, på hvilken plante den fortrinsvis opholder sig; iøvrigt bestiger den »rør« og andre planter i og ved vandet. I Danmark overvintrer den ofte i *Typha latifolia* og i rør.

Artsbeskrivelse:

Hoved, forryg og bug blågrønne. Dækvingerne rødgule med blaasort spidse. Følerne matsorte mod spidsen; deres tre inderste led og roden af fjærde rødgule. Mellem- og bagbrystet samt benene ligeledes rødgule, de sidste med blåsorte knæer. Længde 6—7 mm.

Denne nydelige, let kjendelige bille er temmelig stedegen og ikke almindelig. Af særlige findesteder kan her anføres syltengen nord for Nykjøbing p. F., flokkevis; omkring Kjøbenhavn ved Ler- og Damhussøen, i større antal (Nat. Tidsskr.); Lyngby sø og Strandmøllen (Schiødte); ved Mariager fjord (Nat. Tidsskr.), samt Tåstrup sø i Århusegnen (Kr. Hansen).

Dyrets forryg er omstrøet punkteret og især ved den tydelige midtlinje tværrynket. Vingedækkerne er tydelig punkterede ved roden, utydelig over midten og mod spidsen ofte slet ikke. Fødderne undertiden mørke.

1. **O. melanura**, *Linn. (Syst. Nat. I. II. 620. 6). Blåspidset rørløber.*

2. *Slægten* **Lebia,** *Latreille (Gen. Crust. et Ins. I p. 191). (Græsløber).*

Græsløberne omfatter en del (her i landet desværre kun få) nydelige biller med glimrende og brogede farver; de opholder

sig imellem græs, under lavere planter og løv eller under sten og lign., sjældnere under træbark eller på blomstrende planter; i al almindelighed er de sjældne dyr, hvis udbredelsesområde hovedsagenlig er den gamle verden. Deres legeme er temmelig fladt og nøgent.

Artsbeskrivelse:

1a. Vingedækkerne ensfarvede . . . . **2.**
1b. Vingedækkerne tvefarvede . . . . **3.**

2a. Hoved og vingedækker glinsende græsgrønne; de sidste fint punktstribede med særdeles fine og sparsomme punkter i mellemrummene. Forryg, forbryst, de to inderste og roden af tredje følerled samt benene med undtagelse af de mørke fødder rødgule. Bugen blågrøn. Længde 6—7 mm.

Udbredt over hele ladet, men ikke alm. Den findes bedst på græsrig, men ikke for fugtig skovbund.

Hovedet er mere blålig farvet end vingedækkerne og med omstrøede aflange, temmelig grove punkter. Rygskjoldet gult.

1. **L. chlorocephala**, *Ent. Heft. (II. 117). Almindelig græsløber.*

2b. Hoved og vingedækker glinsende blågrønne eller blå; de sidste fint punktstribede med tydelige punkter i mellemrummene. Forryg, følernes inderste led og benene med undtagelse af lårenes sorte spidse og de mørke fødder rødgule. Bugen blågrøn eller blå. Længde 7 mm.

Kun funden på Bornholm ved Rø (Løvendal).

Den kjendes let fra forrige ved de sorte knæer (ofte er også skinnebenenes rod mørk) og ved, at kun det inderste følerled er rødgult. Den er iøvrigt lidt mere langstrakt end forrige; vingedækkerne er mere blålige ofte med violet anstrøg, forryggen lidt kortere, ikke så meget indsnævret ved roden og med stumpere baghjørner; endvidere er hovedet tættere punkteret. Rygskjoldet mørkt.

L. cyanocephala, Linn. (Syst. Nat. II. 671. 21). Sortknæet græsløber.

3. Hoved sort. Forryg og ben med undtagelse af de sorte lårspidser og fødder samt de tre inderste følerled og roden af fjærde rødgule. Dækvingerne rødgule med sort korstegning. I øvrigt sort. Længde 6—7 mm.

Meget sjælden og enkeltvis. Er blandt andet funden omkring Stubbekjøbing, i Hannenov og Oustrup skove på Falster (E. Benzon, Schiödte); på Sjælland: Ellemosen, Charlottenlund, ved Tidsvilde, Fur sø og Slagelse (Meinert), ved Sorø og Øbjerggård (Joh. Boye); på Fyn: ved Svendborg (Joh. Boye); på Bornholm: ved Rønne (samme); på Lolland: ved Maribo (Bergsøe). På flere af disse steder er den taget på blomstrende skjærmplanter.

Vingedækkernes rødgule farve er lidt blegere end forryggens. Undertiden er korstegningen mer eller mindre opløst i pletter og iøvrigt variabel. Hovedet er punkteret. Forryggen bred. Vingedækkerne fint stribede. Rygskjoldet sort.

2. **L. crux minor**, *Linn. (Syst. Nat. II. 673. 40). Korstegnet græsløber.*

3. *Slægten* **Demetrias**, *Bonelli (Observ. ent. I. tab. syn.). (Smalløber).*

Denne slægts meget få arter har en ikke liden lighed med *Dromius linearis* og nærstående arter. De ynder at opholde sig under fugtigt løv særlig ved rørbevoksede sø- og åbredder, dog også ved havbredder bevoksede med marehalm (*Elymus arenarius*). I Danmark kun én art.

Artsbeskrivelse:

Blegt gulbrun, langstrakt. Forryggen rødligere, hjærtedannet, med stumpe baghjørner, lidt længere end bred. Dækvingerne svagt punktstribede, med en sort plet ved spidsen og ofte med mørktfarvet søm. Hovedet glinsende sort. Kloerne med en lille tand i midten på undersiden. Længde 4 mm.

Sjælden. På Sjælland: Tidsvilde (C. Drewsen jun.) og i mængde ved Lyngby sø; i Jylland: på klitterne omkring Skagen; på Falster: flyvesandsbakkerne på østkysten; på Fyn: i mængde ved den nu udtørrede Næsbyhoved sø ved Odense (Joh. Boye).

Forryggens stumpe rodhjørner er kun lidet fremtrædende. Undersiden og benene ensfarvet blegt brungule; følerne ubetydelig lysere.

1. **D. unipunctatus**, *Germ. (Spec. ins. n. I. 2). Plettet smalløber.*

4. Slægten **Dromius**, *Bonelli (Observ. ent. I. tab. syn.). (Barkløber).*

Hertil hører en række mér eller mindre langstrakte, flade løbebiller, af hvilke nogle mangler hudvinger, andre ikke; de er i reglen helt eller delvist lystfarvede. De findes ofte selskabelig samlede og træffes bedst, i alt fald om efteråret eller tidlig om foråret, under mos eller udgået bark på træstammer i skove eller større haver. Ders egentlige udbredelsesområde er Evropa og Nordamerika.

Artsbeskrivelse:

1a. Billen meget langstrakt, næsten linear .... **2.**
1b. Billen med temmelig brede dækvinger .... **3.**
2a. Forlænget; lystfarvet. Hovedet langt og smalt, begbrunt. Forryggen bagtil smallere, længere end bred, med afrundede baghjørner, gulagtig rød. Dækvingerne svagt udvidede bag ved midten, svagt stribede, bleggule, med brunlig bagtil bredere søm. Palper, følere og ben gulagtige. Længde 5—6 mm.

Yderst sjælden. Først er den funden i kun 1 ekspl. i Næsbyhoved Skov ved Odense, kætset i græsset (L. Lund); siden er der taget en del stykker i Viby krat ved Århus (Rosenkrantz).

Dyrets underside er gulrød med undtagelse af bagkroppens brune rande.

1. **Dr. longiceps**, *Dej. (Spec. II. 450. 21). Forlænget barkløber.*

2b. Forlænget; lystfarvet. Hovedet kun af samme længde som forryggen, mørkere eller lysere brunrødt. Forryggen bagtil smallere, så lang som bred, med næsten retvinklede baghjørner, af lysere farve end hovedet. Dækvingerne lige brede, temmelig stærkt punktstribede, smudsig gule, med smal brunlig søm og brunlig mørk spidse, hvilken farve under utydelig begrænsning forsvinder hen imod deres midte. Palper og følere gulbrune; benene lidt lysere. Længde 4—5 mm.

Ikke sjælden, men noget stedegen. Den træffes bedst om foråret på tørre, men græsrige, solbeskinnede steder som volde o. lign. oftest selskabelig samlet; hen på sommeren findes den mere enkeltvis. Om vinteren finder man den ved roden af træer og mellem græsrødder; den er ikke som de fleste andre *Dromius*-arter bunden til trærige egne, men opholder sig også nær havstrande under sten, mellem græs på strandsandet osv. Mangler hudvinger.

Hovedet er fint parallelstribet mellem øjnene. Undersiden er rødlig brun.

2. **Dr. linearis,** *Oliv. (Ent. III. 35. 111 n. 156.). Linеær barkløber.*

3a. Dækvingerne sorte, med fire bleggule pletter, eller bleggule med et bredt sort eller brunligt tværbånd over eller tæt bag ved midten og ofte med smal brunlig søm. . .**5.**

3b. Dækvingerne ensfarvet mørke eller ensfarvet lyse, men med en bagtil bredere mørkebrunlig søm eller endelig mørke, men hver med en lys plet lidt foran midten. Dyrets længde mindst 4 mm. . . . .**4.**

3c. Dækvingerne ensfarvet bleggule. Dyrets længde $2\frac{1}{2}$ mm.. .**8.**

4a. Aflang. Vingedækkerne fint stribede, bleggule, med mørk søm, der bagtil bliver bredere; deres 6. stribe med nogle større punkter. Hovedet sort, munden rødlig. Forryggen gulrød, ofte med mørkere skive, bredere end lang; dens rodhjørner afrundede. Palper, følere og ben rødlig gule. Undersiden ligeledes rødgul, men bagkropsiderne hyppig brune. Længde 4—5 mm.

Yderst sjælden. Et enkelt stk. er nedbanket af en busk på Strandvejen ved Norgesminde, Nordsjæll., oktbr. 1872 (Schlick); i den sidste uge af marts 1873 blev den truffen enkeltvis hist og her i Kjøbenhavns nærmeste omegn af Løvendal og Smith, mest under barkflager på *Acer pseudoplatanus* (æretræ, valbirk) (Naturh. Tidsskr.). I andre lande er den hyppig funden under barken på udgåede nåletræer.

Denne art er smallere end den efterfølgende; dens dækvinger har noget nær den samme bredde overalt; hovedet er — som hos de efterfølgende arter — fint ridset mellem øjnene. Forryggen bagtil smallere.

3. **Dr. marginellus,** *Fabr. (Syst. eleuth. I. 186. 87.). Sortsømmet barkløber.*

4*b*. *Aflang. Vingedækkerne fint stribede, ensfarvet sortebrune; deres 3. og 6. stribe hver med en række punkter. Hovedet dunkelbrunt; munden rødlig. Forryggen lysere eller mørkere rødbrun, så lang som bred; dens rodhjørner temmelig stumpe. Palper, følere og ben rødlig gule. Hovedets underside og brystet lyst rødlige; bugen sortebrun, lysere langs midten. Længde 5—6 mm.*

Almindelig i skove. Tidlig om foråret — så vel som om vintren — kan man med lethed finde den under mos og i barkrævner på bøg og andre træer, som den forlader hen på somren.

Den har hudvinger. Dækvingernes største bredde falder lidt bag ved midten. Forryggen bagtil noget smallere; dennes farve varierer lysere eller mørkere.

4. **Dr. agilis,** *Fabr. (Syst. eleuth. I. 185. 83). Mørkbrun barkløber.*

4*c*. *Aflang. Vingedækkerne fint stribede, begsorte, noget glinsende, hvert med en langagtig-rund plet af blegt gullig farve lidt foran midten; kun deres 6. stribe med nogle større punkter. Hovedet glinsende begsort; munden blegt rødlig. Forryggen mørkere brun, ofte med lysere bagrand og siderande, noget bredere end lang, bagtil kun ubetydelig smallere; dens rodhjørner temmelig retvinklede. Palper, følere og ben rødlig gule. Undersiden brunlig, sædvanlig med lysere midte. Længde 6—7 mm.*

Kun på Lolland og Falster, men flere steder i større antal på gamle risgjærder; enkelte stk. på granløv i Hannenov skov på Falster i juni og juli (Naturh. Tidsskr.). I den senere tid er den taget på risgjærder i begrænset antal i Lollands sydøstlige egne af Engelhart især fra juni til septbr., f. eks. Nysted mark, Vandthore og mellem Sundby Storskov og Grængeskov (Ent. Medd.).

Vingedækkernes lyse plet er undertiden mindre tydelig.

5. **Dr. fenestratus,** *Fabr. (Syst. eleuth. I. 209. 210.) Toplettet barkløber.*

5*a*. *Hvert vingedække med to bleggule pletter* . . . . **6.**

5*b*. *Dækvingerne bleggule, men med et lysere eller mørkere brunt tværbånd over eller tæt bag ved midten* . . . . . . **7.**

6*a*. *Aflang. Forryggen bredere end lang, lyst rødlig, men ofte med brunlig skive; dens rodhjørner tilrundede. Hvert vingedække med en større bleggul plet på dets forreste*

halvdel og en anden plet af samme farve, som indtager hele spidsen. Hovedet sortebrunt; munden rødlig. Palper, følere og ben bleggule. Brystet rødligt. Bugen brunlig. Længde 5—6 mm.

Denne art er lige så hyppig og findes til samme tider og på samme steder som *Dr. agilis.*

Hovedet er omtrent af éns længde og bredde. Forryggen kort, med stumpe og tilrundede rodhjørner.

6. **Dr. quadrimaculatus.** *Linn. (Fn. sv. n. 813). Firplettet barkløber.*

6b. *Aflang. Forryggen i det mindste så lang som bred, sædvanlig mørkere eller lysere brun, med noget fremtrædende, skarpe og retvinklede rodhjørner. Hvert vingedække med en større, bleggul plet på dets forreste halvdel og en anden ganske lille plet af samme farve tæt ind imod sømmen ved spidsen. Hovedet sortebrunt; munden rødlig. Palper, følere og ben rødlig gule. Undersiden mørkere brun. Længde 3½—4½ mm.*

Temmelig sjælden. Under bark på de forskjelligste træer som fyr i Bromme nåleskov ved Sorø og udgåede bøge i Silkeborg-skovene; er også funden i Lave skov i Nordsjæll. (Schiødte); på gamle risgjærder på Lolland og Falster er den ligeledes taget, skjønt ikke hyppig; i Hannenov skov på sidst nævnte ø er den nedrystet af graner; endvidre flere steder under barkflager i omegnen af Kjøbenhavn (Naturh. Tidsskr.); i antal under barken på et udgået æbletræ i Gåbense på Falster (forf.).

Hovedet lidt større end forryggen og noget længre end bredt.

7. **Dr. quadrinotatus.** *Panz. (Fn. germ. 73. 5.). Lysplettet barkløber.*

7a. *Aflang. Hovedet sort. Forryggen brunlig, bredere end lang, bagtil kun ubetydelig smallere, med næsten retvinklede rodhjørner. Dækvingerne bleggule, bag ved midten med et brunt tværbånd, som ud mod siderne og bagtil udbreder sig, og som ind ad mod sømmen hænger sammen med en trekantet plet, der strækker sig hen mod skuldrene, hvor den udvider sig til et langagtigt strøg; vingedækkernes skuldre temmelig fremstående. Palper, følere og ben bleggule. Undersiden begbrun. Længde 4 mm.*

Særdeles sjælden. I 1867 fremkom to stk. i konsul E. Benzons klækkehus af gammelt gjærdestof fra omegnen af Nykjøbing p. F.; siden er den tagen ved foden af et risgjærde i Riserup præstegårds have på Falster (Naturh. Tidsskr.).

Forryggen har undertiden mørkere skive. Dækvingernes spidse er hyppigst bleggul. Arten er forholdsvis bredere end de efterfølgende.

8. **Dr. quadrisignatus,** *Dej. (Spec. gén. d. col. I. 236. 4). Lystegnet barkløber.*

7b. *Aflang. Hovedet sort. Forryggen rødbrun eller begbrun, med lysere rande, så lang som bred, bagtil smallere, med noget fremstående og ophøjede rodhjørner; midtlinjen tydelig. Dækvingerne bleggule, med dunkel søm og tæt bag midten med et brunligt tværbånd, der breder sig ned langs ydersiderne og indeslutter en bleggul plet ved sømmen på spidsen; vingedækkernes skuldre tilrundede, ikke fremstående. Palper, følere og ben bleggule. Forkroppen underneden rødlig gul. Bugen glinsende sortebrun. Længde 3 mm.*

Ikke sjælden. Findes under sten, på marker, ved mure etc., samt på buske; iøvrigt på de forskjelligste steder.

Dækvingernes tegning varierer noget. Den kjendes let fra den foregående ved dækv. tegning og fra den følgende ved den sortbrune bug.

(Dr. notatus.)

9. **Dr. fasciatus,** *Dej. (Spec. gén. d. col. I. 238. 6.). Sortbuget barkløber.*

7c. *Aflang. Hovedet sort. Forryggen klar rødgul, så lang som bred, bagtil noget smallere, med retvinklede, skarpe og opad bøjede rodhjørner; midtlinjen svag. Dækvingerne bleygule, tæt bag ved midten med et lysere eller mørkere brunligt, takket tværbånd, som udvider sig ved sømmen og går ned langs ydersiderne næsten til spidsen; skuldrene ikke fremstående. Palper, følere og ben bleggule. Undersiden rødgul. Længde 3 mm.*

Ikke alm. På lignende steder som forrige.

Dækvingernes søm er sædvanlig dunkel, dog ikke helt til roden og sjældent ned til spidsen.

10. **Dr. sigma,** *Rossi (Fn. etr. I. 226. 564.). Båndtegnet barkløber.*

8. Aflang. Hovedet sort. Forryggen rødlig, noget lysere mod siderne, lidt bredere end lang, bagtil noget smallere. Dækvingerne ensfarvet bleggule, ofte med svagt dunkel søm og en dunkel plet omkring rygskjoldet. Palper, følere og ben blegt rødgule. Undersiden rødlig gul; bugen ofte brunlig. Længde 3 mm.

I alle provinser og mange steder bl. a. på øerne ret talrig. Den træffes særlig tidlig om foråret ved græsrødder o. lign. på solbeskinnede skrænter og volde.

Er let kjendelig på grund af de ensfarvet bleggule vingedækker.

11. **Dr. melanocephalus,** *Dej. (Spec. gén. d. col. I. 234. 2.). Bleggul barkløber.*

5. *Slægten* **Blechrus.** *Motschulsky (Bull. d. Mosc. 1847. III. 219.).*

(Skræntløber).

De herhen hørende arter, hvoraf kun én indenlandsk, har mér eller mindre metallisk glinsende, sort grundfarve, undertiden med gulhvid tegning. De træffes ved roden af træer eller på solbeskinnede skrænter og volde og er meget små.

Artsbeskrivelse:

Sort, glinsende, med særdeles svag metalglans. Følere og ben sorte eller sortbrune; kløerne under mikroskopet tydelig tandede. Forryggen af størrelse som hovedet, bredere end lang, bagtil noget tilsmalnet; dens rodhjørner skarpe, men ikke meget fremtrædende. Dækvingerne meget utydelig stribede; de lader næsten ⅓ af bagkroppen ubedækket. Længde 2 mm.

Den er ikke sjælden og findes sikkert i alle provinser (i alt fald mange steder i mængde på Sjælland, Amager, Bornholm, Møen, Falster og i Jylland særlig i Horsensegnen), men er på grund af dens lighed med *Metabletus truncatellus* bleven oversét (Ent. Medd. og forf.); hr. E. A. Løvendal blev først opmærksom på den. Tidlig om foråret findes den ret hurtig omløbende mellem græsset på solbeskinnede volde; om efteråret og om vintren træffes den ved roden af træer, buske eller græstuer.

Den er temmelig langstrakt.

1. **Bl. maurus,** *Sturm (Deutschl. Ins. VII. 55. 16.). Liden skræntløber.*

6. *Slægten* **Metabletus,** *Schmidt-Goebel (Entom. Zeit. 1846. 390.).*
(Dværgløber).

Indeholder som foregående slægt kun små arter, der ofte har gulhvid tegning på vingedækkerne (de to indenlandske arter undtagne), og som aldrig træffes under bark eller mos på træer, men derimod som arterne af foregående slægt på jorden på solbeskinnede steder.

Artsbeskrivelse:

1a. *Sort, glinsende, med særdeles svag metalglans. Vingedækkerne utydelig stribede, uden indtrykte punkter. Forryggen kort, dens rodhjørner stumpt tilrundede. Følernes første (inderste) led, skinnebenene og fødderne brunlig morke. Længde 2 mm.*

Almindelig på tørre marker mellem græs og under sten; den synes at foretrække frugtbarere egne.

Arten mangler hudvinger. Dens forryg er næsten så lang som bred, lidt kortere end den efterfølgendes. Dækvingernes sider temmelig tilrundede.

1. **M. truncatellus,** *Linn. (Fn. sv. n. 814.). Sort dværgløber.*

1b. *Sort, glinsende, med tydelig broncefarvet metalglans. Vingedækkerne utydelig stribede, hvert med 2 (sjældent 3) indtrykkede punkter på den tredje stribe. Forryggen omtrent så lang som bred, dens rodhjørner tilrundede. Følernes første led og fødderne begsorte. Længde 3 mm.*

Almindelig på tørre og sandede marker, som den særlig opholder sig på.

Den angives af nogle at savne hudvinger, af andre at være i besiddelse af sådanne. Begge dele er vist rigtige, idet forholdet er vaklende. Dækvingernes sider er svagt tilrundede.

(*M. punctatellus*).

2. **M. foveola,** *Gyll. (Ins. sv. II. 183. 5.). Bronceglinsende dværgløber.*

7. *Slægten* **Cymindis**, *Latreille* (*Gen. crust. et ins. I. 190*).
(*Ørkenløber*).

Ørkenløberne opholder sig hovedsagentlig på lave eller høje sandsletter og ørkner samt på bjærge; ofte findes de sådanne steder under sten; sjældent forekommer de under mos i skove, i så tilfælde i nåleskove. De er interessante dyr, der for største parten er sjældne eller meget sjældne alle vegne.

Artsbeskrivelse:

1a. Forryggen rød eller rødbrun . . . . **2.**
1b. Forryggen sort eller sortebrun, i det højeste med lyse rande . . . . **3.**
2a. Sortebrun, fint håret, punkteret. Hovedet sortebrunt. Forryggen dunkel rødbrun, så lang som bred, hjærteformet, dybt og tæt punkteret. Vingedækkerne sortebrune, med rødgul smal siderand og en stor dermed ensfarvet og sammenhængende skulderplet. Munddele og følere rustgule. Benene gule. Bugen såvel som mellem- og bagbrystet sortebrune. Længde 7—8 mm.

Meget sjælden. Schiødte har for mange år siden siden fundet 2 stk. på klipperne mellem Sandvig og Allinge på Bornholm og 2 andre i en mærgelgrav ½ mil i sydøstlig retning for Ålborg. Siden den tid er den gjenfunden i mængde på klipperne ved Nexø (Bergsøe) og i september 1870 trindt omkring på Bornholm på sand- og klippebund (Schlick, Løvendal).

Til beskrivelsen er endnu at tilføje, at forryggen er tæt punkteret; dens siderande er smalt opbøjede, rodhjørnerne næsten retvinklede. Dækvingerne flade, behårede, punkterede og stribede; den tredje stribe med tre større punkter. Bugen glinsende.

1. **C. angularis**, *Gyll.* (*Ins. sv. II. 173. 2.*). *Skulderplettet ørkenløber.*

2b. Brun, fint håret og punkteret. Hovedet dunkel- eller rødligbrunt. Forryggen dunkel rødbrun, bredere end lang, bagtil meget smallere, dybt og tæt punkteret. Vingedækkerne brune, deres siderand smalt brungul, en større dermed sammenhængende aflang skulderplet og ofte en lille plet ved spidsen er af samme farve. Munddele og og følere rustgule. Bugringene mørkebrune med lysere rande. Længde 9—10 mm.

I de fleste egne meget sjælden; hyppigst på Bornholm (Schiødte, Løvendal og Schlick). Sjælland: Rørvig i Odsherred og Tidsvilde (C. Drewsen); Fyn: i større antal i den sydvestlige del på sandbakker (Joh. Boye); Jylland: Frederikshavn (Schiødte), Mors? (Schade), Randers (Otto G. Jensen), Holstebro (Meinert) og flere steder i Silkeborg-egnen (Schiødte).

Hovedet er noget forlænget. Forryggen stærkt punkteret, dens rande smalt rødlige; siderandene fortil stærkt tilrundede, bredt opbøjede; rodhjørnerne stumpvinklet-fremstående. Dækvingernes punktur og behåring omtrent som hos foregående; deres rod og søm ofte smalt lysere farvet.

2. **C. macularis,** *Dej. (Spec. I. 212. 13). Brun ørkenløber.*

3a. Glinsende sort, ubehåret. Forryggen næsten så lang som bred, hjærteformig, i midten mindre tæt punkteret, mod randene tættere. Vingedækkerne kraftig punkteret-stribede, mellemrummene svagt punkterede; siderandene næsten helt til spidsen, og en med sideranden sammenhængende skulderplet, gule eller gulbrune. Brystet og bugens midte rødbrune. Munddele og følere gulrøde. Benene gule. Længde 9—11 mm.

Yderst sjælden. Den er funden enkelt på en sandmark ved Rørvig i Odsherred (Budde-Lund).

Hovedet fint punkteret. Forryggen ud mod siderne tæt punkteret, dens rodhjørner tandformig fremspringende; siderandene rødlige, svagt tilrundede fortil.

3. **C. humeralis,** *Fabr. (Syst. El. I. 181. 63.). Skulderplettet ørkenløber.*

3b. Sortebrun, lidet glinsende, temmelig tæt håret. Forryggen omtrent så lang som bred, overalt tæt og groft punkteret, hjærteformig. Vingedækkerne temmelig hvælvede, fint punkteret-stribede, mellemrummene tæt og stærkt punkterede, sortebrune, deres forreste tredjedel (under mindre skarp begrænsning bagtil) rustrød. Munddele og følere rødgule. Benene dybt rustgule. Bugen sortebrun. Længde 8—9 mm.

Meget sjælden. Jylland: Klitmøller i Thy, mellem Rye og Silkeborg (Schiødte og Meinert), Hammer Bakker nord for Ålborg (P. Johansen og Asmussen). Den er også funden enkelte steder på Sjælland og Bornholm.

Hovedet tæt og groft punkteret. Forryggens rodhjørner skarpt fremspringende, dens siderande stærkt tilrundede fortil.

4. **C. basalis,** *Gyll. (Ins. sv. II. 174. 3.). Trefarvet ørkenløber.*

8. *Slægten* **Masoreus,** *Dejean (Spec. gen. II. 536). (Fladløber).*

Af denne slægt kjendes kun meget få årter og hos os kun én eneste, der opholder sig i tørre og helst sandede egne under sten og lignende.

Artsbeskrivelse:

Mørk begbrun, glinsende. Følere og ben brungule. Vingedækkerne fint punkteret-stribede, deres rod rødlig. Rygskjoldets spidse med en fin længdefure. Længde 4—5½ mm.

Denne løbebille er ikke almindelig, men er dog taget i antal på grusede fælleder, hedegrund og flyvesandsbakker hist og her i alle provinser. Af særlige findesteder skal her noteres Bornholms nordkyst (Schiødte); Sjælland: Vejlø bugt, Korsør, Kallundborg (Joh. Boye) og Fedet udfor Præstø (Meinert); Falsters østkyst: *Botø sand, Dillet* og Fanget (Schiødte og E. Benzon); Jylland: Ålborg og Løgstør ved Limfjorden (Schiødte); Fanø (Rosenkrantz) samt Sønderjylland: Højer (L. Andersen). Desuden har E. Benzon taget en rustgul varietet på Amagerfælled.

Dyrets forryg er betydelig bredere end lang og noget lysere farvet end hovedet, dens sider jævnt tilrundede. Bugens midte er lysebrun.

1. **M. Wetterhallii,** *Gyll. (Ins. sv. III. 698, 68—69.). Wetterhalls fladløber.*

9. *Slægten* **Clivina.** *Latreille (Gen. crust. et. ins. 156). (Trægløber).*

Slægten indeholder ikke mange arter og i Danmark kun én i henseende til farven meget variabel art, som findes overalt på fugtig jordbund eller ved dyndede bredder af vandsteder; ret hyppig finder man den under sten o. a. på fugtig grund.

Den graver sig huller og gange i dynd og fugtig jord. Som navnet antyder er disse dyr af løbebiller at være temmelig træge og langsomme i bevægelsen.

Artsbeskrivelse:

Mørkere eller lysere begbrun eller begsort, glinsende. Følere og ben rødlige. Panden med gruber. Forryggen fortil ubetydelig smallere. Vingedækkerne forlængede, med parallelle sider, hver med 8 dybe, fint og tæt punkterede striber; den 3. stribe med 4 større punkter. Forskinnebenene på ydersiden bevæbnede med to brede, stærke tænder. Længde 5—6½ mm.

Almindelig. Som ovenfor nævnt er arten variabel med hensyn til farven; man finder undertiden blegt rustgule eller klart rødbrune individer, ligeledes træffes stk., som er af alm. farve, men hvis dækvinger er ensfarvet rustgule eller rustbrune, med en aflang mørkere plet midt på sømmen. Forøvrigt gives der en mængde andre mindre udprægede afændringer.

1. **Cl. fossor**, *Linn. (Fn. sv. n. 817). Almindelig trægløber.*

10. Slægten **Dyschirius**, *Bonelli (Observ. ent. I). (Dyndløber).*

Hertil hører en mængde arter, i Danmark dog kun 8. De er meget små, og kun undtagelsesvis når enkelte arter en størrelse som arterne af foregående slægt; deres levemåde stemmer nær overens med denne, idet de altid opholder sig ved vandsteder med dyndede, lerede eller sandede bredder, hvor de graver gange, som de forlader i solskin og om aftenen. Dyndløberne ernærer sig for en stor del af arterne af rovbilleslægten *Bledius*, der både som udviklede insekter og larver lever på samme bund som disse løbebiller og graver lignende gange. I disse gange efterstræbes og fortæres de af dyndløberne. For flere arters vedkommende (særlig udenlandske) er opholdsstedet temmelig indskænket, idet nogle kun forekommer ved havstrande, andre ved bredderne af saltsøer eller på fugtig salt- eller kalkbund osv.

Artsbeskrivelse:

1a. Mundskjoldet 3-tandet. Vingedækkernes randstribe fortsat til roden .... **2.**

1b. Mundskjoldet 2-tandet. Vingedækkernes randstribe afbrudt ved skuldren .... **3.**

2a. Glinsende glat, ertsfarvet (hunnen mattere). Forryggen næsten kredsrund, højt hvælvet, med en bagtil dyb midtlinje, omtrent så bred som dækvingerne. Disse ægformige, særlig mod siderne og spidsen fint punkteretstribede; deres yderste stribe (randstriben) fortsættes over skuldrene og hen til rygskjoldet. Forskinnebenets yderside med to tænder, den øverste kun lille, den nederste stor og spids; indersiden med en lang og lige eller kun meget svagt bøjet endetorn. Benene smudsig rødbrune. Længde 3½—5 mm.

Ikke meget alm., men den findes dog i alle danske provinser i sand og ler ved vandsteder, ligegyldig hvilke; på saltbund findes den dog ikke.

Særlig med hensyn til farven er denne art noget variabel; således træffer man undertiden rustgule eller violette eksemplarer. Følernes inderste led og ofte også det næstinderste er rødlige. Forbenenes lår er i reglen sorte. Vingedækkernes tredje striberum i reglen med 3 punkter.

1. **D. thoracicus,** *Fabr. (Syst. el. I. 125. 16). Ertsfarvet dyndløber.*

2b. Svagt glinsende, grønlig ertsfarvet. Forryggen som hos forrige, men midtlinjen næsten af samme dybde overalt. Dækvingerne ægformige, dybt glatstribede overalt; randstriben som hos D. thoracicus. Forskinnebenets yderside med to omtrent lige store og skarpe tænder; indersiden med en svagt bøjet endetorn. Benene smudsig rødbrune eller rødlige. Længde 3—4½ mm.

Stedegen. Den træffes på fugtige steder i klitstrækninger; ofte findes den sammen med forrige art.

Den varierer ret betydelig, hvad farven angår, idet der så vel findes røde, sorte, violette som broncefarvede stkr. Hos nærværende art er mundskjoldets tænder forholdsvis længre og spidsere end hos D. thoracicus. Følernes inderste led er rødligt. Vingedækkernes tredje striberum har kun 2 punkter.

2. **D. obscurus**, *Gyll. (Ins. succ. IV. 456. 3—4). Mørk dyndløber.*

3a. Forskinnebenenes ydertænder (særlig de nederste) tydelige, spidse eller stumpe . . . . **4.**

3b. Forskinnebenenes ydertænder utydelige . . . . **7.**

4a. Ydertænderne spidse. Forryggens randstriber ender i andet par børstegruber . . . . **5.**

4b. Ydertænderne stumpe. Forryggen uden randstriber. . **6.**

5a. Oversiden grønlig ertsfarvet, glinsende. Panden med en noget ophøjet længdefold. Forryggen aflang-rund. Dækvingerne ægdannede, dybt punkteret-stribede, bagtil næsten glatte. Af forskinnebenets ydertænder er den nederste skarp og tydelig, den øverste mindre fremtrædende. Følernes rod og benene, især de fire bageste, rødlige. Længde 3—3½ mm.

Ikke sjælden, på enhver slags fugtig jordbund. Også denne art varierer; ejendommeligst er en afændring, hvis vingedække hver har en rødbrun plet ovenfor spidsen. Vingedækkerne er ofte violette eller sorte.

Forryggen er ubetydelig længre end bred, med en fin midtlinje. Vingedækkernes striber fortsættes helt til spidsen, hvor dog punkteringen omtrent er forsvunden; den første og den anden stribe forener sig fortil i en rund, lille grube; på tredje stribe står 3 større punkter.

3. **D. æneus**, *Dej. (Spec. I. 423. 12). Grønlig dyndløber.*

5b. Oversiden dunkel ertsfarvet, stærkt glinsende. Panden uden ophøjet længdefold. Forryggen rundlig. Dækvingerne langstrakt ægdannede, næsten valseformige, fortil på ryggen dybt punkteret-stribede, bagtil svagere eller slet ikke punkterede. Forskinnebenets to ydertænder meget skarpe og fremtrædende; dets yderste endetorn temmelig stærkt bøjet. Følere og ben i reglen rødlige. Længde 4—5 mm.

Ikke sjælden, oftest sammen med foregående art. Den varierer matsort, rødlig eller violet. Opholdsstedet for denne art er i reglen saltbund.

Forryggen er næppe længre end bred. Vingedækkernes striber er temmelig dybe også på spidsen, men er her ikke punkterede; sømstriben begynder ved roden i en grubeagtig fordybning; den tredje stribe med 3 større punkter.

4. **D. salinus**, *Schaum (Zeitschr. f. Ent. IV. 180. 2). Langstrakt dyndløber.*

6. Oversiden ertsfarvet, bronceglinsende. Forryggen næsten fuldstændig kredsrund. Dækvingerne ægdannede, på ryggen punkterede og stribede, mod siderne og spidsen næsten glatte. Af forskinnebenets to ydertænder er den øverste så godt som forsvunden, den nederste om end stump så dog erkjendelig. Følernes inderste led og særlig de bageste ben rødlige eller rødgule. Længde 2⅓—2¾ mm.

Meget alm. overalt på fugtig jordbund og træffes endog på tør sandbund. Denne vor mindste art varierer iøvrigt kun lidt.

Vingedækkernes tredje stribe har tre større punkter. Tæt ved roden og sømmen står en mindre punktformig fordybning.

(D. globosus).

5. **D. gibbus.** *Fabr. (Syst. el. I. 126. 17). Liden dyndløber.*

7a. Dækvingernes striber på ryggen tydelig punkterede. . . **8.**

7b. Dækvingernes striber næsten glatte, meget utydelig punkterede . . . . **9.**

8a. Oversiden stærkt bronceglinsende. Forryggen længre end bred. Vingedækkerne noget bredere end forryggen, langstrakte, jævnbrede, fint punkteret-stribede, bagtil svagere stribede; 1. stribe begynder ved roden i en grubeagtig fordybning, 2. og 3. stribe fortil utydelige; 3. striberum med to større punkter. Følernes rod og benene rødlige. Længde 4—6¼ mm.

Denne vor største art dyndløber findes enkeltvis hist og her på saltbund sammen med andre arter. Af særlige findesteder skal her noteres Amager-fælled og den sønderjyske mark (Schiødte). Den er nær beslægtet med den næstfølgende. Varierer violet eller sort.

Af andre kjendetegn kan endnu fremhæves, at forryggens midtlinje er særdeles fin, og at forskinnebenets inderste endetorn er noget kortere end den temmelig kraftige og bøjede ydre dito. Forryggen er højt hvælvet.

(D. chalceus, nitidus).

6. **D. inermis.** *Curt. (Brit. ent. 1831 pl. 354). Stor dyndløber.*

8b. *Oversiden bronceglinsende. Forryggen tydelig længre end bred. Vingedækkerne næppe bredere end forryggen, langstrakt ægdannede, fint punkteret-stribede, bagtil glatstribede; 1. og 2. stribe forener sig ved roden i en grubeagtig fordybning; 2. og 3. stribe er forøvrigt svage fortil; 3. striberum med to større punkter. Følernes rod og benene brunrøde eller røde. Længde 4—4½ mm.*

Mindre hyppig. Den findes ved alle slags vandsteder, hvor bunden er leret eller selv gruset. Bortset fra størrelsen er den vanskelig at adskille fra foregående art. Varierer som denne.

Forryggens midtlinje er lidt dybere bagtil.

7. **D. politus,** *Dej. (Spec. I. 422. 10). Blank dyndløber.*

9. *Oversiden mørk bronceglinsende. Forryggen langagtig, med en dyb midtlinje. Dækvingerne temmelig jævnbrede, dybt- og næsten glatstribede; 1. og 2. stribe forener sig fortil i en temmelig betydelig aflang fordybning; mellemrummene noget hvælvede, det 3. med to eller tre større punkter. Forskinnebenets yderrand bølget, men uden tydelige tænder. Følernes rod og de 4 bageste ben rødlige, de to forreste i reglen mørkere. Længde 4½—5 mm.*

Denne temmelig let kjendelige art findes på fugtige steder i alle danske klitegne. Den varierer violet, sort eller rød.

Forryggens sider er kun svagt tilrundede. Kun ved en stærk forstørrelse erkjender man en svag punktering i vingedækkernes striberum.

(D. inermis).

8. **D. impunctipennis,** *Daws. (Geod. br. 29. 6). Glatstribet dyndløber.*

11. Slægten **Anisodactylus,** *Dejean (Spec. col. IV. 133). (Bredløber).*

Til denne slægt henregnes ikke få løbebiller særlig fra Evropa og Nordamerika; de er i reglen af middelstørrelse. De danske arter træffes bedst under sten; både i ydre og i levevis stemmer de nær overens med markløberne.

Artsbeskrivelse:

1a. *Forryggens baghjørner afrundede, stumpvinklede. Billens overside grønlig metalglinsende.* .2.

1b. Forryggens baghjørner retvinklede. Billens overside sort, sjældent med svag metalglans.................... **3.**

2. Broncesort, ovenpå broncegrøn. Forryggen $\frac{1}{3}$ bredere end lang, fortil og bagtil lige bred, bredest over midten, næsten hele bagranden punkteret. Vingedækkerne stribede, fint punkterede, mellemrummene flade. Følerne $\frac{1}{2}$ gang længere end forryggen. Benene brunsorte, lårene undertiden svagt metalglinsende. Følernes rodled brunrødt med en mørk linje foroven. Længde 11—13 mm.

Meget sjælden. Den synes dog at udbrede sig mere og mere på syltenge og inddæmmet bund ved kysterne af vore øer. Den er således truffen i stor mængde på det inddæmmede stykke land mellem Hesselø og Falster (E. Benzon); på den nu inddæmmede del af Våelse vig er den truffen flokkevis (Nat. Tidsskr.). På Sjælland er den funden på strandbredden ved Vejlø bugt og ved Korsør dels under sten ved en saltsump i nærheden af banegården, men især og i stort antal på en sylteng ved noret (Boye). På Amager-fælled har hr. Daniels funden nogle stkr.

Som hos øvrige danske arter er vingedækkerne hos denne art langs med siderandene og på spidsen finthårede. Oversiden er undertiden blå.

1. **A. pseudoæneus,** *Dej. (Spec. IV. 137. 3). Metalgrøn bredløber.*

3a. Vingedækkerne ikke eller kun svagt indbugtede foran spidsen .... **4.**

3b. Vingedækkerne stærkt indbugtede foran spidsen. Billen sort; følernes to inderste led og benene stedse røde. Forryggen over $\frac{1}{3}$ bredere end lang, bredest over midten, bagtil noget smallere, fint punkteret og med en grube på hver side ved roden. Vingedækkerne stribede. Følerne $\frac{1}{2}$ gang længere end forryggen. Længde 9—10 mm.

Yderst sjælden. Såvidt forf. bekjendt er der kun fanget to eksemplarer af denne art her i landet, nemlig 2 hunner i Nordsjælland (Brede og Lundtofte) (Nat. Tidsskr.).

Dyrets palper er rustrøde. Vingedækkerne er forholdsvis korte, tilsammen kun $\frac{1}{3}$ længere end brede. Forryggens baghjørner fremtræder som små, skarpe tænder.

2. **A. nemorivagus,** *Duft. (Fn. II. 79. 84). Rødbenet bredløber.*

4a. Sort, vingedækkerne hos hannen med svag bronceglans,

brede. Følerne brunsorte, mod spidsen begbrune, kun $\frac{1}{3}$ længre end forryggen, Benene sorte. Forryggen mere end $\frac{1}{3}$ bredere end lang, bredest foran midten, dens baghjørner ikke skarpe, bagranden tæt punkteret. Vingedækkerne stribede, uden indstukket punkt på 3. striberum, siderandene ofte begbrune. Længde 12—15 mm.

Yderst sjælden. Her fra landet kjendes kun forekomsten af 2 hunner, den ene fra Volsted nord f. Lindeborg å i Jylland og den anden fra Tromnæs på Falster (Nat. Tidsskr.).

Palperne er brune, de enkelte led med dunklere rod. Forryggen fortil og i midten yderst fin og omstrøet punkteret og tværridset.

3. **A. signatus**, *Panz. (Fn. germ. 38. 4). Sortbenet bredløber.*

4b. *Sort, noget glinsende. Følerne mørke, deres to inderste led rødgule eller rustrøde, over $\frac{1}{2}$ gang længre end forryggen. Benene sorte eller røde. Forryggen bredest foran midten, dens baghjørner stumpe, men dog svagt tandformig fremtrædende udad, bagranden punkteret. Vingedækkerne dybt stribede med et indstukket punkt på tredje striberum bag ved midten. Længde 10—13 mm.*

Meget almindelig. Der gives to former af denne art, nemlig en sortbenet og en rødbenet; overgangsformer træffes næppe. Forøvrigt varierer den også i andre retninger.

Palperne er rustrøde med mørkere rod. Ofte er følernes andet led kun delvist rødgult, Pandens 2 rødlige pletter i reglen temmelig tydelige.

4. **A. binotatus**, *Fabr. (Syst. el. I. 193. 126). Almindelig bredløber.*

12. *Slægten* **Diachromus**, *Erichson (Käf. d. M. pag. 43). (Hjærteløber).*

Denne let kjendelige slægt består kun af én eneste art, der opholder sig under sten på marker og enge; undertiden findes den dog også på græsarter eller andre planter.

Artsbeskrivelse:

Oversiden meget tæt punkteret og finthåret. Hovedet og benene rødlig gule. Forryggen violblå eller blågrøn.

Dækvingerne gule med en hjærteformig, violblå eller blågrøn plet oven for spidsen. Rygskjoldet sort. Længde 8—9 mm.

Meget sjælden. Den er funden på Falster omkring Stubbekjøbing (E. Benzon) og på Gåseøen ved Stubbekjøbing; Lolland: Lysemose sø nord f. Maribo 1 stk. 1856 (Bergsøe), enkelt på marker ved Maribo sø og på enge i Merrits skov (Daniels); Sjælland: ved foden af graner i en lille plantage (Kostræde) $\frac{1}{8}$ mil fra stranden ved Vejlø, 4 ekspl. (Bove). Endvidere er der taget nogle stk. ved Hostrup sø mellem Åbenrå og Flensborg (L. Andersen).

Endnu kan føjes til beskrivelsen: følernes 3 inderste led rødgule, de øvrige brunlige. Forryggen er kort hjærteformig, dens siderande gule. Vingedækkernes striber glatte eller punkterede. Bagkroppen er sortagtig.

1. **D. germanus**, *Linn. (Syst. n. I. II. 672. 26). Tysk hjærteløber.*

13. Slægten **Ophonus**, *Ziegler.* *(Punkturløber).*

Ophonus-arterne har forhen været henregnet under den følgende slægt, fra hvilken de foruden ved andre karakterer let kjendes på grund af forryggens punktering. Punkturløbernes levevis er forøvrigt meget lig markløbernes; nogle fortærer plantefødе, men de fleste ernærer sig af dyrisk føde. De er gennemgående mere lyssky end markløberne, hvilken omstændighed allerede deres matfarvede legeme lader formode.

Artsbeskrivelse:

1a. Oversiden grønlig eller blålig . . . . **2.**

1b. Oversiden brunlig eller sort (undertiden gulrød) . . . . . **3.**

2a. Brun eller begbrun. Oversiden glimrende grøn eller sjældnere azurblå. Forryggens baghjørner stumpvinklede, dens siderande ikke indbugtede foran roden. Følere, palper og ben rødgule. Længde 6—9 mm.

Meget sjælden på kalkbund; den er kun funden følgende steder på Møens klint: Kongsbjerg og Høvleby (hyppig) samt på Risk og Trylredansbakken og ned mod Gråryg og Hundevangsfaldet (enkeltvis) (Nat. Tidsskr.).

Hovedet temmelig stærkt punkteret. Forryggens punktering temmelig åben og grov, bagtil tættere. Vingedækkerne stærkt og tæt punkterede. Forryggen er meget bredere end lang.

1. **O. azureus,** *Fabr. (Syst. el. I. 146. 145). Blågrøn punkturløber.*

2b. *Brun eller begbrun. Oversiden mørkt eller svagt grønlig. Forryggens baghjørner skarpt retvinklede, dens siderande svagt indbugtede foran roden. Følere, palper og ben rødgule. Længde 9—11 mm.*

Ikke almindelig og temmelig stedegen. Den holder sig særlig til krat og mindre skove med ikke for fugtig bund og træffes sådanne steder under sten, trævarer, løv osv., den bestiger også skjærmblomstrede og andre planter. På Sjælland er den hyppigst, særlig i Roskilde-egnen; Falster: i antal i Gåbense skov (forf.); Lolland: Lysemose (Nat. Tidsskr.), Ålholm hestehave (Engelhart); Fyn: flere steder, især ved Odense, dog enkeltvis (Jørgensen).

Hovedets punktur er temmelig spredt og fin. Forryggens punktering fin og spredt på midten, ved spidsen og roden temmelig tæt og grov. Vingedækkerne meget tæt og fint punkterede. Forryggen bredere end lang.

2. **O. punctatulus,** *Duft. (Fn. austr. II. 89. 99). Grønlig punkturløber.*

3a. *Lysere eller mørkere brun. Hovedet og forryggen tæt og groft punkterede. Forryggens baghjørner retvinklede, ikke udstående. Vingedækkerne tydelig og tæt punkterede. Palper, følere og ben rødlig brune. Længde 7—9 mm.*

Ikke alm., men forekommer på sine steder i mængde, således i omegnen af Gåbense, Nordfalster, hvor jeg hen på sommeren har taget den i stort antal i de hule, lukkede skjærme af gulerod, hvis spæde frø den fortærer; den følgende art fandt jeg aldrig under sådanne forhold. Den angives særlig at ynde kalkbund, og findes overensstemmende hermed i mængde på Højemøen.

Både med hensyn til størrelse og farve varierer denne art. Man træffer ofte ekspl., der særlig fortil er rødgule. Undersiden er begbrun. Hunnen er lidt større end hannen; begges vingedækker er ens punkterede. Bugringene temmelig temmelig tæt og dybt punkterede.

3. **O. puncticollis.** *Payk. (Fn. sv. I. 120. 31). Mørkbrun punkturløber.*

3b. *Lysere eller mørkere brun. Hovedet og særlig forryggens midte mindre tæt eller svagt punkterede. Forryggens baghjørner næsten spidse, lidt udstående. Vingedækkerne fint og tæt, men næsten utydelig punkterede. Palper, følere og ben rødlig brune. Længde 7—8 mm.*

Temmelig almindelig overalt både på marker og i skove, særlig under mos og sten.

Arten varierer omtrent som forrige. Undersiden er begbrun. Også hos denne art er hunnen lidt større end hannen, og dens vingedækker er meget finere og utydeligere punkterede end dennes. Bugringene temmelig fint og spredt punkterede. Som forrige går den særlig på jagt efter bytte om aftenen.

4. **O. brevicollis,** *Dej. (Spec. IV. 218. 24). Almindelig punkturløber.*

14. *Slægten* **Harpalus,** *Latreille (Gen. crust. et ins. I. 201). (Markløber).*

En meget talrig slægt. Dens arter findes udbredte over hele jorden; selv hos os træffes et temmelig betydeligt antal, der i regelen opholder sig på sandede marker under sten o. l., dog findes adskillige i skove under mos og løv. Flere arter af denne slægt hører til vore aller almindeligste insekter. De lever så godt som alle af dyrisk føde; det hænder vel, at man træffer enkelte arter på planter, men det antages dog, at disse arter kun bestiger planterne for at lure på bytte. Direkte iagttagelser over, at de fortærer planteføde, foreligger næppe.

Artsbeskrivelse:

1a. *Vingedækkerne særdeles tæt og fint punkterede samt fint gulhårede* . . . . **2.**

1b. *Vingedækkerne glatte og nøgne (kun hos en enkelt art er de yderste striberum punkterede)* . . . . **3.**

2a. *Brunlig sort. Forryggens bagrand fint og tæt punkteret og rynket, forranden ligeledes, men i noget mindre grad. Vingedækkerne svagt indbugtede foran spidsen, fint punkterede og behårede, stribede. Følere, palper og ben rødliggule. Længde 12—16 mm.*

Yderst almindelig på marker under sten og andre ting.

Vingedækkernes korte, fine behåring giver dyret set fra bestemte retninger en smuk gulagtig silkeglans. Forryggen er mere mat end hos den følgende art, dens baghjørner er skarpt retvinklede. Undersiden især langs midten brun. Bugen glat langs midten.

1. **H. ruficornis,** *Fabr. (Syst. el. I. 180. 53). Stor markløber.*

2b. Brunlig sort. Forryggens bagrand fint og tæt rynketpunkteret, forranden så vel som den øvrige del glat, glinsende. Vingedækkerne uden spor af indbugtning foran spidsen, fint punkterede og behårede, stribede. Følere, palper og ben rødliggule. Længde 10—11 mm.

Temmelig sjælden i alt fald i de fleste egne; den ynder fortrinsvis sandbund.

Den ligner særdeles meget den forrige, men er betydelig mindre. Forryggen er, når undtages bagranden, glinsende glat; dens baghjørner er lidt mere stumpvinklede. Bugen spredt punkteret overalt.

2. **H. griseus,** *Panz. (Fn. germ. 38. 1). Finthåret markløber.*

3a. Vingedækkerne stribede, alle striberum glatte (ikke punkterede) . . . . **4.**

3b. Vingedækkerne stribede, de yderste striberum fint og tæt punkterede; deres siderande foran spidsen dybt indbugtede. Billens overside meget forskjellig farvet, oftest metalglinsende. Følerne rødlige, ofte mørkere mod spidsen. Benene rødlige, brune eller endog næsten sorte. Forryggen med en punkteret fordybning i hvert baghjørne, disse stumpvinklede og afrundede på selve spidsen. Længde 7—10 mm.

Yderst almindelig næsten på alle lokaliteter og yderst variabel i henseende til farven.

I alle tilfælde kjendes den let på vingedækkernes punktering i de yderste striberum. Følere, palper og ben er i reglen klart rødgule, men er oftere mørkere og ikke sjældent sortebrune. Undersiden er rødbrun, grønlig eller sortebrun. Oversidens farve er dog den mest ubestandige; den kan være glinsende sort eller sortebrun, jærn- eller broncefarvet, mørkt metalviolet mod siderne og brunlig langs midten, glinsende metal- eller græsgrøn, violet eller blå og

i alle afskygninger derimellem. Ikke sjældent er den kobberfarvet.

3. **H. æneus,** *Fabr.* (*Syst. el. I. 197. 146*). *Forskjelligfarvet markløber.*

4a. *Benene helt gule, rødgule eller røde (se også varieteter hos H. calceatus og H. picipennis under næste afdeling)* . **5.**

4b. *Benene helt eller delvist, i alt fald lårene, rødlig begfarvede, begbrune, sortebrune eller sorte (se også varieteter hos H. rubripes og H. seriepunctatus under afdeling 4a)* . . . . **10.**

5a. *Billens overside for største delen sort eller metalfarvet* . **6.**

5b. *Billen helt rustgul eller rustrød, glinsende. Forryggen næsten dobbelt så bred som lang, med skarpe baghjørner; dens rod med et temmelig dybt indtryk på hver side. Vingedækkerne temmelig dybt stribede, i striberne fint punkterede, over skuldrene meget bredere end forryggens rod. Følere, palper og ben klart gule. Længde 11—13 mm.*

Meget sjælden, på sandede højder. Bornholm: ved Rønne (Schiødte og efterfølgende samlere). Sønderjylland: under sten på en sandslette ved landevejen til Slesvig på det sted, hvor den går igjennem den lille skov vestlig for Lang sø (Schiødte).

Vingedækkernes spidse løber ud i en lille skarp tand hos hunnen.

4. **H. ferrugineus,** *Fabr.* (*Syst. el. I. 197. 150*). *Rustgul markløber.*

6a. *Forryggens sidekanter i det højeste dunkelt gjennemskinnende rødlige* . . . . **7.**

6b. *Forryggens yderste siderande klart rødlig gule* . . . . . **8.**

7a. *Sort. Hannens overside, særlig dækvingerne, blålig glinsende; hunnens overside matfarvet sort, undertiden med meget svagt blåligt skjær. Vingedækkerne dybt stribede. 7. mellemrum har ved spidsen en række af 3—7 fordybede punkter; 2. stribe bagved midten og den 5. ved spidsen med et fordybet punkt. Forryggen meget bredere end lang, med næsten retvinklede baghjørner. Palper, følere og ben rødlige. Længde 8—11 mm.*

Temmelig hyppig på tørre og sandede marker og overdrev, sjælden derimod eller manglende på fede og frugtbare jorder (så vidt forf. bekjendt er den ikke funden på

Lolland og Falster); af lokaliteter, hvor den findes hyppig, kan nævnes sandegnene mellem Ryomgård og Grenå (Rosenkrantz) og sandmarker i V. Gjesten i Kolding-egnen (forf.).

Forryggens rodgruber er på det nærmeste trekantede, fint rynket-punkterede. Oversiden er hos hannen undertiden grønlig, ligeledes træffes der hunner med meget svagt og mat grønligt skjær. Undertiden er oversiden helt sort. Undersiden sortebrun. Forryggens siderande sjældent dunkelt rødlige.

5. **H. rubripes,** *Duft. (Fn. a. II. 77. 81.). Rødbenet markløber.*

7b. Sort. Oversiden glinsende. Vingedækkerne dybt stribede; kun 3. mellemrum med 2—4 fordybede punkter. Forryggen betydelig bredere end lang, med næsten retvinklede baghjørner. Palper, følere og ben rødlig gule. Længde 9—11 mm.

Ikke almindelig, men dog fundet på et betydeligt antal steder, således på Sjælland: Bidstrup ved Roskilde (Hammeleff), Kokkedals kjøkkenhave (Joh. Boye) (dyret fandtes her i maj og juni 1872 i et antal af ca. 200 stkr. ved en modding, i reglen fandtes individerne under sten, men med varmt solskin løb de om på jagt på moddingen eller strejfede omkring i haven), enkeltvis ved Bromme (Nat. Tidsskr.), Grib skov, 1 stk. (Løvendal) og Rosenfeldt skov på Knudshoved, 80 stk. (Boye); Falster: bl. a. i mængde i skoven ved Gåbense (forf.); Møen: almindelig på Klinteskoven; Fyn: Svendborg, enkeltvis (Nat. Tidsskr.), Gjerup, enkeltvis (Jørgensen); Jylland: skovklædte bakker ved Boller, 1 stk. (Otto G. Jensen) og Silkeborg, enkeltvis (Jørgensen).

Forryggens rodgruber punkterede. Oversiden hos hannen viser i sammenligning med følgende arts han en yderst svag og utydelig blålig glans. Benene er undertiden rødlig begfarvede. I alle tilfælde har vingedækkernes 3. stribe-rum bag ved midten 2 fordybede punkter, og ofte 1 eller 2 foran.

6. **H. seriepunctatus,** *Gyll. (Ins. sv. IV. 434. 32—33). Rækkepunkteret markløber.*

8a. Forryggens baghjørner mer eller mindre stumpvinklede og tilrundede. Hannens dækvinger glinsende sorte . . **9.**

8b. Forryggens baghjørner skarpt retvinklede. Hannens dækvinger glinsende metalgrønlige .... **10.**

9a. Sort eller sortebrun. Oversiden hos hannen glinsende, hos hunnen mattere. Vingedækkerne temmelig dybt stribede, 3. mellemrum med kun 1 fordybet punkt bag ved midten. Forryggen betydelig bredere end lang, med temmelig stumpvinklede og afrundede baghjørner; hele bagranden og de temmelig store hjørnegruber fint rynket-punkterede. Palper; følere og ben rødlig gule. Længde 8—10 mm.

Meget almindelig overalt i skove, særlig under mos og løv, helst hvor bunden ikke er for våd. I henseende til farven varierer den ikke ubetydelig; den mest fremtrædende afændring har mørkere eller lysere rødligbrunt hoved og mørkebrun forryg, samt brunlig underside.

I sammenligning med foregående art har dennes han et svagt brunligt skær på dækvingerne. Disses sider er tilrundede.

(H. latus).

7. **H. fulvipes,** *Fabr. (Syst. el. I. 180. 54). Gulbenet markløber.*

9b. Sort. Oversiden hos hannen glinsende, hos hunnen mattere. Vingedækkerne stribede, 3. mellemrum med kun 1 fordybet punkt bag ved midten. Forryggen betydelig bredere end lang, med retvinklede og næsten skarpe baghjørner, hvis temmelig små og svage gruber er fint punkterede, bagranden i midten næsten glat. Palper, følere og ben gule. Længde 6—7 mm.

Sjælden. På hindbærbuske i forskjellige egne af Dyrehaven (Schiødte), i et antal af over 100 stkr. under mos på trærødder i Kokkedals have, Nordsjælland, april 1868 (Joh. Boye). Der er endvidre fundet ekspl. på skovbund andre steder på Sjælland, samt på Amager, Bornholm og i Nørrejylland (Nat. Tidsskr.).

Den ligner særdeles meget den foregående art og varierer som denne, men er altid mindre; den har om muligt endnu mere brunligt skær på dækvingerne. Disses sider næsten parallelle.

8. **H. luteicornis,** *Duft. (Fn. austr. II. 86. 95), Liden markløber.*

10. Brunlig. Vingedækkerne hos hannen glinsende grønlige, hos hunnen sortebrune, matte, hos begge stribede, deres

siderande rødlige. Forryggen betydelig bredere end lang, dens baghjørner skarpt retvinklede og med svage, fint punkterede gruber, bagranden overalt fint punkteret. Følere, palper og ben rødlige. Længde 9—11 mm.

Ikke almindelig, men findes dog i reglen enkeltvis alle steder på tørre, sandede marker, grusede overdrev og fælleder, ja selv på heder og imellem klitter. På Bornholm er den ikke sjælden under blæretangen på strandbredderne.

Hannens vingedækker er undertiden blålige. Hos hannen har i reglen også forryggen et grønligt skær. Undersiden sort, på enkelte steder rødlig brun.

9. **H. discoideus,** *Fabr. (Syst. eleuth. I. 199. 161.). Slank markløber.*

11a. *Følerne rødlige eller gulagtige, men nogle af leddene (oftest 2. og 3.) helt eller delvist mørkere. Palpernes led ofte tildels dunkle* . . . . **12.**

11b. *Palper og følere ensfarvet rustbrune, rødgule eller gulbrune. (Se også varieteterne af H. anxius, H. fuliginosus og H. melancholicus)* . . . . **19.**

12a. *Billens overside grønlig, blålig eller broncefarvet, sjældent sort* . . . . **13.**

12b. *Billens overside altid sort, kun hos H. fuscipalpis med svagt blåligt eller grønligt skær* . . . . **14.**

13a. *Sortebrun. Oversiden metallisk forskjelligfarvet, sjældent sort. Forryggen med skarpt retvinklede baghjørner og temmelig svage rodgruber, roden med undtagelse af midten fint punkteret. Vingedækkerne foran spidsen svagt indbugtede, glatstribede. Palperne sortebrune, de enkelte led med lysere spidse. Følerne dunkelbrune, rodleddet rødligt, 2. og 3. led med rødlig spidse. Længde 9—11 mm.*

Yderst sjælden. Kun funden på Falster: Bøtø sand (Benzon).

Denne art har stor lighed med *H. æneus*, men adskilles bl. a. let ved, at vingedækkernes yderste striberum er glatte som de øvrige. Den varierer betydelig med hensyn til farven. Lårene er sorte, skinnebenene begbrune med sortagtig spidse, fødderne begbrune.

10. **H. distinguendus,** *Duft. (Fn. austr. II. 76. 80). Ertsfarvet markløber.*

13b. *Sortebrun. Oversiden metallisk forskjelligfarvet, sjældent*

sort. Forryggen med næsten retvinklede baghjørner og temmelig dybe og smalle rodgruber, med undtagelse af disse er roden glat (ikke punkteret). Vingedækkerne næppe indbugtede foran spidsen, glatstribede, det 7. mellemrum i reglen med en række af 4—6 punkter. Palperne rødlige. Følerne af samme farve, deres 2., 3. og ofte også de to næstfølgende led dunkle ved roden. Længde 9—11 mm.

Meget sjælden: Falsters østkyst ved Tromnæs (Nat. Tidsskr.), Gjerup i Fyn (Jørgensen).

Skinnebenene begbrune med rødlig rod, fødderne rødlig begfarvede. Hannens overside er stærkt glinsende, hunnens mat.

11. **H. honestus**, *Duft. (Fn. austr. II. 85. 93). Variabel markløber.*

14a. Forryggen fortil mindst ligeså bred som bagtil, dens sider temmelig tilrundede . . . . **15.**

14b. Forryggen smallest fortil, dens sider næsten parallelle bagtil . . . . **16.**

15a. Sort. Forryggen bagtil lidt smallere end fortil, meget bredere end lang, dens sider især fortil stærkt tilrundede, forranden meget svagt indbugtet, rodgruberne temmelig dybe og groft punkterede. Vingedækkerne glatstribede, forholdsvis korte og brede, over skuldrene betydelig bredere end forryggens rod. Palperne rødlige; følernes grundled rustrødliggult, de tre følgende led dunkle ved roden. Lår og skinneben brunsorte, fødderne i reglen noget lysere. Længde 6—8 mm.

Temmelig sjælden, dog på sine steder, i klitter og sandede egne, hyppig, således ved Tidsvilde og Hornbæk i det nordlige Sjælland. I Jyllands sandede egne findes den kun enkeltvis, t. eks. ved Tebbestrup i Randers-egnen (Holstebroe). Også på Bornholm er den funden (Schiødte).

Vingedækkerne er noget fladt hvælvede. Hunnens overside mat.

12. **H. neglectus.** *Dej. (Spec. IV. 306. 95). Mørk markløber.*

15b. Sort. Forryggen fortil og bagtil omtrent lige bred, meget bredere end lang, dens sider stærkt tilrundede, forranden dybt indbugtet, rodgruberne temmelig svage og som hele bagranden punkterede. Vingedækkerne over skuldrene

omtrent af samme bredde som forryggens rod. Palperne og følerne rødlige, de sidstes midterste led ofte dunklere ved roden. Lårene begsorte eller begbrune, skinnebenene og fødderne lysere, de første dog brune mod spidsen. Længde 7—10 mm.

Den er temmelig sjælden, men dog udbredt over den største del af landet; som de fleste andre *Harpalus*-arter holder den sig til sandbund og gruset hedebund og til tørre højdedrag; i Nat. Tidsskr. angives den at være funden under sådanne forhold følgende steder i Jylland: Frederikshavn, Hald, Avnsbjærg, Holstebro, Silkeborg og Ry; Sjælland: Tidsvilde; Bornholm: vest- og sydkysten, samt på Falster: Tromnæs, Bøtø, Bøtø fang og Dillet syd for norets udløb. Efter al rimelighed forekommer den mange andre steder. Flere steder findes den ved stranden.

Den varierer ikke ubetydelig. Følerne er ofte ensfarvet rødlige, ligesom benenes farve ikke sjældent er lysere end i beskrivelsen anført. Dens størrelse er også temmelig ubestandig. Hunnens overside er mat.

13. **H. fuliginosus**, *Duft. (Fn. austr. II. 83. 90). Omstrejfende markløber.*

16a. Billen mindst 9 mm. lang .... **17.**

16b. Billen i det højeste 8 mm. lang .... **18.**

17a. Sort, bred og fladtrykt. Forryggen mindst dobbelt så bred som lang, fortil svagt tilsmalnet, siderandene svagt tilrundede, forranden betydelig indbugtet; baghjørnerne skarpt retvinklede, med svage gruber, bagranden ikke punkteret. Vingedækkerne glatstribede, deres 2. stribe langt bagved midten med et fordybet punkt. Forskinnebenet stærkt udvidet mod spidsen og på forsiden med en dyb punktrække. Palpernes rodled mørke med lysere spidse, endeleddene lyst rødbrune. Følernes 3 eller 4 første led brunsorte med lysere spidse, de øvrige led rustrødlige. Benene begsorte, fødderne noget lysere. Længde 12—15 mm.

Sjælden, på sandjorder. På Sjælland er den funden ved Tidsvilde, Bromme og Vejlø. Den findes endvidere på Bornholm, på Falsters østkyst under Tromnæs og på Bøtø samt i Jylland ved Ebeltoft (Nat. Tidsskr.) og Feldballe ved Kaløvig, enkelte år alm. (Rosenkrantz).

Denne art er en af de største markløbere. Hunnens overside er noget mattere end hannens. Vingedækkerne lige brede.

14. **H. hirtipes,** *Ill. (Käf. Pr. I. 175. 45.). Kulsort markløber.*

17b. *Sort, noget hvælvet. Forryggen bredere end lang, fortil tydelig smallere, siderandene svagt tilrundede, forranden svagt indbugtet; baghjørnerne retvinklede, på selve spidsen afrundede, rodgruberne middeldybe og fint punkterede. Vingedækkerne glatstribede, deres 3. striberum med et fordybet punkt langt bagved midten. Forskinnebenet almindeligt. De rustgule palpeled alle mørke ved roden. 1. følerled rødligt, de 3 næste mørkere ved roden, de øvrige brunligrøde. Benene begsorte, fødderne mest noget lysere. Længde 10—12 mm.*

Ikke alm., men træffes dog overalt i landet på sandede jorder.

Følernes grundled er ikke sjældent lidt mørkere ved roden, det samme kan siges om 5. led. Vingedækkerne bagtil lidt bredere.

15. **H. serripes,** *Schønh. (Syn. ins. I. 199. 184). Sort markløber.*

17c. *Sort, temmelig flad. Forryggen næsten dobbelt så bred som lang, fortil tydelig smallere, siderandene svagt tilrundede, forranden betydelig indbugtet; baghjørnerne skarpe, næsten retvinklede, rodgruberne svage, punkterede. Vingedækkerne stribede, striberne fint punkterede, det 3. mellemrum langt bagved midten med ét punkt og det 8. ved spidsen med en række af 5—6 fordybede punkter. Forskinnebenet almindeligt. Palpernes led rødligbrune, mørkere ved roden. Følerne rustrødlige, 2. og 3. samt ofte også 4. led mørke ved roden. Benene begbrune, fødderne lysere. Længde 9—11 mm.*

Sjælden. Den findes på sandede kystbakker i Nordsjælland (f. eks. ved Tidsvilde), på Falster og Bornholm. (Nat. Tidsskr.).

Med hensyn til palpernes og følernes farve varierer denne art noget. Således er følerne undertiden ensfarvet rødlige, medens de på den anden side også kan være næsten sorte og kun de 3 første led brunlige ved roden, i så tilfælde er palperne også mørkere. En sådan afændring

er af Schiodte taget ved Rønne. Vingedækkerne næsten lige brede.

16. **H. melancholicus**, *Dej. (Spec. IV. 359. 136). Stribepunkteret markløber.*

18a. Sort, temmelig forlænget. Forryggen ⅓ bredere end lang, fortil tydelig smallere, dens midte af samme bredde som roden. Vingedækkerne glatstribede, med næsten parallelle siderande; dækvingernes rod af samme bredde som forryggen. Palperne rødlige, sædvanlig har de enkelte led mørkere rod. Følerne brunlige, deres 1. led, og også ofte 2. og 3., rødliggule; de to sidstnævnte har ikke sjældent dunkel rod. Benene sorte, skinnebenes rod og føddernes spidse lysere eller mørkere brunlige. Længde 6—8 mm.

Ikke almindelig; den findes bedst på sandmarker, tørre højdedrag, heder og i klitter.

Følerne er undertiden ensfarvet rødlige eller brunlige. Hunnens overside er mere matfarvet end hannens kulsorte overside.

17. **H. anxius**, *Duft. (Fn. austr. II. 101. 116). Forlænget markløber.*

18b. Sort, noget forlænget. Forryggen betydelig bredere end lang, fortil noget smallere, dens rod lidt bredere end dens midte. Vingedækkerne temmelig dybt glatstribede, bredest bagved midten: deres siderande svagt tilrundede; dækvingernes rod lidt bredere end forryggens. Palperne brunsorte, spidsen af de enkelte led noget rødlige. Følerne brunligmørke, deres 1. led helt og det 2. i det mindste på spidsen rødliggule. Benene rødlig begbrune, låret noget mørkere. Længde 7—9 mm.

Yderst sjælden. Den er hidtil, så vidt forf. bekjendt, kun funden i Sydsjælland ved Vejlø-bugten mellem Vordingborg og Nestved af Boye (kun 1 han).

Den er lidt større end foregående art. Hunnen er kun svagt glinsende. Oversiden har ikke sjældent et blåligt eller grønligt skær.

18. **H. fuscipalpis**, *Strm. (Deutschl. Ins. IV. 66. 37.). Mørkpalpet markløber.*

19a. Forryggens rod i det højeste punkteret i rodgruberne. **20.**
19b. Forryggens rod overalt fint punkteret. . . . . **25.**
20a. Forryggens bagrand på det nærmeste ret . . . . **21.**

20*b*. *Forryggens bagrand tydelig bueformig indbugtet* .... **24.**
21*a*. *Billen mindst 7 mm. lang* .... **22.**
21*b*. *Billen i det højeste 6 mm. lang* .... **23.**
22*a*. *Sort, noget glinsende, hunnen mattere; temmelig bred. Forryggen omtrent* $\frac{1}{3}$ *bredere end lang, bagtil næppe smallere end over midten, fortil noget tilsmalnet, dens sider svagt tilrundede. Dækvingerne temmelig dybt stribede, af samme bredde som forryggen, deres sider svagt tilrundede. Palper og følere rustrødlige. Benene sorte, skinnebenenes rod og fødderne rustrøde. Længde 8—10 mm.*

Temmelig hyppig på sandede jorder under sten o. a. Den er underkastet nogen variation både med hensyn til form og størrelse samt til benenes farve. Vingedækkernes striber er i reglen yderst fint punkterede.

19. **H. tardus,** *Panz. (Fn. germ. 37. 24.). Rødfodet markløber.*

22*b*. *Sort, noget glinsende, hunnen ubetydelig mattere; bred. Forryggen næsten dobbelt så bred som lang, fortil betydelig tilsmalnet. Dækvingerne temmelig dybt stribede, lidt bredere end forryggen, deres sider noget tilrundet-udvidede. Palper og følere rustrødlige. Benene brunlig sorte, skinnebenenes rod og fødderne rødlige. Længde 8—10 mm.*

Denne art er sjælden, men er dog taget på sandjorder flere steder på Bornholm (Schiødte), Dillet på Falster, på Sjælland, Fyn og i Jylland (Nat. Tidsskr.). I Silkeborg-egnen er den ikke sjælden (Rosenkrantz).

Også denne art varierer. Vingedækkernes striber i reglen fint punkterede. Forryggens rodgruber er hos nærværende art noget kortere end hos den foregående.

20. **H. Frøhlichii,** *Strm. (Deutschl. Ins. IV. 117. 67.). Frøhlichs markløber.*

23. *Sort eller brunlig, glinsende. Forryggen meget bredere end lang, fortil næsten ligeså bred som bagtil, dens for- og baghjørner fuldstændig afrundede, dens sider lidt tilrundede. Dækvingerne glatstribede, lidt bredere end forryggen, deres sider svagt tilrundede; vingedækkernes 3. striberum uden fordybet punkt bagved midten. Palper og følere rustgule. Benene rødlig begfarvede, lårene oftest mørkere. Længde 4—6½ mm.*

Den findes hist og her enkeltvis på sandede jorder og sandbakker over hele landet.

Ikke alene med hensyn til størrelsen, men også til farven varierer denne vor mindste art. Man finder således eksemplarer, der er lyst brunlige overalt, og ikke sjældent træffes den med ensfarvet rødlige ben.

21. **H. picipennis,** *Duft. (Fn. austr. II. 102. 118). Begfarvet markløber.*

24. *Sort eller brunsort, glinsende, temmelig flad. Forryggen noget bredere end lang, bagtil bredest og temmelig tilsmalnet fortil, siderne især fortil tydelig tilrundede; dens bagrand betydelig indbuet, hvorved baghjørnerne bliver spidse. Dækvingerne glatstribede: 2. stribe bagved midten og 7. stribe ved spidsen med 1 fordybet punkt. Palper og følere rustrødlige. Benene sorte, skinnebenenes rod og fødderne rødbrune. Længde 7—9 mm.*

Ikke almindelig; den findes særlig udbredt på høje, sandede strækninger på Sjælland (f. eks. i større antal ved Vejlø-bugten (Boye)), hist og her på Fyn så langt imod nord som til Odense (Jørgensen) samt på Bornholm. På Møens klint forekommer den i sandfald (Nat. Tidsskr.). Om dens forekomst i Jylland kan jeg intet oplyse, den savnes dog næppe her.

Forryggens rande og vingedækkerne er ofte rødbrune. Forryggens rodgruber smalle, temmelig svage.

22. **H. servus,** *Duft. (Fn. austr. II. 101. 117.). Flad markløber.*

25. *Begsort eller begbrun, glinsende. Forryggen næsten dobbelt så bred som lang, dens sider fortil noget tilrundede, bagtil rette, roden meget tæt og fint punkteret, baghjørnerne skarpt retvinklede. rodgruberne næsten udslettede. Vingedækkerne dybt glatstribede, fortil tilsammen lidt bredere end forryggens rod, deres 7. striberum har ved spidsen en række af 3—5 indtrykte punkter. Palper og følere rødliggule. Benene sorte eller brunlige, fødderne altid rustrødlige. Længde 11—14 mm.*

Temmelig sjælden. Den tages dog temmelig hyppig på Bornholm og i omegnen af Kjøbenhavn.

Hunnens vingedækker er noget mattere end hannens. En enkelt gang findes en rustrød varietet med ensfarvet

gule ben. Undersiden er i reglen lysere end oversiden. Vingedækkernes striberum noget hvælvede.

23. **H. calceatus,** *Duft. (Fn. austr. II. 81. 87.). Glatstribet markløber.*

15. *Slægten* **Dichirotrichus**, *Jaquelin Duval (Gen. d. col. car. p. 35).*
(Strandløber).

Denne slægts arter har en i forskjellige henseender ikke ringe lighed med punkturløberne, således med hensyn til legemets behåring og punktering. De leve i reglen ved havstrande eller bredderne af saltsøer, særlig under opskyllet tang, hvorunder man ofte træffer den eneste indenlandske art i stor mængde.

Artsbeskrivelse:

Rustgul til mørkebrun, undertiden noget plettet. Oversiden finthåret og tæt punkteret. Forryggens sider fortil stærkt tilrundede; dens rod temmelig stærkt indsnævret, rodhjørnerne skarpt retvinklede. Vingedækkerne stribede, med fine punkter i striberne; striberummene med 1 eller 2 uregelmæssige punktrækker. Palper, følere og ben lysere eller mørkere gule eller brunlige. Længde $5\frac{1}{2}$—7 mm.

Ikke sjælden ved vore kyster og på sine steder i stor mængde, f. eks. ved Vejle (forf.).

Dyret er i henseende til farven meget variabel; de mest fremtrædende afændringer består i, at dyrets overside er helt rustgul, helt mørkebrun eller sort eller rustgul og med en plet på forryggen og en længdeplet på hvert vingedække; mellem afændringerne findes talrige overgange. I reglen er hunnerne ensfarvet lyse og hannerne mørke eller lyse med mørkere pletter.

1. **D. pubescens,** *Payk. (Fn. sv. I. 124. 36). Almindelig strandløber.*

16. *Slægten* **Bradycellus,** *Erichson (Käf. d. M. p. 64).*
(Rødløber).

Rødløberne er meget små dyr, der indbyrdes ligner hinanden meget. De findes hyppigst i skove, krat og lunde under

mos og løv dog også under sten. Deres levevis stemmer nær overens med markløbernes.

Artsbeskrivelse:

1a. På vingedækkernes rod ved rygskjoldet findes en afkortet stribe . . . . **2.**

1b. En sådan afkortet stribe mangler . . . . **3.**

2a. Brunlig sort. Hovedet punkteret over issen; sort. Forryggen noget bredere end lang, oftest rødlig, dens baghjørner stumpe og temmelig afrundede. Vingedækkerne rødlig gulbrune, hvert med en fortil smallere, utydelig begrænset, i reglen temmelig stor mørk længdeplet; de yderste striberum helt og de inderste mod enderne fint, men ikke tæt punkterede og fint beklædte med korte hår. Følernes rod og benene brungule; skinnebenene og føddernei reglen ubetydelig lysere end lårene. Længde 4—4½ mm.

Sjælden, men dog funden i adskillige egne, således trindt omkring på Sjælland og på Amager; den findes på meget forskjellige lokaliteter, t. eks. på hederne ved Ry og Silkeborg, Bøllemosen i Dyrehaven og under tang flere steder ved Kjøbenhavn samt på Hindsholms østlige strand (Nat. Tidsskr.). Den er funden i antal ved Udbyhøj ved indløbet til Randers fjord i septbr. 1890 (H. Holstebroe).

Forryggens farve varierer lysere eller mørkere, undertiden er kun randene lysere. Vingedækkernes mørke plet varierer ikke ubetydelig i omfang og mangler undertiden næsten ganske.

1. **Br. cognatus,** *Gyll. (Ins. sv. IV. 455. 70—71). Punkteret rødløber.*

2b. Brunlig sort. Hovedet kun punkteret ved øjnene, sort. Forryggen meget bredere end lang, rødgul, men sædvanlig med mørkere midte, dens baghjørner stumpe og temmelig afrundede. Vingedækkerne lergule med en — i reglen mindre — mørkere længdeplet; striberummene alle glatte, de yderste med enkelte fine hår. Følernes rod og benene gulagtige. Længde 4—4½ mm.

Udbredt i skove og på marker i de fleste egne af landet, ofte i mængde.

Som den forrige er den underkastet nogen variation. Forryggen er ikke sjældent ensfarvet rødgul, og vingedæk-

kernes mørke plet, der har en meget ubestemt begrænsning, er undertiden meget lille og utydelig.

2. **Br. placidus,** *Gyll. (Ins. sv. IV. 453. 69). Stor rødløber.*

3a. Vingedækkerne mørkere eller lysere rust- eller gulbrunlige, ikke sjældent med mørkere anstrøg mod spidsen. **4.**

3b. Vingedækkerne dunkelbrune eller rødlig begsorte, sømmen og randene lysere . . . . **5.**

4a. Lys rustrødlig; hovedet ofte noget mørkere. Forryggen bredere end lang, med tydelig skarpe, men stumpvinklede baghjørner; rodgruberne temmelig groft punkterede. Vingedækkerne lergule, mod spidsen ofte dunklere, glatstribede; striberne mod spidsen noget dybere. Følerne og benene bleggule. Længde 4 mm.

Meget sjælden. Den er først for et par år siden funden på Sjælland ved Tidsvilde af Løvendal. I en skov mellem Skjelskør og Korsør er der i efteråret 1889 nedbanket et stk. af en busk (forf.). Ved Slesvig er der taget 2 stk. (L. Andersen). På Lolland har Schlick taget 1 stk.

Vingedækkernes søm er i reglen lysere.

3. **Br. verbasci,** *Duft. (Fn. austr. II. 186. 252). Lys rødløber.*

4b. Rustrødlig. Forryggen bredere end lang, dens baghjørner afrundede, fuldstændig uden tydelig vinkel; rodgruberne særdeles groft punkterede. Vingedækkerne rødlig lergule, undertiden mørke med lys søm og yderrand, glatstribede. Følere og ben bleggule. Længde 3—3½ mm.

Enkeltvis på forskjellig bund i de fleste af landets egne.

Vingedækkerne er omtrent 1½ gang så lange som tilsammen brede.

4. **Br. harpalinus,** *Dej. (Spec. IV. 471. 27). Gulagtig rødløber.*

5a. Dunkel brunlig rød. Mangler i reglen hudvinger. Forryggen betydelig bredere end lang, bagtil noget smallere, dens rodgruber tydelig punkterede; dens farve rødlig. Hovedet og vingedækkerne dunkelrødlige, de sidste med lysere søm og yderrand, glatstribede, siderne temmelig tilrundede. Følerne og benene rødlige; de førstes rod lysere. Længde 3½ mm.

Temmelig hyppig i skove og på marker.

Den er glinsende nøgen og gjennemgående lysere end den næstfølgende art.

5. **Br. collaris**, *Payk. (Fn. sc. I. 146.64). Almindelig rødløber.*

5b. *Begsort eller rødlig sort. I reglen vinget. Forryggen betydelig bredere end lang, næsten firkantet, bagtil ubetydelig smallere, dens rodgruber smalle og dybe, utydelig punkterede; dens farve begbrun. Hovedet og vingedækkerne næsten sorte, de sidste med rødlig søm og yderrand, glatstribede, siderne svagt tilrundede. Følerne og benene rødlige; de førstes rod lysere. Længde 3 mm.*

Arten er ikke almindelig; den findes bedst på fugtig hedebund eller i fugtige skove; under sådanne forhold er den taget forskjellige steder i det nordlige Sjælland, rundt omkring i Jylland samt i Sønderjylland.

Som den foregående er den glinsende nøgen. Forryggens sider er hos denne art svagere tilrundede end hos *Br. collaris.*

6. **Br. similis.** *Dej. (Spec. IV. 474. 29). Mørk rødløber.*

17. *Slægten* **Acupalpus**, *Latreille (Gen. crust. et. ins. I.). (Moseløber).*

Hertil hører 5 danske arter, der holder sig til fugtige steder på marker og i skove, hvor de findes under sten, løv osv.

Artsbeskrivelse:

1a. *Billen dels sort, dels bleggul farvet* . . . . **2.**

1b. *Billen i reglen ensfarvet brunlig sort, dog undertiden lysere. Forryggen bredere end lang, bagtil betydelig smallere, dens rod på hver side med en fint punkteret grube; baghjørnerne stumpvinklet-tilrundede. Vingedækkerne glatstribede. Følernes rod og benene brunligrøde. Længde 2—2½ mm.*

Ikke sjælden, men på grund af sin lidenhed ofte overset. Den kan træffes på fugtig skovbund, fugtige enge, i hedemoser osv.

Den er undertiden temmelig lys, men med mørkere midte på forryggen og vingedækkerne.

1. **A. exiguus.** *Dej. (Sp. IV. 456. 14.). Liden moseløber.*

2a. Forryggens baghjørner stumpvinklede og afrundede . . . **3.**
2b. Forryggens baghjørner skarpe, næsten retvinklede . . . . **5.**
3a. Forryggen omtrent så lang som bred . . . . **4.**
3b. Forryggen betydelig bredere end lang, bagtil ubetydelig smallere, bleggul, oftest med mørkbrunlig midte. Hovedet sort. Vingedækkerne gule, hver med en sort længdeplet, der i reglen hverken når sømmen, yderranden eller spidsen og ikke når langt op på deres forreste tredjedel, glatstribede. Følernes rod og benene gule. Længde 3—3½ mm.

Temmelig hyppig overalt.

Den varierer ikke ubetydelig i henseende til farve. Forryggen er undertiden ensfarvet gul. Vingedækkernes sorte længdeplet ikke meget skarpt begrænset og noget vekslende i form og størrelse. Undersiden sort.

2. **A. dorsalis,** *Fabr. (Syst. eleuth. I. 208. 207). Bredrygget moseløber.*

4a. Hoved og forryg sorte; den sidste bagtil betydelig smallere. Vingedækkerne sorte, men med lergul søm og forreste tredjedel, glatstribede. Følernes 3—4 inderste led og benene gule, skinnebenenes spidse ofte dunkel. Længde 3—3½ mm.

Temmelig hyppig på fugtig bund.

Også denne art varierer, dog ikke betydelig. Forryggen er undertiden brunlig, med smalle lysere kanter, dens rodgruber punkterede. Undersiden sort.

3. **A. meridianus,** *Linn. (Fn. sv. n. 797). Almindelig moseløber.*

4b. Hovedet sort. Forryggen gulrød, så lang som bred, ubetydelig smallere ved roden. Vingedækkerne brunlige, mørkere mod spidsen, randene lysere, glatstribede. Følernes rod og benene gule. Længde 3 mm.

Temmelig sjælden og lokal. På fugtig engbund især ved skovvande; den er bl. a. taget på Sjælland ved Skovsborg (Chr. Drewsen), i Lyngby-egnen, Dyrehaven og ved Fur sø (Nat. Tidsskr.).

Vingedækkernes mørke farve har et blåt skær; deres 2. striberum mangler det sædvanlige fordybede punkt.

4. **A. flavicollis,** *Strm. (Deutschl. Ins. VI. 87. 11.). Gulrygget moseløber.*

5. Langstrakt; vingedækkerne jævnbrede. Hovedet sort. Forryggen lysere eller mørkere brunlig, omtrent så lang som

bred, med en grube på hver side ved roden. Vingedækkerne lergule, med en aflang ikke skarpt begrænset sort længdeplet, der ikke når sømmen og i reglen heller ikke spidsen eller siderne og ikke når langt ind på deres forreste tredjedel. Følernes rod og benene klart gule. Bagkroppen mørk med rødlig spidse. Længde 4—4½ mm.

Den hører til de mindre almindelige arter og findes på fugtig bund, særlig mosebund, under løv i skove.

Forryggen er undertiden klart brunlig; ofte er den rødlig farvet, med mørkere midte. Den afviger betydelig fra de øvrige arter.

5. **A. consputus**, *Duft. (Fn. aust. II. 148. 194). Forlænget moseløber.*

18. Slægten **Stenolophus**, *Dejean (Spec. IV. 405. 25.). (Kjærløber).*

Denne slægts arter føre en med forrige slægt overensstemmende levevis, hvorfor de lettest findes på fugtig jordbund, især under sten o. a. ved vandsteder. Slægten tæller gjennemgående større arter end den foregaaende slægt.

Artsbeskrivelse:

1a. *Forryggen ensfarvet gul eller rødliggul* . . . . 2.

1b. *Forryggen sort, med rødlige siderande. Hovedet sort. Dækvingerne sorte med blåligt skær, deres rod og sider i større eller mindre udstrækning lyst rustbrunlige, glatstribede. Følernes rodled (i alt fald til dels) og benene brunliggule. Længde 5½—7 mm.*

Sjælden. Den er funden hist og her i det sydlige Sjælland (Nat. Tidsskr.) undertiden i antal; endvidre er den taget i Ortved skov (Bove), ved Donse sø i Nordsjælland, 1887 (Holstebroe), Birkemosegård mellem Slagelse og Kallundborg (Joh. Hasle og P. M. Pedersen). På Falster er den bl. a. funden ved Nykjøbing (Nat. T.) samt ved Gåbense færgegård i mængde (forf.). På Lolland i antal i Bremersvold Kjeldskov (Holstebroe). Sønderjylland: Augustenborg og Satrup (L. Andersen), Satrup skov og Madskov ved Sønderborg (Wüstnei).

Varierer betydelig både i form og størrelse; en meget lille afændring med delvist mørke ben har jeg funden ved

Gåbense. Dækvingerne er undertiden helt blåligsorte og kun med smal rødlig siderand; til andre tider er den brunliggule farve fremherskende, og de er kun dunkle hen mod spidsen; sømmen i reglen smalt rødliggul. Forryggen næsten så lang som bred, med fint punkterede, flade rodgruber og tilrundede baghjørner.

1. **St. vespertinus,** *Illig. (Käf. Pr. I. 197. 81). Skulderplettet kjærløber.*

2a. *Vingedækkerne rødliggule, hvert med en sort plet* . . . **3.**

2b. *Vingedækkerne ensfarvet smudsiggule, i det højeste med brunligt anstrøg ved rygskjoldet og mod spidsen, glatstribede. Forryggen klart rødliggul. Hovedet sort. Følernes rod og benene gule.. Længde 6—7½ mm.*

Meget sjælden, hidtil kun på Sjælland: skovmose ved Herlufsholm, skovdam ved Ortved i nærheden af Ringsted (Nat. Tidsskr.); i stor mængde ved Hulemosesø i nærheden af Vordingborg (Vald. Nielsen, Løvendal, Bachevold og forf.).

Forryggen er lidt bredere end lang. I reglen er de to inderste led af følerne klart rødliggule.

2. **St melanocephalus,** *Heer (Fn. col. helv. I. 115. 2). Gul kjærløber.*

3a. *Hovedet sort. Forryggen blegt rødliggul, undertiden mørk, noget bredere end lang, for- og bagtil omtrent af samme bredde, med en grube på hver side ved roden. Vingedækkerne fint glatstribede, gulrøde, med en større aflang sort plet på midten, der dog ikke når sømmen og iøvrigt er noget ubestandig. Følernes 2 inderste led rødlige. Benene rødliggule. Længde 4—4½ mm.*

Yderst sjælden; den holder sig til saltbund. Så vidt forf. bekjendt er den kun funden for mange år tilbage i omegnen af Kjøbenhavn af D. Liebenberg og for en del år tilbage i omegnen af Roskilde (Boserup strand?), nogle stk. (Nat. Tidsskr.).

Forryggens farve er undertiden temmelig mørk. Vingedækkernes plet varierer i størrelse og har ofte et blåligt skær.

3. **St. elegans,** *Dej. (Spec. IV. 412. 5.). Smuk kjærløber.*

3b. *Hovedet sort. Forryggen rødlig, næppe bredere end lang, næsten firkantet, med en svag grube på hver side ved roden. Vingedækkerne temmelig dybt glatstribede, med en*

større ubestandig, sort (ofte blålig glinsende) plet, der næsten indtager deres bageste halvdel og i reglen breder sig ud over sømmen. Følernes to inderste led og benene gule. Længde 6—7½ mm.

Temmelig sjælden og stedegen. Bornholms vestkyst (Schiødte, Boye); Falster: fra Tromnæs og ned til Dillet, sammen med *St. vespertinus*, i en grusgrav ved Nykjøbing (Nat. Tidsskr.); den er også funden på Lolland og i Sydsjælland; Sønderjylland: Augustenborg (L. Andersen, Wüstnei).

Vingedækkernes plet varierer betydelig i størrelse. Arten er særlig på grund af størrelsen let at adskille fra den foregående.

(St. anglicus, teutonus).

4. **St. vaporariorum.** *Fabr. (Syst. el. I. 206. 198). Sorttegnet kjærløber.*

19. *Slægten* **Stomis.** *Clairville (Entom. helv. II. 49). (Brunløber).*

En i flere retninger meget karakteristisk slægt, der kun tæller få arter og kun én indenlandsk, der oftest træffes i skove under mos og løv, dog også på fri mark eller ved vandsteder under sten eller endog under opskyl.

Artsbeskrivelse:

Brunlig sort eller brun. Forryggen hjærteformig, lidt længere end bred, bagtil stærkt indsnævret; siderne fortil stærkt tilrundede; roden på hver side med en punkteret stribe. Vingedækkerne punkteret stribede, forlængede. Følere og ben klart rødlige. Længde 6—7 mm.

Ikke sjælden i frugtbarere egne.

Undersiden er noget lysere end oversiden.

1. **St. pumicatus,** *Panz. (Fn. germ. 30. 16). Almindelig brunløber.*

20. *Slægten* **Miscodera,** *Eschscholtz (Bull. d. Mosc. 1830. 5. 63). (Polarløber).*

Ligeledes en karakteristisk og interessant slægt, særlig hvad legemsbygningen angår (dens levevis er i al almindelighed kun

dårlig kjendt). De få arter opholder sig væsenlig i polaregne. I Evropa kjendes hidtil kun den neden for beskrevne art.

Artsbeskrivelse:

Bronceglinsende, mørkt brunlig; undersiden lysere. Forryggen så lang som bred, kugleformig hvælvet, siderne stærkt tilrundede, roden stærkt indsnævret og spredt punkteret. Vingedækkerne spejlglatte, kun fortil ind mod sømmen tydelig punkteret-stribede. Følere og ben rødlige. Længde 6 mm.

Yderst sjælden. Et enkelt stk. er forefundet i indsamlinger (ved lærer Meiborg) fra de første dage i juni 1873 omkring Ålbæk. Et. stk., der findes i forf.s samling, hidrører fra Vald. Nielsen, der iøvrigt har været i besiddelse af flere, men som desværre ikke har kunnet erindre findestedet.

Ved første øjekast er dyret ikke uligt *Stomis pumicatus.* Vingedækkernes sider er temmelig stærkt tilrundede.

1. **M. arctica.** *Payk. (Fn. sv. I. 85. 2.). Evropæisk polarløber.*

21. Slægten **Broscus**, *Panzer (Index. in Fn. germ. I. 62.). (Minérløber).*

Minérløberne graver rørformede gange ned i jorden, hvori de til dels opholder sig; de lurer på bytte på lignende vis som *sandspringerne.* Den antagelse, at de skulde være planteødelæggere, har ikke noget på sig; derimod skal det være iagttaget, at de nedgraver dyrisk føde. I Danmark kun én art.

Artsbeskrivelse:

Helt sort. Hovedet stort; panden punkteret. Forryggen så bred som lang, stærkt indsnævret bagtil og her kun halv så bred som fortil. Vingedækkerne temmelig matte, yderst fint punkteret-stribede, bredest bagved midten. Længde 18—22 mm.

Temmelig almindelig på sandede jorder og ved strandbredder.

Forryggen mangler gruber på hver side ved roden. *(Br. vulgaris).*

1. **Br. cephalotes,** *Linn. (Fn. sv. n. 788). Storhovedet minérløber.*

22. Slægten **Pterostichus,** *Erichs. (Käf. d. M. 66).*
(Muldløber).

En meget talrig og afvekslende slægt, der har stor udbredelse på jordkloden. De er særdeles nyttige dyr, der lever af allehånde skadelige insekter og smådyr; nogle af arterne er forsynede med hudvinger, andre ikke; de første færdes mest i solskin, men flyver for resten omkring både ved nat og dag; de sidste føre derimod en mere skjult tilværelse.

Artsbeskrivelse:

1a. Første følerled noget sammentrykket fra siderne, så at det oventil får en skarp kant (de herhenhørende arter regnes ofte til en egen slægt under navn af Poecilus) . **2.**

1b. Første følerled fuldkomment trindt (de herhen hørende arter regnes ofte til en egen slægt under navn af Feronia) . **6.**

2a. Vingedækkerne tydelig og dybt stribede .... **3.**

2b. Vingedækkerne yderst fint punkteret-stribede, 3. stribe med 3 større punkter. Billen helt sort, matglinsende. Forryggen betydelig bredere end lang, bagtil ubetydelig smallere end fortil; roden på hver side spredt punkteret. Følerne og benene sorte; de førstes 2 inderste led rødligmørke på undersiden. Længde 12—14 mm.

Temmelig sjælden, men kan dog i reglen træffes enkeltvis rundt om i landet på grusede fælleder, sandede marker, i heder og klitter, ja selv på sandede havstokke.

Panden er punkteret. Dyret, der er temmelig bredt, er i besiddelse af fuldt udviklede hudvinger.

1. **Pt. punctulatus,** *Fabr. (Syst. eleuth. I. 191. 115). Fintpunkteret muldløber.*

3a. Følerne enten helt sorte eller deres 2 inderste led mørkt rødlige (deres underside lysere) .... **4.**

3b. Følerne sorte, men deres 2 inderste led overalt klart rødliggule .... **5.**

4a. Oversiden forskjelligfarvet metallisk, glinsende. Forryggen lidt bredere end lang, bagtil noget tilsmalnet; roden på hver side med 2 dybe og smalle gruber, af hvilke den indre er betydelig længre end den ydre. Vingedækkerne temmelig dybt glatstribede; den 3. stribe med 3 punkter. Følerne og benene helt sorte. Længde 11—13 mm.

Ikke sjælden.

Dette dyr træffes i en mængde afændringer, hvad farven angår. Hyppigst er oversiden grønlig kobberfarvet, ofte

grønlig, blålig, sort eller kobberrød eller i en fortoning der imellem. Vingedækkernes striber er utydelig punkterede. Dyret er temmelig langstrakt.

2. **Pt. lepidus,** *Fabr. (Syst. eleuth. I. 189. 107.). Forskjelligfarvet muldløber.*

4b. *Oversiden forskjelligfarvet metallisk, glinsende. Forryggen meget bredere end lang, bagtil lidt tilsmalnet; roden på hver side med 2 temmelig dybe og smalle gruber, af hvilke den indre er længre end den ydre. Vingedækkerne dybt punkteret-stribede; 3. stribe med 3 eller 4 større punkter. Følerne sorte, de 2 inderste led mørkt brunlige på oversiden, lysere på undersiden. Benene sorte. Længde 13—15 mm.*

Meget sjælden. Den er funden på sandmarker i Nordsjælland bl. a. ved Lundtofte (Chr. Drewsen). Endvidre er der taget 1 stk. på Agdrup bakker i Vendsyssel (Johansen). Andre findesteder for denne art ser forf. sig ikke i stand til at kunne opgive.

Arten er større og bredere end den foregående. Oversidens farve varierer ikke ubetydelig; sædvanligvis er hoved og forryg glinsende kobberrøde og vingedækkerne livlig grønne, men dyrets overside er også undertiden metallisk mørkt grønlig, olivenfarvet eller metalgrøn; farveovergange er ikke sjældne. Vingedækkernes striber meget tydelig punkterede. Rodgruberne spredt punkterede.

3. **Pt. dimidiatus.** *Oliv. (Ent. III. 35. 72. 94). Punkteretstribet muldløber.*

5a. *Oversiden forskjelligfarvet metallisk, glinsende. Hovedet fint punkteret. Forryggen meget bredere end lang, bagtil med 2 stærkt punkterede gruber, af hvilke den yderste er langt den mindste, punkteringen når helt ud til siderandeп; hele bagranden iøvrigt punkteret. Dækvingerne betydelig bredere end forryggen, deres temmelig dybe striber meget fint punkterede. Benene helt sorte eller med rødlige lår (undertiden også med rødlige skinneben). Bagskinnebenenes inderside med omtrent 10 børster. Længde 9—13 mm.*

Yderst almindelig overalt.

Den er en af de mest foranderlige løbebiller, både hvad farve og størrelse (ja selv form) angår. Oversidens almindeligste farve er grønlig kobber- eller bronceagtig; over-

siden kan iøvrigt være ensfarvet dybt metalblå, metalgrøn, metallisk sorteblå, violet eller sort, eller kun dækvingerne har denne farve, og forryggen og hovedet er kobberrøde i mange nuancer. Mellem de nævnte farver findes utallige overgange. Foruden de 2 inderste rødliggule følerled er undertiden også roden af det næste af samme farve.

4. **Pt. cupreus,** *Linn. (Fn. sv. n. 801). Kobberfarvet muldløber.*

5b. *Oversiden forskjelligfarvet metallisk, glinsende. Hovedet ikke punkteret (men derimod fint ridset). Forryggen meget bredere end lang, bagtil med 2 punkterede gruber, af hvilke den ydre er langt den mindste, punkteringen når ikke ud til siderанden, ligesom den heller ikke strækker sig hen over forryggens rod i midten. Dækvingerne kun ubetydelig bredere end forryggen, deres ikke meget dybe striber fint punkterede. Benene altid helt sorte. Bagskinnebenenes inderside med omtr. 6 børster. Længde 10—12 mm.*

Findes sammen med foregående, men er ikke så almindelig.

Denne art, der forøvrigt er noget vanskelig at adskille fra den foregående, er ligeledes meget foranderlig; den grønlig kobberrøde farve er dog i de allerfleste tilfælde den fremherskende. Den er temmelig forlænget.

5. **Pt. versicolor,** *Strm. (Deutschl. Ins. V, 99. 37). Metalglinsende muldløber.*

6a. *Vingedækkerne med en afkortet stribe ind ved rygskjoldet.* . . . . **7.**

6b. *Vingedækkerne uden en sådan afkortet stribe. Billen begsort eller sort, glinsende. Forryggen noget bredere end lang, på hver side ved roden med en større og en mindre punkteret grube, siderne temmelig tilrundede. Dækvingerne omtrent så brede som forryggen, næsten jævnbrede, dybt stribede, i striberne meget fint punkterede. Følere og ben begbrune eller begsorte. Længde 6—7 mm.*

Almindelig både på åben mark og i skove, særlig under sten, hvor bunden er fugtig.

Den har hudvinger. Over hannens udvidede fodled på forreste benpar løber en fin indtrykket linje.

6. **Pt. vernalis,** *Fabr. (Syst. eleuth. I. 207. 202). Uanselig muldløber.*

7a. Oversiden med mer eller mindre tydelig metalglans. . . **8.**
7b. Oversiden sort eller brunlig, uden spor af metalglans. **10.**
8a. Forryggen bagtil betydelig indsnævret . . . . **9.**
8b. Forryggen bagtil ubetydelig smallere. Oversiden livlig kobberfarvet, glinsende, ofte grønlig. Forryggen iøvrigt meget bredere end lang, bagtil med to fordybede gruber på hver side, baghjørnerne skarpt retvinklede. Dækvingerne temmelig korte, noget bredere end forryggen, fint punkteret-stribede, blanke. Hannen med en længdekile på sidste bugled. Følerne sorte; palperne rødlige. Lårene sorte, skinnebenene og oftest også fødderne rødlige. Længde 13—15 mm.

Yderst sjælden. For mange år siden er denne art i følge meddelelse i Nat. Tidsskr. funden på Sjælland uden nærmere stedangivelse. Ved Hüttenbjærgene mellem Slesvig og Rendsborg er der taget 5 stkr. samt nogle få stkr. mellem jærnbaneskinnerne ved Ovslag (L. Andersen). I omegnen af Kiel er den også funden.

Denne temmelig brede og korte art varierer kun ubetydelig. Vingedækkernes 3. striberum har sædvanligvis bag ved midten 2 indstukne punkter.

7. **Pt. metallicus,** *Fabr. (Syst. eleuth. I. 189. 162). Metallisk muldløber.*

9a. Sort, oversiden med tydelig grønlig-ertsfarvet glans. Forryggen hjærtedannet, fortil lidt bredere end lang, bagtil stærkt tilsmalnet, roden på hver side med en grube; baghjørnerne skarpe. Vingedækkerne stærkt stribede, bredest bagved midten; 3. striberum med en række af 5—6 (undertiden kun 4) fordybede grubeagtige punkter. Følerne sorte; palperne rødlig begfarvede. Lårene sorte, skinnebenene og fødderne rødlig begfarvede. Længde 10—12 mm.

Meget almindelig i skove på øerne, sparsommere i Jylland.

Skinnebenenes og føddernes farve er undertiden temmelig lys, til andre tider dunkel begrød, men aldrig sort. Vingedækkernes fordybede punkter står dels den 3. dels den 2. stribe nærmest.

8. **Pt. oblongopunctatus,** *Fabr. (Syst. eleuth. I. 183. 70). Rækkepunkteret muldløber.*

9b. Sort, oversiden med særdeles utydelig metalglans. Forryggen hjærtedannet, fortil betydelig bredere end lang,

bagtil tilsmalnet, roden på hver side med en grube; baghjørnerne tandformig fremstående. Vingedækkerne stribede, jævnbrede. 3. striberum med en række af kun 3 grubeagtige punkter. Palper, følere og ben helt sorte. Længde 9—11 mm.

Yderst sjælden. Enkelt er den funden på Bornholm (Schiødte o. a.). På Møen er der taget 1 stk. (Løvendal). Et enkelt stk. under mos i Bonderupgårds have mellem Holbæk og Ringsted, novbr. 1872 (Boye). Ligeledes er den funden i kun 1. stk. i Vestjylland i nærheden af Ølgod st., 28. april 1889 (forf.).

Vingedækkernes striber er yderst fint og utydelig punkterede. Den ligner meget den foregående, men er ved de angivne kjendetegn let at adskille fra den.

9. **Pt. angustatus**, *Duft. (Fn. austr. II. 162. 213). Smalbrystet muldløber.*

10a. Billens længde ikke under 12 mm. .... **11.**
10b. Billens længde ikke over 11 mm. .... **15.**
11a. Billen helt sort .... **12.**
11b. Billens overside begbrun eller rødlig, undersiden oftest lysere. Forryggen noget bredere end lang, bagtil stærkt indsnævret, baghjørnerne retvinklede, roden på hver side med en kraftig grube og oftest med en anden, meget svagere ved selve hjørnerne. Vingedækkerne lange, temmelig dybtstribede; 3. striberum med 3 indstukne punkter. Følere og ben brunlige eller rødlige. Længde 12—14 mm.

Yderst sjælden. Et stk. er taget på Stubbelandet ved Nakskov, sidst i april 1855 (Kisky); ligeledes et enkelt stk. på en grøftebrink ved Ydre-Bjerrum ved Ribe i maj 1857 (Meinert); 2 stkr. er fundne løbende på digerne ved Husum, juni 1856 (Schiødte). På Langeland enkeltvis på en sylteng ved Rudkjøbing (Nat. Tidsskr.). I alle tilfælde er den taget på fugtig saltholdig lerbund.

Følerne er lysere mod spidsen. Vingedækkernes striber undertiden fint punkterede.

10. **Pt. picimanus**, *Duft. (Fn. austr. II. 159. 208). Brun muldløber.*

12a. Forryggen næsten af samme bredde som dækvingerne bagved midten .... **13.**
12b. Forryggen tydelig smallere end dækvingerne bagved midten .... **14.**

13a. *Glinsende kulsort, forlænget, jævnbred. Forryggen betydelig bredere end lang, bagtil meget ubetydelig smallere, baghjørnerne tilrundede, med dybe gruber. Vingedækkerne til dels fint stribede og utydelig punkterede; i 3. striberum findes en række af 3 temmelig store, runde gruber. Følere og ben sorte. Længde 13—14 mm.*

Temmelig sjælden. Af særlige findesteder skal her anføres: Bornholm i sandet under blæretangen på havbredden; i skoven ved Frederiksdal og i omegnen af Hirtsholm på Sjælland er den mindre sjælden (Schiødte); ved Ringsted å er den samlet i stor mængde af Joh. Bove; på Falster findes den af og til i store skarer på havstokken på østlandet ved Tromnæs og Bøtø (Nat. Tidsskr.); ved Satrup mose i nærheden af Horsens er der taget 2 stkr. af P. Ellekjær; Sønderjylland: Halk strand (L. Andersen). Desuden er den taget enkeltvis andre steder.

Dyrets sorte farve er særdeles glinsende.

11. **Pt. aterrimus**, *Fabr. (Syst. eleuth. I. 198. 155). Grubet muldløber.*

13b. *Sort, noget glinsende, bred. Forryggen betydelig bredere end lang, for- og bagtil omtrent af samme bredde, baghjørnerne skarpe og retvinklede, roden på hver side med 2 stribedannede gruber, bagranden indbugtet. Vingedækkerne dybt stribede, uden gruber, det 7. mellemrum kjølformig ophøjet ved roden, skuldrene svagt tandformig fremstående. Følere og ben sorte, de første brunfiltede mod spidsen. Længde 18—20 mm.*

Temmelig almindelig i skovene på øerne og i det østlige Jylland under løv og sten.

Hunnens dækvinger er kortere og bredere og bagtil meget mere afrundede samt mattere end hannens. Forryggen bredest over midten.

12. **Pt. striola**, *Fabr. (Syst. eleuth. I. 188. 99). Bred muldløber.*

14a. *Sort, noget glinsende, temmelig forlænget. Forryggen omtrent så lang som bred, bagtil betydelig smallere, roden på hver side med en større og en mindre grube, baghjørnerne skarpt retvinklede; siderandene svagt tilrundede. Dækvingerne dybt stribede, bredest bagved midten, over skuldrene betydelig bredere end forryggens rod. Yderste bugled hos hannen med en stærkt fremstående kjøl i*

midten. Følere og ben sorte; de første brunlige mod spidsen. Længde 16—18 mm.

Meget almindelig både under sten på marker og under løv og i gamle træstubbe i skove. Den findes også ret hyppig i gamle huse på landet.

Dækvingernes striberum er temmelig stærkt ophøjede.

13. **Pt. niger,** *Fabr. (Syst. eleuth. I. 178. 46.). Sort muldløber.*

14b. Sort, glinsende, temmelig forlænget. Forryggen bredere end lang, bagtil temmelig indsnævret, roden på hver side med 2 omtrent lige store gruber, baghjørnerne meget stumpvinklede, men aller yderst med en fin og skarp, udstående tand; siderandene temmelig tilrundede. Dækvingerne dybt stribede, bredest bagved midten, over skuldrene betydelig bredere end forryggens rod. Yderste bugled hos hannen uden fremstående kjøl. Følere og ben sorte; de første brunlige mod spidsen. Længde 14—16 mm.

Meget almindelig under sten især på åben mark.

Den er mere hvælvet og i det hele forholdsvis kraftigere bygget end den foregående art.

(Pt. melanarius).

14. **Pt. vulgaris,** *Linn. (Fn. sv. 222. n. 799). Almindelig muldløber.*

15a. Billens længde ikke under 7 mm. . . . . **16.**

15b. Billens længde ikke over 6 mm. . . . . **17.**

16a. Sort, glinsende. Forryggen bredere end lang, bagtil tilsmalnet, roden på hver side med en punkteret, dobbelt grube, rodhjørnerne stumpvinklede, men yderst med en lille fremstående, ikke meget skarp tand. Dækvingerne temmelig dybt stribede, striberne meget fint punkterede; vingedækkerne uden tand i sømspidsen. Yderste bugled hos hannen med et yderst fint korn i midten. Følere og ben sorte. Længde 9—11 mm.

Meget almindelig overalt, særlig på åben mark under sten, hvor jordbunden er fugtig.

Forryggens sider omtrent i hele deres udstrækning tilrundede.

15. **Pt. nigrita,** *Fabr. (Syst. eleuth. I. 200. 164). Mellemstor muldløber.*

16b. Sort, glinsende. Forryggen bredere end lang, bagtil tilsmalnet, roden på hver side med en punkteret, dobbelt

grube, rodhjørnerne skarpt retvinklede, men ikke med nogen fremstående tand. Dækvingerne temmelig dybt stribede, striberne utydelig punkterede; vingedækkernes yderste spidse løber ud i en fin, spids tand. Yderste bugled hos hannen med et grubeagtigt indtryk i midten. Følere og ben sorte. Længde 9—11 mm.

Ikke sjælden; den træffes på lignende steder som den foregående, men i reglen ikke så talrig.

Ved første øjekast ligner den skuffende *Pt. nigrita*, men er ved de angivne kjendetegn let at adskille fra den. Forryggens sider ikke tilrundede bagtil.

16. **Pt. anthracinus,** *Illig. (Käf. Pr. 181. 55). Kulsort muldløber.*

16c. *Sort eller brunsort, glinsende. Forryggen lidt bredere end langt, bagtil tilsmalnet, roden på hver side med en punkteret, dobbelt grube, rodhjørnerne skarpe, næsten retvinklede, ikke tandformig fremstående. Vingedækkerne stribede (striberne tydelig punkterede), deres spidse ikke tandformig fremtrukken. Det til dels rødlige bugled jævnt hos begge kjøn (uden ophøjet korn eller fordybning). Følere og ben rødlige eller begbrune, lårene sædvanlig dunklere. Længde 7½—8½ mm.*

Ikke sjælden; den ynder meget fugtige steder, f. eks. sø- og mosebredder eller lave strækninger i skove.

Dyrets underside er flere steder gjennemskinnende rødlig, ligeledes er dækvingernes søm ofte rødlig mod spidsen. Den ligner en del de to foregående arter, men er i reglen betydelig mindre end disse.

17. **Pt. gracilis,** *Dej. (Spec. III. 287. 80). Spinkel muldløber.*

17a. *Brunlig sort eller brunrød, forlænget. Forryggen ubetydelig bredere end lang, bagtil noget tilsmalnet, roden på hver side med 2 punkterede gruber, af hvilke den ydre er meget lille, rodhjørnerne skarpt retvinklede; siderne jævnt tilrundede. Dækvingerne stribede (striberne fint punkterede) forlængede, noget bredere end forryggen, siderne svagt tilrundede. Følere og ben rødlige eller begbrune; lårene sædvanlig dunklere. Længde 6—6½ mm.*

Denne art er temmelig almindelig særlig under løv på fugtige steder i skove, men træffes også med stor lethed under sten på fugtig bund i åben mark.

Undertiden træffes helt brunrøde ekspl.

18. **Pt. minor,** *Gyll. (Ins, sv. IV. 426. 9). Liden muldløber.*

17b. Brunlig sort eller begsort, glinsende. Forryggen så lang som bred, bagtil indsnævret, roden på hver side med en fint punkteret, stribedannet grube, rodhjørnerne skarpt retvinklede, lidt fremstående; siderandene stærkt tilrundede. forbryststykkets underside groft punkteret. Vingedækkerne dybt punkteret-stribede, siderne noget tilrundede. Følernes 3. eller 4. inderste led rødlige, de øvrige gråbrune. Benene rødlige eller rødbrune. Længde 5—6 mm.

Ikke sjælden på fugtige steder sammen med forr. art.

Benene er undertiden temmelig lyst rødlige.

(Pt. strenuus).

19. **Pt. pygmæus,** *Strm. (Deutschl. Ins. IV. 114. 65.). Rødbenet muldløber.*

17c. Brunlig sort eller begsort, glinsende. Forryggen på det nærmeste så lang som bred, bagtil indsnævret, roden på hver side med en fint punkteret, stribedannet grube, rodhjørnerne skarpe, næsten spidse; forbryststykkets underside utydelig punkteret. Vingedækkerne temmelig fint stribede, striberne fint punkterede, siderne noget tilrundede, Følernes inderste led rødligt. Benene rødlige eller brunlige. Længde 5 mm.

Ikke sjælden sammen med de to foregående.

Benenes farve er noget variabel. Undertiden er det inderste følerled kun delvist rødt, til andre tider er også roden af det næste af samme farve.

(Pt. diligens).

20. **Pt. strenuus,** *Panz. (Fn. germ. 38. 6). Brunbenet muldløber.*

23. *Slægten* **Amara.** *Bonelli (Observ. entom. I).* *(Metalløber).*

En meget talrig og til dels vanskelig bestemmelig slægt, hvis arter for en stor del er meget almindelige insekter. De træffes mest på tørre, sandede marker, hvor de holder af at løbe omkring i solskin; imidlertid mangler det heller ikke på arter, der helst søge ophold i skygge, og hvor jordbunden er

fugtig. I denne slægt findes findes ikke få planteædere, om end ingen driver det så vidt, at de bliver skadelige for land- eller havebruget.

Artsbeskrivelse:

1a. Forryggen smallest bagtil . . . . **2.**
1b. Forryggen bredest bagtil eller i det mindste ligeså bred som over midten . . . . **5.**
2a. Billens længde ikke under 10 mm. . . . . **3.**
2b. Billens længde ikke over 9 mm. . . . . **4.**
3a. Forlænget. Oversiden sortebrun, med meget utydelig metalglans; undersiden rødlig brun. Forryggen betydelig bredere end lang, siderne stærkt tilrundede, dens hele rod og en dobbelt grube på hver side tæt punkterede, baghjørnerne udstående i form af en lille skarp tand. Dækvingerne bredest bagved midten, stribede (striberne temmelig tydelig punkterede). Palper, følere og ben rødlige eller rødbrune. Længde 10—14 mm.

Almindelig på fri mark under sten o. a. Den bestiger også planter.

Denne vor største art er temmelig glinsende. Hos hannen har mellemskinnebenene på indersiden to tydelige tænder. Pandegruberne runde.

(A. aulica).

1. **A. spinipes**, *Linn. (Fn. sv. 211. 793). Stor metalløber.*

3b. Forlænget. Oversiden sortebrun, med tydelig grønlig metalglans; undersiden rødlig brun. Forryggen betydelig bredere end lang, siderne stærkt tilrundede; dens rod (med undtagelse af den yderste rand i midten) samt en dobbelt grube på hver side punkterede, baghjørnerne retvinklede, ikke tandformig udstående. Dækvingerne jævnbrede, stribede, striberne punkterede. Palper, følere og ben temmelig klart rødbrune. Længde 11—12 mm.

Ikke sjælden rundt om ved vore kyster og på sine steder i stor mængde, t. eks. ved Vejle (forf.). Den findes under tang, ved planterødder eller nedgravet i løs jord ved strandbredderne.

Den er i reglen ubetydelig mindre end den foregående art, som den meget ligner; som hos denne er forryggen også punkteret fortil, og hannens mellemste skinneben er

hos nærværende art ligeledes forsynede på undersiden med to tydelige tænder. Den er temmelig stærkt glinsende. Pandegruberne stribedannede.

2. **A. convexiuscula,** *Marsh. (Ent. brit. I. 462. 82). Hvælvet metalløber.*

4a. *Temmelig bred. Helt rustfarvet gul, glinsende, oversiden med svagt metalskjær. Forryggen næsten dobbelt så bred som lang, siderne svagt tilrundede, roden på hver side med 2 punkterede gruber, rodhjørnerne skarpt retvinklede. Dækvingerne korte, stribede, striberne fint punkterede. Palper, følere og ben klart rustgule. Længde 7—8½ mm.*

Ikke sjælden hverken på frugtbare eller sandede marker, måske dog almindeligere på de sidste. Under sten finder man den undertiden selskabelig samlet.

Dyret er altid lysere eller dunklere rustgult eller rustbrunt. Oversidens metalskjær spiller i reglen i det lyse eller grønlige.

(A. fulva).

3. **A. ferruginea,** *Linn. (Fn. sv. 221. 798). Gulbrun metalløber.*

4b. *Temmelig forlænget. Overtiden mørkbrun, glinsende, med utydeligt metalskjær; undersiden brunlig. Forryggen betydelig bredere end lang, siderne noget tilrundede, roden på hver side med 2 punkterede gruber, rodhjørnerne skarpt retvinklede. Dækvingerne temmelig forlængede, stribede, striberne fortil groft punkterede. Palper, følere og ben rødlige. Længde 5½—7 mm.*

Almindelig på marker.

Det er en temmelig smal art, hvis farve er underkastet nogen afændring, idet den kan være lys kastanjebrun eller næsten sort. Metalskjær er ikke til stede i alle tilfælde. Vingedækkernes striber er glatte mod spidsen.

4. **A. apricaria,** *Fabr. (Syst. eleuth. I. 205. 193). Mørkebrun metalløber.*

5a. *Forskinnebenets endespore sylformig* .... **6.**

5b. *Forskinnebenets endespore tredelt* .... **25.**

6a. *Mellemskinnebenets og i reglen også bagskinnebenets underside hos hannen (A. consularis danner bl. a. en undtagelse) uden fine hår mellem børsterne. Oversidens farve*

lysere eller mørkere brunlig eller sort, uden eller med svag metalglans . . . . 7.

6b. *Bagskinnebenets inderside hos hannen med en mængde fine, gulbrunlige hår mellem børsterne på den yderste halvdel. Oversiden i reglen med stærk metalglans* . . . . . 15.

6c. *Både bag- og mellemskinnebenets inderside hos hannen med en mængde fine, gulbrunlige hår mellem børsterne på den yderste halvdel. Oversiden i reglen med stærk metalglans* . . . . 24.

7a. *Oversiden lysere eller mørkere rødlig eller brunsort, i reglen uden tydelig metalglans* . . . . 8.

7b. *Oversiden (eller i det mindste dækvingerne) sort, med svag, men tydelig metalglans* . . . . 12.

8a. *Forryggen betydelig smallere end dækvingerne* . . . . . . 11.

8b. *Forryggen lidt smallere end dækvingevne* . . . . 9.

8c. *Forryggen mindst så bred som dækvingerne* . . . . 10.

9a. *Oversiden mørkt brunlig, glinsende; undersiden rødligbrun. Dyret temmelig bredt. Forryggen omtrent dobbelt så bred som lang, bredest bagtil; roden på hver side med to punkterede, ikke meget dybe indtryk. Dækvingerne temmelig korte og brede, punkteret-stribede, siderne temmelig tilrundede. Følere og ben rødlige. Længde 7—9 mm.*

Ikke sjælden især på sandede jorder.

Dækvingernes striber er tydelig punkterede ved roden, svagere mod spidsen. Forryggens baghjørner ender i en fin, udstående tand. Hannens overside undertiden med svagt metalskjær.

5. **A. consularis**, *Duft. (Fn. austr. II. 112. 136). Bred metalløber.*

9b. *Hele dyret brunlig rødt, glinsende; legemsformen temmelig forlænget. Forryggen næsten dobbelt så bred som lang, bagtil bredest; roden på hver side med to punkterede indtryk. Dækvingerne temmelig forlængede, punkteret-stribede, siderne svagt tilrundede. Følere og ben rødlig gule. Længde 5—6½ mm.*

Den hører ikke til de almindelige arter, men kan dog tages enkeltvis overalt, særlig på sandede marker. Som flere andre metalløbere træffes den på planter.

Dyrets rødbrune farve varierer ubetydeligt; oversiden har undertiden et utydeligt metalskjær. Forryggens båg-

hjørner ikke tandformigt udstående, næsten hele roden punkteret.

(A. bifrons).

6. **A. livida**, *Fabr. (Syst. eleuth. I. 201. 171). Lys metalløber.*

10a. *Begbrun eller brunlig rød, glinsende, langagtig. Forryggen næsten dobbelt så bred som lang, ubetydelig bredere end dækvingerne, dens sider temmelig tilrundede, roden på hver side med to stærkt punkterede indtryk; baghjørnerne skarpt retvinklede. Dækvingerne punkteret-stribede. Følere og ben rødlige. Længde 6—8 mm.*

Meget sjælden. Der er taget enkelte stykker på sandbund ved Ringkjøbing (Meinert), samt ved Ålborg (Johansen). På Høje-Møen er den funden i stor mængde under sten, særlig på Kongsbjærg (Schiødte, Løvendal o. fl.).

Dyrets farve varierer lysere eller mørkere og med ubetydelig metalglans. Vingedækkernes og forryggens siderande er lysere end den øvrige overside.

7. **A. rufocincta**, *Sahlb. (Ins. fenn. I. 249, 56). Lysrandet metalløber.*

10b. *Begbrunlig, glinsende, langagtig. Forryggen næsten dobbelt så bred som lang, så bred som dækvingerne, dens sider temmelig tilrundede, roden på hver side med to svagt eller ikke punkterede indtryk; baghjørnerne afrundede. Dækvingerne dybt stribede, striberne fint punkterede. Følere og ben rødlige. Længde 5 mm.*

Meget sjælden. Den er taget hist og her i mængde på skovbund i omegnen af Ry og Silkeborg, især under birketræer (Schiødte); i Teglstruphegn er der taget en række under birkeløv (Løvendal).

Også denne art varierer lysere eller mørkere og med svag metalglans; dækvingernes og forryggens siderande smalt rødlige. Forryggens bagrand ikke sjældent fint punkteret; af rodgruberne er den inderste temmelig stor og dyb, den yderste derimod lille og flad.

8. **A. brunnea**, *Gyll. (Ins. sv. II. 143. 52). Brunlig metalløber.*

11. *Rødlig brun; oversiden med svagt metalskjær; undersiden i reglen mørkere. Forryggen næsten dobbelt så bred som lang, fortil tilsmalnet, siderne temmelig tilrundede, baghjørnerne skarpt retvinklede, roden på hver side med to*

mindre, men skarpt dybe, svagt punkterede gruber; bagranden glat eller fint rynket. Dækvingerne over midten betydelig bredere end forryggen, temmelig hvælvede, fint stribede, striberne utydelig punkterede. Følere og ben rødlige. Længde 6½—8 mm.

Sjælden; i reglen på havbredder, hvor den sædvanlig opholder sig ved roden af sandplanter. Den findes på vestkysten af Bornholm, flere steder i det nordlige Sjælland ved sundet og langs med Kattegat flere steder mellem klitterne på Jyllands nordspidse, således ved Skagen (Johansen); i stor mængde er den samlet på Bøtø sand på Falsters østkyst (Schiødte). Endvidere er den funden ved Århus, Grenå og på Fanø (Rosenkrantz). På Als er den funden enkelte steder ved stranden (L. Andersen, Wüstnei).

Dens farve er lysere eller mørkere brunlig. Forryggens forhjørner spidst fremstående; af rodgruberne er den yderste den mindste; forryggen stærkt tilsmalnet fortil.

(A. maritima).

9. **A. sylvicola,** *Zimm. (Gistl. Fn. I. 26). Smalbrystet metalløber.*

12a. Forryggen på hver side med to gruber eller indtryk. **13.**

12b. Forryggen på hver side med kun én grube. Dyrets underside brunsort; oversiden sort, og især dækvingerne med tydeligt metalskjær; forryggens siderande rødlige, dens rod stærkt nedtrykket og punkteret. Dækvingerne punkteret-stribede, temmelig hvælvede. Følere og ben rødlige. Længde 8—10 mm.

Ikke hyppig, men den træffes dog overalt i landet, særlig på sandede jorder, så vel i som udenfor skove.

Til beskrivelsen er endnu at tilføje, at oversiden hos hannen er stærkt glinsende, hos hunnen mat. Forryggen næsten dobbelt så bred som lang, hvælvet, med antydning af et svagt indtryk indenfor den punkterede grube på hver side, undertiden brunlig sort. Vingedækkernes striber hos hunnen svagere.

10. **A. patricia,** *Duft. (Fn. austr. II. 110. 132). Langagtig metalløber.*

13a. Vingedækkerne fint punkteret-stribede . . . . **14.**

13b. Vingedækkerne glatstribede. Oversidens sorte metalglans temmelig svag. Forryggen næsten dobbelt så bred som lang, lidt smallere end dækvingerne, på hver side ved

roden med to svagt punkterede indtryk, det ydre ofte meget lille. Dækvingerne noget hvælvede. Følernes rod og benene rødlige. Længde 5½—6½ mm.

Sjælden. Den er bl. a. taget i skoven ved Charlottenlund og i en plantage på Amager samt på Bøtø sand og Dillet på Falsters østkyst (Schiødte); endvidre ved Ålborg og i Vendsyssel (Johansen). Dette dyr er muligvis kun en afart af *A. municipalis.*

Forryggens siderande rødlige.

11. **A. melancholica,** *Schiø. (Danm. eleuth. 176. 11). Tvivlsom metalløber.*

14a. Oversiden brunlig sort, metalfarvet. Forryggen næsten dobbelt så bred som lang, lidt smallere end dækvingerne over midten, siderne svagt tilrundede, baghjørnerne skarpt retvinklede, roden på hver side med to temmelig dybe, punkterede indtryk. Dækvingerne temmelig hvælvede, svagt punkteret-stribede, siderne betydelig tilrundede. Følerne brune, deres rod og benene rødlige. Længde 5—6½ mm.

Sjælden. Den er funden rundt om på Sjælland (særlig i den nordlige del) t. eks. i Bøllemosen, Jægersborg dyrehave samt i Haraldsted skov i Sydsjælland (Joh. Boye), alle de nævnte steder i mængde. Endvidre er den taget ved Ålborg (Johansen) samt i et enkelt stk. ved Tebbestrup (Holstebroe).

Hannen er undertiden broncegrønlig. Forryggen fortil ikke stærkt tilsmalnet.

12. **A. municipalis,** *Duft. (Fn. austr. II. 113. 138). Mørk metalløber.*

14b. Metallisk sort eller brunlig ertsfarvet. Forryggen dobbelt så bred som lang, betydelig smallere end dækvingerne over midten, siderne svagt tilrundede, baghjørnerne skarpt retvinklede, roden på hver side med to dybe, punkterede gruber. Dækvingerne temmelig hvælvede, punkteretstribede, siderne betydelig tilrundede. Følere og ben rødlige eller begbrune. Længde 8—10 mm.

Ikke sjælden, men mest enkeltvis, på forskjellige lokaliteter.

Hannen er betydelig mere glinsende end hunnen. Forryggen fortil tilsmalnet, dens siderande og ofte også vingedækkernes siderande rødlige. Lårene ofte temmelig mørke.

13. **A. ingenua,** *Duft. (Fn. austr. II. 110. 133.) Plump metalløber.*

14c. *Metallisk sort, glinsende. Forryggen næsten dobbelt så bred som lang, tydelig smallere end dækvingerne over midten, siderne temmelig stærkt tilrundede, baghjørnerne skarpt retvinklede, roden på hver side med to groft punkterede gruber. Dækvingerne højt hvælvede, temmelig dybt punkteret-stribede, siderne noget tilrundede. Følerne rødlige, med lysere rod; benene rødlige. Længde 4—4½ mm.*

Sjælden. Arten er taget ved Frederikshavn på sandet ved Kattegat (Schiødte); i mængde er den samlet i det sydlige Fyn samt mellem Odense og Middelfart på Alsø bakker (Boye); i Tidsvilde plantage i Nordsjælland samt på Bornholm ved Rønne er den også funden (Boye, Schlick og Løvendal); endvidre ved Nissum fjord (Meinert).

Dette dyr er en af vore mindste metalløbere og en af de mest hvælvede. Vingedækkernes afkortede stribe ved rygskjoldet er rudimentær. Hudvingerne er i reglen uudviklede. De midterste følerled kun lidet længere end tykke.

14. **A. infima**, *Duft. (Fn. austr. II. 114. 139). Liden metalløber.*

15a. *Følernes 3 inderste led (og undertiden tillige roden af det fjærde) rødlige eller rødgule, de øvrige mørke eller sorte* . . . . **16.**

15b. *Følernes 2 inderste led (roden af det andet undertiden kun delvist) rødlige eller rødgule, de øvrige mørke eller sorte* . . . . **21.**

16a. *Vingedækkernes striber dybere på spidsen end ved roden* **18.**

16b. *Vingedækkernes striber af samme dybde overalt* . . . . . **17.**

17a. *Temmelig forlænget. Oversiden bronceglinsende eller grønlig metalfarvet. Forryggen meget bredere end lang, fortil noget smallere, siderne noget tilrundede, baghjørnerne ret vinklede, roden på hver side med 2 omtrent lige store, dybe, glatte og tilrundede gruber. Dækvingerne punkteret-stribede. Lårene mørke eller sorte, skinnebenene og fødderne brungule eller brunrøde. Længde 4 mm.*

Ikke sjælden på sandede jorder.

Den mindste art i denne slægt, temmelig langagtig og hvælvet. Enkeltvis træffes ekspl., hvis overside er blåliglinsende; undertiden er undersiden og benene helt rødligbrune.

15. **A. tibialis**, *Payk. (Fn. sv. I. 168. 89). Dværgagtig metalløber.*

17b. Temmelig forlænget. Oversiden metalfarvet, glinsende. Forryggen betydelig bredere end lang, fortil temmelig stærkt tilsmalnet, siderne svagt tilrundede, baghjørnerne nærmest spidsvinklede, roden på hver side med 2 indtryk, af hvilke det indre er skarpt linjeformigt og det ydre næsten udslettet. Dækvingerne fint glatstribede. Lårene metallisk sorte, skinnebenene og fødderne rødlige eller brunlige. Længde 6—7½ mm.

Meget almindelig på alle slags lokaliteter.

I henseende til farven en temmelig variabel art. Oversiden kan være glinsende metalblå, broncefarvet eller sort; forryggens bagrand og siderande undertiden rødlig gjennemskinnende. Ofte er skinnebenene og fødderne rødliggule. Vingedækkernes striber ikke sjældent temmelig stærke.

(A. trivialis).

16. **A. vulgaris,** *Müll. (Zool. dan. 79. 858). Almindelig metalløber.*

17c. Temmelig bred og flad. Oversiden metalfarvet, glinsende. Forryggen dobbelt så bred som lang, fortil stærkt tilsmalnet, siderne noget tilrundede, baghjørnerne næsten spidsvinklede, roden på hver side med 2 indtryk, af hvilke det indre er aflangt og lille, men skarpt begrænset og det ydre næsten udslettet. Dækvingerne næsten glatstribede, brede, deres sider noget tilrundede. Benene helt sorte. Længde 10—12 mm.

Ikke sjælden både i og udenfor skove.

Også denne store art varierer. Oversiden almindeligvis kobberagtig bronceglinsende, men kan også være sort eller metalblå. Forryggens inderste grube på roden temmelig langt fjærnet fra bagranden. Dækvingernes spidse noget mere tilspidset end hos de øvrige arter.

17. **A. acuminata,** *Payk. (Fn. sv. I. 166. 86). Flad metalløber.*

18a. Benene helt rødgule . . . . **19.**

18b. Lårene mørke . . . . **20.**

19a. Oversiden grønlig kobberagtig metalfarvet, glinsende. Forryggen betydelig bredere end lang, siderne svagt tilrundede, forhjørnerne temmelig spidse og noget fremstående, roden på hver side med 2 svage, men dog tydelige, så godt som glatte indtryk. Dækvingernes striber meget fint punkterede. Længde 5—7 mm.

Yderst almindelig særlig i skove.

Oversidens farve varierer kobberfarvet eller sortagtig, undertiden blålig. Hos enkelte stkr. er følernes 4. led næsten helt rødgult. Dækvingernes striber ikke sjældent tydelig punkterede.

18. **A. familiaris,** *Duft. (Fn. austr. II. 119. 148). Rødbenet metalløber.*

19b. Oversiden metalgrøn, glinsende. Forryggen betydelig bredere end lang, siderne især fortil noget tilrundede, forhjørnerne afrundede og ikke fremstående, roden på hver side med 1 svagt indtryk, det sædvanlige yderste indtryk helt udslettet. Dækvingernes striber fint punkterede. Længde 4—6 mm.

Ikke almindelig; den træffes bedst på sandede marker.

Arten ligner særdeles meget den foregående, men er lidt mindre og af en mere grønlig farve.

19. **A. gemina,** *Zimm. (Gistls. Fn. I. 37). Grønlig metalløber.*

20a. Oversiden metalfarvet, glinsende. Forryggen næsten dobbelt så bred som lang, så bred som dækvingerne over midten, fortil tilsmalnet, forhjørnerne noget fremstående, bagranden noget indbuet, hvorved baghjørnerne bliver lidt spidsvinklede, roden på hver side med 2 oftest temmelig tæt punkterede indtryk. Dækvingerne stribede, striberne fortil svagt punkterede. Lårene sorte eller mørke, skinnebenene og fødderne brunligrøde. Længde 5½—8 mm.

Almindelig på åben mark.

Oversiden varierer metalblå. Dyret er både fortil og bagtil temmelig but. Hannen i reglen mindre end hunnen og dens dækvinger ubetydelig smallere end forryggen.

20. **A. communis,** *Fabr. (Syst. eleuth. I. 195. 138). But metalløber.*

20b. Oversiden dunkel metalfarvet, glinsende. Forryggen næsten dobbelt så bred som lang, betydelig bredere end dækvingerne over midten, fortil tilsmalnet, forhjørnerne afrundede og ikke fremstående, bagranden noget indbuet, hvorved baghjørnerne bliver lidt spidsvinklede, roden på hver side med 2 glatte indtryk, hvoraf det yderste er meget svagt. Dækvingerne glatstribede, jævnt tilspidsede. Lårene metalsorte, skinnebenene rødlig gule, fødderne brunlige. Længde 8—9 mm.

Sjælden. Er funden i omegnen af Kjøbenhavn, ved Nykjøbing paa Falster samt i Jylland ved Horsens (Otto G. Jensen), på Tranum strand (Johansen) og på Als ved Sønderborg (L. Andersen og Wüstnei). Andre findesteder er ikke forf. bekjendt.

Den kjendes bl. a. let fra den forrige ved det store forbryststykke og ved i det hele at være større.

(A. formosa).

21. **A. nitida,** *Strm. (Deutschl. Ins. VI. 35. 17). Glinsende metalløber.*

21a. Benene helt sorte .... **22.**

21b. Skinnebenene lyse .... **23.**

22a. Oversiden mørkt broncefarvet, stærkt glinsende. Forryggen lidt bredere end dækvingerne, dobbelt så bred som lang, fortil stærkt tilsmalnet, dens 2 rodgruber på hver side små og ikke punkterede. Vingedækkerne temmelig kraftig stribede, striberne bagtil dybere. Følernes 2 inderste led og undertiden roden af det 3. brunligrøde. Længde 7—8 mm.

Den er temmelig sjælden. Oftest er den funden på bakker i det nordlige Sjælland. På Als er den tagen af Wüstnei.

Forryggens forhjørner er temmelig spidse. Vingedækkernes striber fortil utydelig punkterede.

22. **A. lunicollis,** *Schiødte (Danm. Eleuth. 185. 20). Dansk metalløber.*

22b. Oversiden metalfarvet, glinsende. Forryggen ubetydelig smallere end dækvingerne, næsten dobbelt så bred som lang, fortil stærkt tilsmalnet, siderne noget tilrundede, dens 2 rodgruber på hver side små og ikke punkterede. Vingedækkerne fint stribede, striberne ikke dybere bagtil. Følernes 2 inderste led oftest rødligbrune, det 2. led dog ikke sjældent sort oventil. Længde 7—8½ mm.

Meget sjælden. På Amager fælled er den gjentagne gange taget af Schiødte og Meinert m. fl.. Fra Tranum strand i Vendsyssel angives den med tvivl af Johansen.

Forryggens forhjørner spidse, baghjørnerne noget skarpere end hos forrige art. Oversidens farve varierer betydelig, nemlig fra kobberfarven til sorteblåt. Denne art er lidt bredere og større end den foregående, dækvingerne noget mere forlængede.

(A. famelica).

23. **A. contrusa,** *Schiødte (Dan. Eleuth. 186. 21). Sjælden metalløber.*

23a. *Oversiden mørkt metalfarvet, svagt glinsende. Forryggen omtrent dobbelt så bred som lang, dens sider svagt tilrundede, fortil smallere, roden på hver side med 2 svage gruber. Vingedækkerne temmelig korte, fint stribede, striberne bagtil dybere, svagt punkterede. Følernes 1. led helt, 2. led sædvanlig kun på undersiden og 3. led ved roden rødlige. Låret sort (lysere ved roden), skinnebenene rustrødlige og fødderne brunlige. Længde 5½—6½ mm.*

Sjælden. Findes omkring Kjøbenhavn, på Bornholm, flere steder i Vendsyssel (Schiødte), bakker ved Skørping skov syd for Ålborg (Johansen), i en sandgrav ved Taps nørreskov syd for Kolding (Holstebroe), ved Frøslev på Als (L. Andersen) samt på Høje-Møen (Bergsøe og L. Lund).

Forryggens forrand temmelig stærkt indbuet. Undersiden og benene undertiden helt rødlige.

24. **A. curta,** *Dej. (Spec. III. 468. 9). Kort metalløber.*

23b. *Oversiden livlig metalfarvet, noget glinsende. Forryggen omtrent dobbelt så bred som lang, dens sider noget tilrundede, fortil smallere, roden på hver side med 2 små, men skarpt begrænsede gruber. Vingedækkerne fint stribede, striberne bagtil ikke dybere. Følernes 2 inderste led klart rødliggule. Lårene sorte, skinnebenene rustrødlige, fødderne mørkt brunlige. Længde 7—9 mm.*

Stedegen. Den er hovedsagentlig fundet i flyvesandsegnene i Jylland, Nordsjælland og på Øst-Falster samt desforuden bl. a. ved Ålborg (Johansen) og Wojens (L. Andersen).

Denne art varierer i henseende til oversidens farve, der hos et eksemplar kan være sort og hos et andet kobberagtig. Forryggens forrand indbuet; rodhjørnerne næsten spidsvinklede.

25. **A. spreta.** *Dej. (Spec. V. 791. 64). Variabel metalløber.*

24a. *Oversiden metalfarvet, glinsende. Forryggen dobbelt så bred som lang, fortil temmelig stærkt tilsmalnet, siderne jævnt tilrundede, roden på hver side med 2 små og svage, fint punkterede indtryk, baghjørnerne retvinklede. Vinge-*

dækkerne glatstribede, striberne bagtil dybere. Følernes 3 inderste led og roden af det 4. rødliggule. Lårene sorte, skinnebenene brunlig røde, fødderne mørkere. Længde 7½—9½ mm.

Temmelig hyppig på marker og i skove.

Oversiden varierer dybt metalblå eller sort. Arten er temmelig forlænget.

26. **A. similata,** *Gyll. (Ins. sv. II. 138. 47). Brunbenet metalløbet.*

24b. *Oversiden metalfarvet, glinsende. Forryggen næsten dobbelt så bred som lang, fortil temmelig stærkt tilsmalnet, siderne jævnt tilrundede, roden på hver side med et svagt indre og et så godt som udslettet ydre indtryk, der begge er glatte (ikke punkterede), baghjørnerne spidsvinklede. Vingedækkerne glatstribede, striberne bagtil dybere. Følernes 3 inderste led og roden af det 4. rødliggule. Benene helt* sorte. *Længde 8—10 mm.*

Ikke almindelig.

Den er noget større og bredere end den foregående art; undertiden er dens ben brunlige.

(A. ovata).

27. **A. trivialis,** *Duft. (Fn. austr. II. 116. 113). Sortbenet metalløber.*

25a. *Oversiden metalfarvet, glinsende. Forryggen en halv gang så bred som lang, fortil tilsmalnet, siderne svagt tilrundede, roden på hver side med 2 svage indtryk. Vingedækkerne særlig bagtil dybt stribede, striberne fortil utydelig punkterede. Følernes 4 inderste led gulrøde (det 4. dog ofte mørkere på spidsen). Lårene brune, med metalskjær; skinnebenene og fødderne rustrødlige, de sidste mod spidsen mørkere. Længde 7—8 mm.*

Yderst sjælden. Kun funden enkelt på en mark ved Ribe i maj 1857 (Meinert).

Oversiden varierer dunkelgrøn, bronceglinsende eller sortagtig. Forryggens forhjørner spidse, baghjørnerne spidsvinklede.

28. **A. tricuspidata,** *Dej. (Spec. V. 792. 65). Trespidset metalløber.*

25b. *Oversiden metalfarvet, glinsende. Forryggen en halv gang så bred som lang, fortil tilsmalnet, siderne svagt tilrundede, roden på hver side med 2 tydelige indtryk og fint punkteret.*

Vingedækkerne fint stribede, striberne glatte eller meget utydelig punkterede. Følernes 3 inderste led og roden af det 4. gulrøde. Lårene sortegrønne, skinnebenene rødliggule, fødderne brunlige. Længde 5—6½ mm.

Ikke almindelig; den findes på sandmarker ved havstrande, på høje enge osv.

Også denne art er underkastet nogen variation i henseende til farven. Forryggens forhjørner spidse, baghjørnerne retvinklede. Arten er temmelig forlænget.

29. **A. plebeja,** *Gyll. (Ins. sv. II. 141. 50). Plebejisk metalløber.*

24. Slægten **Zabrus,** *Bonelli (Observ. ent. I. tab. syn.). (Kornløber).*

Af denne i henseende til levevis meget interessante slægt findes der kun én art her i landet, medens der i Sydevropa findes en mængde. Den danske art har et dårligt rygte på sig på grund af, at den skader landbruget. Den klatrer op ad kornsorternes strå og fortærer de unge mælkede kjærner. Også dens larve er skadelig.

Artsbeskrivelse:

Langagtig, omtrent ligebred, højt hvælvet, mørkebrun eller begsort, noget glinsende. Forryggens bagrand punkteret. Vingedækkerne punkteret-stribede. Følere og ben begbrune. Længde 14—16 mm.

På sine steder særlig på øerne i mængde i visse år; sjælden i Jylland (her kun funden enkelte steder i den sydlige del, således på Skamlingsbanken (Holstebroe)).

Dens følere er forholdsvis meget korte.

1. **Z. gibbus,** *Fabr. (Syst. el. I. 189. 105). Almindelig kornløber.*

25. Slægten **Calathus,** *Bonelli (Observ. ent. I.). (Torpedoløber).*

De fleste af slægtens arter mangler hudvinger. Nogle opholder sig under mos i skove, andre under sten særlig i sandede egne, ofte selskabelig samlede. De løber hurtig.

Artsbeskrivelse:

1a. Kun én af vingedækkernes striber (i reglen den tredje) forsynet med flere eller færre punkter . . . . **2.**

1b. Tredje og femte stribe med en række punkter. Oversiden helt sort, noget glinsende. Forryggens bagrand noget indbuet, dens rodhjørner retvinklede, men noget afrundede på selve spidserne. Vingedækkerne stribede. Følere og ben lysere eller mørkere brune eller gule. Længde 11—13 mm.

Særdeles almindelig, særlig på marker.

Benenes og følernes farve varierer fra gult til næsten sort. Vingedækkernes punktrækker er undertiden overflyttede i 2. og 4. stribe; en sjælden gang mangler den ene række fuldstændig. Hver punktrække består i reglen af ca. 10 punkter. Forryggen smallest fortil.

1. **C. cisteloides**, *Illig. (Käf. Pr. 163. 27). Stor torpedoløber.*

2a. Vingedækkernes 3. stribe i det højeste med 3 punkter . **3.**

2b. Vingedækkernes 3. stribe med 4—5 punkter. Oversiden sort eller sortebrun. Forryggen bagtil noget smallere, med temmelig stærkt tilrundede baghjørner og på hver side ved roden med en fordybning; omtrent så lang som bred. Vingedækkerne stribede, deres siderande noget tilrundede. Følere og ben rødlig begbrune. Længde 9—10 mm.

Sjælden, mest i skove. Jylland: Himmelbjærget og ved Silkeborg (Schiødte), Hansted skov ved Horsens (forf.), Munkebjærg (Jørgensen), Marselisborg skov (Rosenkrantz), Tranum Strandgård, Vendsyssel, Vang skov og Lundby krat (Johansen), Randers og Horsens (Otto G. Jensen); Sønderjylland: Sønderborg (Wüstnei); Sjælland: Bonderupgaards have mellem Ringsted og Holbæk, samt Søndermarken ved Kjøbenhavn (Boye); Falster: N. Alslev og Gåbense skove (forf.); Lolland: Hildesvig (Nat. Tidsskr.).

Afstanden mellem punkterne i 3. stribe på vingedækkerne er omtrent lige stor. Forryggens siderande rødlige. *(C. piceus).*

2. **C. rotundicollis**, *Dej. (Spec. III. 75. 11). Begsort torpedoløber.*

3a. Oversiden (med undtagelse af forryggens rande) ensfarvet mørk . . . . **4.**

3b. *Oversiden delvist rødlig eller brunlig* .... 5.

4a. *Oversiden sort, undersiden brunlig mørk. Forryggen næsten så lang som bred, bredest over midten, dens rodgruber temmelig iøjnefaldende, baghjørnerne noget stumpe og lidt afrundede. Vingedækkerne fint stribede. Mangler hudvinger. Følere og ben rødlig gule. Længde 7—8 mm.*

Ikke sjælden under mos i skove.

Forryggens siderande og dækvingernes ombøjninger rødlige.

3. **C. micropterus,** *Duft. (Fn. austr. II. 123. 155). Uvinget torpedoløber.*

4b. *Oversiden sort, undersiden brunlig mørk. Forryggen noget bredere end lang, bagtil ubetydelig tilsmalnet, rodgruberne tydelige, baghjørnerne skarpt retvinklede. Vingedækkerne temmelig dybt stribede. Mangler hudvinger. Følere og ben rødlige. Længde 9—10 mm.*

Meget almindelig, særlig på frugtbarere marker.

Forryggens siderande smalt rødlige. Dyret temmelig smalt; hannen mere glinsende end hunnen, undertiden med svagt grønligt skær.

4. **C. fulvipes,** *Gyll. (Ins. II. 128. 39). Smal torpedoløber.*

4c. *Oversiden sort eller sortbrunlig. Forryggen bredere end lang, bagtil bredest, rodgruberne flade og utydelige, baghjørnerne næsten spidsvinklede, skarpe. Vingedækkerne temmelig svagt stribede. Har i reglen hudvinger. Følere og ben rødliggule. Længde 10—11 mm.*

Temmelig almindelig særlig på sandede jorder under sten.

Forryggen særlig bagtil med bred rødlig rand. Dækvingernes ombøjninger rødlige. Dyret temmelig bredt; hannen lidt mere glinsende end hunnen.

5. **C. fuscus,** *Fabr. (Syst. eleuth. I. 184. 75). Bred torpedoløber.*

5a. *Hovedet og dækvingerne sorte eller mørkt brunlige (sjældent lysere). Forryggen gulagtig rød, bredere end lang; dens sider jævnt tilrundede; baghjørnerne næsten stumpvinklede, på selve spidsen afrundede; rodgruberne svage. Vingedækkerne stribede. Følere og ben rødliggule. Længde 6—7½ mm.*

Meget almindelig på marker, især i sandede egne.

En i henseende til farve noget variabel art. Forryggen

er undertiden brunlig; en meget sjælden gang er hele dyret rødligt eller gulrødligt; det er i det hele noget lysere farvet på vingedækkerne i sandegnene.

6. **C. melanocephalus,** *Linn. (Fn. suec. n. 795). Rødbrystet torpedoløber.*

5b. Oversiden lyst brunlig eller begbrun; hovedet mørkere. Forryggen lidt bredere end lang, dens sider meget svagt tilrundede, næsten rette, baghjørnerne næsten skarpt retvinklede; rodgruberne svage. Følere og ben rødlig gule. Længde 6—7 mm.

Temmelig sjælden, mest i klitegne. Den er først funden på en sandmark i nærheden af Hasle (Bornholm) af Schiødte, siden flere steder i landet, således ved Skagen, Bovbjerg, på Fanø og Bøtø sand .enkeltvis eller skarevis (Nat. Tidsskr.), klitter ved Blokhus, Hvorup n. f. Ålborg (Johansen) samt i Sønderjylland: Hjærpsted strand n. f. Højer (L. Andersen) og stranden ved Haderslev (Wüstnei).

Den ligner en del den lyse afændring af forrige, men vil let kunne skilles fra denne art ved forrygens form og i det hele taget ved den smallere legemsbygning. Dyrets farve er undertiden temmelig mørk.

(C. mollis).

7. **C. ochropterus,** *Duft. (Fn. austr. II. 124. 156). Brun torpedoløber.*

26. Slægten **Taphria,** *Bonelli (Observ. ent. I.). (Bjærgløber).*

De få arter af denne slægt holder sig i reglen til bjærgegne; den indenlandske art er dog også et lavlandsdyr.

Artsbeskrivelse:

Brunlig sort, glinsende. Forryggen noget bredere end lang, bagtil lidt tilsmalnet, siderne stærkt tilrundede, baghjørnerne afrundede, rodgruberne (en på hver side) temmelig dybe; bagranden i midten svagt indbuet. Vingedækkerne temmelig dybt stribede. Følere og ben rødlige. Længde $5\frac{1}{2}$—8 mm.

Ikke meget almindelig.

Forryggens siderande ofte smalt, lyst rødlige; dens rodgruber ikke punkterede.

(T. nivalis).

1. **T. vivalis,** *Panz. (Fn. 37. 19). Sortebrun bjærgløber.*

27. Slægten **Olisthopus,** *Dejean (Spec. col. III. 176). (Planløber).*

Heller ikke denne slægt tæller mange arter og som den forrige kun en i Danmark. De opholder sig under sten eller løv, dels i tørre, sandede egne, dels i skove.

Artsbeskrivelse:

Brunlig, glinsende, med svagt metalskjær. Forryggen næsten cirkelformig, dens 2 rodgruber punkterede. Vingedækkerne temmelig fint stribede. Følere og ben bleggule. Længde 5—6½ mm.

Temmelig almindelig under sten både på våde og sandede marker.

Forryggen er ofte renere brun end dækvingerne, den er lidt bredere end lang, roden og siderne fint punkterede. Vingedækkernes striber meget fint punkterede, 3. stribe med 3 større punkter.

1. **O. rotundatus,** *Payk. (Fn. sv. I. 136. 50). Almindelig planløber.*

28. Slægten **Anchomenus,** *Bonelli (Observ. ent. I. tab. d. genr.). (Slankløber).*

Hertil hører der en mængde arter, der træffes på de forskjelligste steder, dog særlig hvor bunden er mer eller mindre fugtig. Enkelte arter bestiger undertiden lave planter, forinden de flyver. De løber meget hurtig.

Artsbeskrivelse:

1a. Forryggens baghjørner afrundede . . . . **2.**
1b. Forryggens baghjørner mer eller mindre skarpe . . . . **15.**
2a. Vingedækkernes tredje stribe eller striberum med mindst 4 større punkter . . . . **3.**

2b. *Vingedækkernes tredje stribe i det højeste med 3 større punkter* . . . . 6.
3a. *Forryggen betydelig bredere end lang* . . . . 4.
3b. *Forryggen kun lidt bredere end lang* . . . . 5.
4a. *Oversiden sort metalgrønlig, glinsende. Forryggen næsten dobbelt så bred som lang, kun ubetydelig større end hovedet. Vingedækkerne fint stribede, deres 3. stribe eller stribe-rum med 4 (undertiden 5) større fordybede punkter. Følere og ben sorte, til dels med svag metalglans. Længde 4—4½ mm.*

Temmelig sjælden, men dog funden hist og her i landet på temmelig forskjelligartede lokaliteter.

Denne lille arts vingedækker er næsten parallelle og aldeles ikke tilrundede på siderne. Meget sjældent findes kun 3 fordybede punkter på vingedækkernes 3. stribe; punkternes stilling indbyrdes er ofte temmelig uregelmæssig.

1. **A. quadripunctatus,** *de Geer (Mem. IV. 102. 21). Firpunktet slankløber.*

4b. *Hoved og forryg glinsende metallisk grønne. Dækvingerne kobberagtig røde, glinsende. Forryggen betydelig bredere end lang, dens sider temmelig tilrundede. Vingedækkerne punkteret-stribede, deres 3. stribe med en række af 6—7 (undertiden kun 4—5) større punkter. Følere og ben sorte, til dels med svag metalglans. Længde 7—8½ mm.*

Ikke almindelig. På sine steder temmelig hyppig, andre steder sjælden eller helt manglende.

Dyrets farve er noget variabel, i det oversiden — om end sjældent — kan være mørkt metalagtig grønlig. De fordybede punkter på vingedækkerne undertiden til dels flyttede over på 2. stribe. Dette smukke dyr er iøvrigt let kjendeligt.

2. **A. sexpunctatus,** *Linn. (Fn. sv. n. 807). Sekspunktet slankløber.*

5a. *Hoved og forryg så vel som vingedækkerne blålige eller grønlige, med temmelig svag metallisk messingfarvet glans, de sidste dog mere kobberagtig farvede. Forryggen lidt bredere end lang, næsten altid med 2 gruber på skiven foran midten, dens sider svagt tilrundede. Vingedækkerne fint stribet-punkterede, deres 3. (ofte sammen med 2.) stribe*

med 5—6 større punkter. Følere og ben som hos forrige. Længde 6—7 mm.

Meget sjælden. Heder ved Silkeborg (Meinert); omegnen af Ålborg (Johansen).

Den ligner i det hele meget forrige art. Fraset dens noget afvigende farve og andre kjendemærker er den noget smallere, har mere tilrundede og tilspidsede dækvinger, der, som modsat hos *A. sexpunctatus*, næsten ikke er indbugtede ved spidsen. Ligeledes er vingedækkernes siderande aldrig grønne, som hos denne art, men altid ensfarvede med det øvrige.

3. **A. ericeti,** *Panz. (Fn. germ. 108. 6). Tvegrubet slankløber.*

5b. *Oversiden broncefarvet, med kobberglans. Forryggen lidt bredere end lang, med svagt tilrundede sider. Vingedækkerne temmelig langstrakte og ligebrede, stribede, deres 3. striberum med 4—5 (undertiden 6) punkter. Følernes inderste led rødligt. Lårene mørke, med nogen metalglans, benene iøvrigt rødlige. Længde 7—8½ mm.*

Sjælden. Undertiden i stor mængde på havstokken under Høje-Møen, langs Falsters østkyst ved Tromnæs og Bøtø, ligeledes langs Bornholms vestkyst. Også flere steder enkeltvis inde i landet, såsom ved Sorø og Kjøbenhavn i Søndermarken (Nat. Tidsskr.).

Dyret er temmelig slankt. Forryggens rodhjørner er stumpvinklet tilrundede, dens siderande særlig bagtil opbøjede; rodgruberne fint punkterede i grunden. Vingedækkerne spidst tilrundede og med en indbugtning tæt ved spidsen.

(A. gracilipes).

4. **A. elongatus,** *Fisch. (Ent. Russ. II. 126. 2). Forlænget slankløber).*

6a. *Oversiden med tydelig eller fremtrædende metalglans*..**7.**

6b. *Oversiden glinsende sort eller brunlig uden eller med meget utydeligt metalskjær* ....**11.**

7a. *Vingedækkernes siderande ikke bleggule* ....**8.**

7b. *Vingedækkernes siderande bleggule; oversiden iøvrigt livlig grønlig metalglinsende, ofte med kobberfarve. Forryggen bredere end lang, dens sider temmelig tilrundede, med meget smal gulagtig kant. Vingedækkerne fint stribede. Følerne sortebrune, deres inderste led rødligt ved roden.*

Lårene begbrune med lys rod, skinnebenene bleggule med brun spidse, fødderne brune. Længde 9—10 mm.

Temmelig almindelig ved vandsteder særlig på øerne og i det sydlige Jylland.

Dette smukke dyrs farve på oversiden varierer fra livligt græsgrønt med silkeglans til bronceagtig brunlig-grønt. Dækvingerne er temmelig store i forhold til hovedet og forryggen.

5. **A. marginatus,** *Linn. (Fn. sv. n. 804). Gulrandet slankløber.*

8a. Vingedækkernes striber fint, men tydelig punkterede . . **9.**

8b. Vingedækkernes striber ikke eller meget utydelig punkterede. . . . . **10.**

9a. Oversiden dunkel broncegrøn, glinsende (undertiden næsten uden metalglans). Forryggen næsten dobbelt så bred som lang, dens sider stærkt tilrundede, for- og bagtil lige bred. Vingedækkernes striberum flade. Følerne sorte, deres inderste led oftest begbrunt. Benene sorte, skinneben og fødder dog mørkt begbrune. Længde 6½—7½ mm.

Sjælden. Nordsjælland, Lolland, Falsters østkyst, Bornholm (Schiødte o. fl.) samt Als (Wüstnei og L. Andersen).

Dyrets farve varierer fra næsten rent sort til dunkel metalblå. Forryggens baghjørner er fuldstændig tilrundede; bagranden lige afskåren.

6. **A. versutus,** *Gyll. (Ins. sv. IV. 451. 61—62). Mørkbenet slankløber.*

9b. Oversiden dunkel metalgrøn, glinsende. Forryggen noget bredere end lang, dens sider temmelig tilrundede, dens bagrand lidt smallere end forranden. Vingedækkernes striberum flade. Følerne mørkt brunlige med lysere inderste led. Benene rødliggule eller brungule med dunklere og noget metalglinsende lår. Længde 6½—7½ mm.

Meget sjælden. Funden enkelte steder sammen med den forrige.

Også hos denne art varierer farven noget, den kan bl. a. være lysere og renere grøn. Forryggens baghjørner er i reglen tydelig antydede, bagranden ubetydelig indbugtet. Fødderne ofte brune.

(A. dolens).

7. **A. tristis,** *Dej. (Spec. III. 149. 16). Lysbenet slankløber.*

10a. *Oversiden i reglen glinsende grønlig metalfarvet, men dækvingerne med kobberfarve. Forryggen betydelig bredere end lang, dens rodgruber sædvanlige. Vingedækkernes striber fine, mellemrummene aldeles flade. Følerne mørkt brunlige, med lysere inderste led. Benene mørkere eller lysere gulbrune, lårene og fødderne mørkere. Længde 7—8 mm.*

Særdeles almindelig.

Af denne arts talrige farveafændringer skal fremhæves en metalblå. Undertiden er benene ensfarvet lyse. Dækvingerne temmelig brede.

8. **A. parumpunctatus**, *Fabr. (Syst. eleuth. I. 199. 158). Fintstribet slankløber.*

10b. *Oversiden mørkt metalgrønlig, glinsende, Forryggen lidt bredere end lang, dens rodgruber dybe. Vingedækkerne stribede, mellemrummene svagt hvælvede. Dækvingernes ombøjede siderande smalt gulbrune. Følerne mørkt brune, deres inderste led gulbrunt. Benene gulbrune med mørkere lår. Længde 6—6½ mm.*

Sjælden. Omkring Knuthenborg og Merrits skov på Lolland (Schiødte); flokkevis på syltengen nord for Nykjøbing p. F. (Nat. Tidsskr.); Lellinge å på Sjælland i mængde (Meinert og Løvendal); marskleret ved Højer (L. Andersen).

Betydelig mindre og smallere end foregående; særlig dækvingerne er forholdsvis smallere.

9. **A. micans**, *Nicol. (Col. agr. hal. 19. 7). Ertsglinsende slankløber.*

11a. *Benene sorte eller i det højeste skinnebenene og fødderne mørkt begbrune* . . . . **12.**

11b. *Benene i alt fald tildels rødligbrune eller gulbrune* . . **13.**

12a. *Sort. Forryggen noget bredere end lang, siderne tilrundede, baghjørnerne antydede i form af en stump tand. Vingedækkerne temmelig forlængede, temmelig dybt stribede, striberne fint punkterede. Følerne sorte, det inderste led rødligt ved roden. Benene sorte. Længde 8½—9½ mm.*

Temmelig sjælden. Falsters øststrand ved Bøtø og Dillet (Schiødte, E. Benzon); Sjælland: i antal under løv og mos i lunden ved Øbjærggård og ved Vejlø bugt (Joh. Boye); et enkelt stk. ved Damhusmosen ved Kjøben-

havn (Engelhart); ligeledes et enkelt stk. ved stranden i nærheden af Korsør (forf.); på Møen er den taget i mængde på Kongsbjærg.

Den ligner meget næstfølgende art, men adskilles foruden på grund af størrelsen let ved de temmelig forlængede dækvinger.

10. **A. lugens,** *Duft. (Fn. austr. II. 139. 181). Sort slankløber.*

12b. Sort, ofte med grønlig metalglans. Forryggen bredere end lang, siderne tilrundede, baghjørnerne fuldstændig afrundede og uden antydning af en stump tand. Vingedækkerne temmelig korte, dybt stribede, striberne mer eller mindre fint punkterede. Følere og ben helt sorte. Længde 7—8 mm.

Meget almindelig på fugtige steder på marker og i skove.

Ikke sjældent er oversiden grønlig; denne afændring anses af nogle for en særegen art under navn af *A. viduus*, men sikkert med urette, da der foruden denne grønlige farve ikke lader sig påvise noget sikkert adskillelsestegn fra forrige, og selv det grønlige skær er ofte så godt som ganske forsvundet, så farveovergange er lette at påvise.

11. **A. moestus,** *Duft. (Fn. austr. II. 138. 177. Almindelig slankløber.*

12c. Sort. Forryggen ubetydelig bredere end lang, siderne svagt tilrundede, baghjørnerne fuldstændig afrundede. Vingedækkerne forlængede, fint stribede, striberne ikke punkterede. Følere og ben sorte eller mørkt begbrune. Længde 5—6½ mm.

Ikke sjælden på fugtige steder, mest i skove.

Denne art er temmelig langstrakt. Forryggen er bagtil lidt smallere. Skinnebenene og fødderne oftest mørkt brunlige.

12. **A. gracilis,** *Strm. (Ins. Deutschl. V. 197. 11). Liden slankløber.*

13a. Vingedækkerne begbrune eller sorte . . . . **14.**

13b. Vingedækkerne lyst begbrune eller gulbrunlige. Hoved og forryg sorte eller sortebrune, den sidste lidt bredere end lang. Vingedækkerne fint stribede. Følerne lyst begfarvede. Benene blegt brunlige. Længde 6—6½ mm.

Ikke sjælden i skove.

Forryggens sider tilrundede, dens siderande smalt lysere.

Dækvingerne undertiden med 4—5 små punkter i 3. stribe eller striberum.

(A. piceus).

13. **A. picipes,** *Fabr. (Syst. eleuth. I. 203. 183). Brun slankløber.*

14a. Oversiden begsort. Forryggen ubetydelig bredere end lang, baghjørnerne tilrundede. Dækvingerne korte, fint stribede. Følere og ben rødlig begbrune (skinnebenene noget lysere). Længde 5½—6½ mm.

Almindelig i skove.

Kjendes let på de korte dækvinger. Forryggens rodgruber svage. Dækvingernes og benenes farve varierer fra mørkere til lysere brun.

14. **A. fuliginosus,** *Panz. (Fn. germ. 108. 5). Kort slankløber.*

14b. Hoved og forryg sortebrune. Dækvingerne begbrune, forlængede, fint stribede. Forryggen i det mindste så lang som bred, dens baghjørner tilrundede. Følerne brunlige (rodleddet lysere). Benene rødlige. Længde 6½—8½ mm.

Findes i skove, men er ikke meget almindelig.

Den er temmelig langstrakt og som de øvrige arter af denne slægt glinsende. Forryggen er bagtil lidt smallere, rodhjørnerne tydelige, skjønt tilrundede, rodgruberne i reglen næsten udslettede. Vingedækkernes siderande er noget lysere. Dyret er temmelig hvælvet.

(A. puellus).

15. **A. pelidnus,** *Payk. (Fn. sv. I. 134. 48). Langstrakt slankløber.*

14c. Oversiden mørkt brunlig eller sort. Forryggen noget bredere end lang, bagtil smallere, roden på hver side med en temmelig dyb grube, rodhjørnerne tilrundede, men tydelig afsatte. Vingedækkerne stribede, striberne særdeles fint punkterede. Følere og ben rødlig begfarvede. Længde 7—9 mm.

Sjælden. Den er funden flere steder på Sjælland, enkelte steder på Falster, Lolland, Fyn og i Sønderjylland, mest i skove.

Hovedet er temmelig indsnøret bagved øjnene; på panden findes sædvanligvis 2 små rødlige pletter. Vingedækkernes søm og siderande i reglen rødlige.

16. **A. livens**, *Gyll. (Ins. sv. II. 149. 57). Mellemstor slankløber.*

15a. Billens længde ikke over 8 mm. . . . .**16.**

15b. Billens længde mindst 10 mm. Sort, glinsende. Forryggen hjærteformig, noget bredere end lang, bagtil meget smallere, med skarpt retvinklede baghjørner. Vingedækkerne stærkt stribede, temmelig brede og flade. Palper, følere og ben begfarvede. Længde 10—11 mm.

Meget almindelig i skove.

Denne er den største indenlandske art af slægten. Forryggens sider er fortil stærkt tilrundede. Dækvingernes striber hvælvede. Bagkroppen påfaldende stor.

17. **A. angusticollis**, *Fabr. (Syst. eleuth. I. 182. 64). Stor slankløber.*

16a. Sort eller begsort, glinsende. Forryggen hjærteformig, ubetydelig bredere end lang, bagtil meget smallere, baghjørnerne skarpt afsatte, dens rod punkteret. Vingedækkerne stribede, temmelig hvælvede, sortebrune, randene i reglen lysere. Følere og ben bleggule. Længde 6—7 mm.

Ikke sjælden. Den findes ved søer, åer eller ved havet (således ved Møens klint).

Forryggens rodhjørner er kun svagt fremtrædende, men desuagtet skarpt afsatte.

18. **A. albipes**, *Fabr. (Syst. eleuth. I. 187. 91). Gulbenet slankløber.*

16b. Lysere eller mørkere brungul, glinsende (dækvingerne noget lysere end hoved og forryg). Forryggen hjærteformig, noget længere end bred, roden og rodgruberne punkterede, baghjørnerne skarpt retvinklede. Vingedækkerne stærkt punkteret-stribede. Følere, palper og ben blegt brunlig gule. Længde 5—5½ mm.

Ikke meget almindelig, men på sine steder talrig i skove.

Dækvingerne undertiden særdeles lyse. Forryggens sider fortil stærkt tilrundede.

19. **A. oblongus**, *Fabr. (Syst. eleuth. I. 186. 90). Aflang slankløber.*

16c. Oversiden tvefarvet. Hoved og forryg glinsende grønne. Dækvingerne okkergule, med en stor fælles glinsende blålig-grønlig plet på de bageste ⅔. Forryggen hjærteformig, mindst så lang som bred, rodgruberne smalle, fint punkterede, baghjørnerne næsten stumpvinklede. Vingedækkerne

fint punkteret-stribede. Følerne brune; deres 3 inderste led og benene okkergule. Længde 6—7 mm.

På sine steder, særlig på øerne og i det østlige Jylland, særdeles talrig selskabelig samlet; andre steder f. eks. i magrere og sandede egne i Jylland fuldstændig manglende. Dette smukke og let kjendelige dyrs forryg varierer noget i længde- og breddeforholdet.

20. **A. prasinus**, *Fabr. (Syst eleuth. I. 206, 195). Tvefarvet slankløber.*

29. *Slægten* **Sphodrus**, *Clairville (Ent. helv. II. 85). (Kjælderløber).*

Denne slægts arter, hvoraf kun den nedenfor beskrevne findes i Danmark, er lyssky dyr, der opholder sig i kjældere, huler og lignende steder. Enkelte i grotter levende arter har kun meget små øjne.

Artsbeskrivelse:

Sort, matglinsende. Forryggen hjærteformig, lidt bredere end lang, dens rodhjørner skarpe. Vingedækkerne fint punkteret-stribede. Følerne og benene brunlige; de førstes 4 inderste led samt de sidstes lår oftest mørkere eller sortebrune, Længde 22—24 mm.

Sjælden. I bagerier i Kjøbenhavn, Roskilde, Kjøge og Ålborg (1 stk. taget af Johansen); desuden flere steder i Jylland i huse, således i Sundby ved Ålborg, Vedersø i Vestjylland (Johansen) og i Rye kro, og på Sjælland i Ringsted (Nat. Tidsskr.) samt på en mødding på Amager (Løvendal). Endelig er der i en enlig beliggende gård i Nr. Vedby på Falster taget 3 stkr. (J. Poulsen) under brædder og sten i udhusene.

Forryggens siderande smalt brunlige.

1. **Sph. leucophthalmus**, *Linn. (Fn. sv. n. 784). Stor kjælderløber.*

30. Slægten **Pristonychus,** *Dejean (Spec. III. 43). (Husløber).*

Disse dyr er temmelig lyssky, hvorfor de opholder sig i kjældere, udhuse, huler, sjældnere på fri mark. De mindre lyssky arter har ofte en blålig overside, dette gjælder således den eneste indenlandske art.

Artsbeskrivelse:

Sort eller sortebrun; dækvingerne blålig-violette. Forryggen hjærteformig, omtrent så lang som bred, på hver side med et temmelig stort indtryk ved roden, denne med skarpt retvinklede hjørner. Vingedækkerne stribede; stribeme fint punkterede. Følerne rødligbrune. Benene begfarvede eller rødligbrune, fødderne lysere. Længde 13—17 mm.

Ikke almindelig. Den findes oftest i eller ved huse under træer, sten og lignende.

Rygskjoldet er lille. De mellemste skinneben meget svagt krummede. Forryggen måske en ubetydelighed bredere end lang. Arten mangler hudvinger.

1. **Pr. subcyaneus,** *Illig. (Mag. I. 57). Blålig husløber.*

31. Slægten **Dolichus,** *Bonelli (Observ. ent. I). (Langløber).*

Til denne slægt hører flere sydafrikanske arter. I Evropa findes kun den nedenfor beskrevne.

Artsbeskrivelse:

Sort; forryggens siderande smalt gule; dækvingerne sorte eller med en stor kileformet rustrødlig plet på ryggen med basis ved deres rod, stribede. Forryggen omtrent så lang som bred, rodhjørnerne stumpvinklede og lidt afrundede. Følere og ben gule. Længde 15—18 mm.

Den findes flere steder i mængde på øerne, således i Nord- og Sydsjælland, rundt omkring på Falster, samt på Hindsgavl på Fyn (Ellekjær). Det er ikke forf. bekjendt, at den er funden i Nørre-Jylland, derimod er den taget på Als af Wüstnei.

Imellem øjnene findes ofte et par brunrøde pletter. Forryggens rod fint punkteret.

1. **D. flavicornis,** *Fabr. (Syst. eleuth. I. 180. 56). Kiletegnet langløber.*

32. Slægten **Tachypus,** *Lacordaire (Gen. d. col. I. 381). (Hårløber).*

Disse små løbebiller udmærke sig — særlig fremfor den næstfølgende slægt — ved at have en finthåret overside og ved en påfaldende formlighed med sumpløberne *(Elaphrus).* De findes på forskjellige, helst fugtige lokaliteter.

Artsbeskrivelse:

1a. *Oversiden kobberagtig broncefarvet, yderst tæt og fint punkteret og behåret. Forryggen så lang som bred, omtrent så bred som hovedet, hjærteformig. Vingedækkerne grønplettede, med meget utydelige striber ind imod sømmen eller fuldstændig uden striber. Følernes inderste del (tydeligst på undersiden) og benene rødliggule, lårene ofte med metalglans på oversiden. Længde 5—5½ mm.*

Temmelig sjælden, dog fundet rundt omkring på øerne og i Jylland fra Vendsyssel (Johansen) til Als (Wüstnei og L. Andersen) på forskjellige lokaliteter.

Denne art er om muligt endnu finere punkteret på oversiden end den følgende. Forryggens sider fortil stærkt tilrundede.

1. **T. pallipes,** *Duft. (Fn. austr. II. 197. 8). Rødbenet hårløber.*

1b. *Oversiden kobberagtig broncefarvet, meget tæt og fint punkteret og behåret. Forryggen noget bredere end lang, smallere end hovedet, hjærteformig. Vingedækkerne kobberbrunlige, ubestemt grønlig skyplettede, så godt som uden spor af striber. Følernes inderste halvdel og benene gule. Længde 3—4½ mm.*

Temmelig almindelig på fugtige steder både på marker og i skove.

Hos denne art træder øjnene mest frem. Forryggens sider fortil meget stærkt tilrundede.

2. **T. flavipes,** *Linn. (Fn. sv. 750). Gulbenet hårløber.*

33. Slægten **Bembidium,** *Latreille (Gen. crust. et. ins. I. 183). (Glansløber).*

Glansløberne er en særdeles talrig slægt, og ingen anden løbebilleslægt tæller så mange indenlandske arter som denne. Disse dyr er helt igjennem små eller meget små; enkelte af dem findes på tørre marker, på saltbund eller ved havstrande, men den aller største part lever på fugtig jordbund ved ferskvand (flydende såvel som stillestående). De er særdeles livlige, særlig i solskin, og på varme, solklare dage flyver de gjærne.

Artsbeskrivelse:

1a. Forryggen tværbred (meget bredere end lang, oftest af samme bredde ved roden og ved spidsen), med tilrundede eller (sjældent skarpt) stumpvinklede rodhjørner . . . . . **2.**

1b. Forryggen i reglen hjærteformig (betydelig smallere ved roden), med skarpt retvinklede eller spidse rodhjørner . **7.**

2a. Vingedækkerne ensfarvede, stærkere eller svagere metalglinsende . . . . **4.**

2b. Vingedækkerne metalglinsende, med en rundagtig lys plet foran spidsen ud mod sideranden (selve spidsen brunlig) . **3.**

3a. Sort; oversiden med grønlig metalglans. Forryggen meget bredere end lang, dens sider temmelig stærkt tilrundede. Vingedækkerne med 7 striber, striberne på ryggen stærkt og dybt punkterede, deres spidse og en plet ovenfor samme rødliggule. Følernes rod og benene rødlige. Længde 4½ mm.

Ikke sjælden ved vandsteder.

Den er temmelig variabel, således med hensyn til forryggens form, oversidens farve (grønlig eller blålig) samt vingedækkernes plet på spidsen, der ofte flyder ud i spidsens brunlige farve. Vingedækkernes 7. (yderste) stribe afkortes bagved midten.

1. **B. biguttatum,** *Fabr. (Syst. eleuth. 1. 208. 208). Tveplettet glansløber.*

3b. Sort; oversiden med svag, grønlig metalglans. Forryggen betydelig bredere end lang, fortil og bagtil af samme bredde, dens sider svagt tilrundede. Vingedækkerne med 6 striber (striberne på ryggen middeldybt punkterede); deres spidse og en plet ovenfor samme rødliggule. Følernes inderste led og benene rødlige. Længde 3½ mm.

Almindelig ved vandsteder.

Denne art varierer på lignende vis som forrige, som den iøvrigt meget ligner. Som angivet er den kjendelig mindre.

2. **B. guttula,** *Gyll. (Ins. sv. II. 27. 13). Dråbeplettet glansløber.*

4a. *Benene lysere eller mørkere rødlige* .... **5.**

4b. *Benene metallisk begfarvede eller sorte* .... **6.**

5a. *Oversiden sort, næsten uden metalglans. Forryggen meget bredere end lang, bagtil lidt smallere, dens sider temmelig tilrundede. Vingedækkerne temmelig korte, punkteret-stribede, deres spidse ikke sjældent dunkelt brunlig. Følernes rod og benene lyst rødliggule. Længde 3—3½ mm.*

Af og til på fugtig bund både på øerne og langs Jyllands østkyst. Samlet i mængde ved Horsens fjord (Otto G. Jensen). Als (Wüstnei og L. Andersen).

Den ligner *B. guttula*, men adskilles bl. a. let fra denne ved manglen af den runde plet ovenfor spidsen. Vingedækkernes sider temmelig tilrundede.

3. **B. Mannerheimii,** *Sahlb. (Ins. fenn. I. 201. 26). Mannerheims glansløber.*

5b. *Oversiden sortebrun (undersiden oftest lysere), med mer eller mindre tydelig grønlig bronceglans. Forryggen næsten dobbelt så bred som lang, dens sider svagt tilrundede, rodhjørnerne næsten retvinklede, roden på hver side med en rundagtig, temmelig fordybet grube. Dækvingerne på ryggen med 5 temmelig dybt punkterede striber (sjældent spor af en 6. stribe), bredest bagved midten. Følere og ben helt rødlig gule. Længde 4—5 mm.*

Meget sjælden. Den er funden enkeltvis i og omkring Kjøbenhavn under forskjellige forhold af Schiødte o. fl. Endvidere er der taget et stk. ved Limfjorden ved Ålborg (Johansen), 1 stk. ved Taps ved Kolding 1888 (Holstebroe) samt 1 stk. ved Pamhol (udtørret sø) ved Haderslev (L. Andersen).

Den er underkastet farvevariation. Vingedækkerne næsten glatte ved spidsen. Forryggens rodhjørner kun afrundede på den yderste spidse.

(B. pumilio).

4. **B. quinquestriatum,** *Gyll. (Ins. sv. II. 34. 19). Femstribet glansløber.*

5c. *Brunlig sort; oversiden mørkt grønlig glinsende. Forryggen meget bredere end lang, bredest foran midten, siderne fortil noget tilrundede; rodhjørnerne stumpvinklede, næsten skarpe; roden på hver side med en temmelig dyb rundagtig grube, den bageste rand næsten lige afskåren. Vingedækkerne punkteret-stribede, bredest over midten. Følernes rodled samt roden af de tre følgende led og benene rødliggule. Længde 3 mm.*

Almindelig på fugtig jord.

Denne lille art er temmelig let kjendelig. Vingedækkerne ud mod yderranden og spidsen næsten glatte. Lårene undertiden med brunligt anstrøg.

5. **B. obtusum,** *Strm. (Deutschl. Ins. VI. 165. 38). But glansløber.*

6a. *Oversiden sort, med bronceglans. Forryggen meget bredere end lang, bagtil lidt tilsmalnet, roden på hver side med en lille, men temmelig dyb rundagtig grube, rodhjørnerne stumpvinklede, men tydelig skarpt afsatte. Vingedækkerne med 6 fint punkterede striber, næsten glatte mod spidsen. Følerne sorte. Benene metallisk begfarvede: lårene med metalglans, skinneben og fødder lysere. Længde $3\frac{1}{2}$ mm.*

Meget sjælden: kun funden i Jylland, således i Silkeborg-egnen (Schiødte) og på Udbyhøj ved indløbet til Randers fjord 1890 (Holstebroe).

Den er betydelig glinsende. Dækvingerne hvælvede.

6. **B. nigricorne,** *Gyll. (Ins. sv. IV. 402, 5—6). Fintstribet glansløber.*

6b. *Oversiden sort, med bronce- eller ertsglans. Forryggen meget bredere end lang, dens sider betydelig tilrundede, roden på hver side med et ubestemt begrænset indtryk; rodhjørnerne meget stumpvinklede og utydelig afsatte. Vingedækkerne med mindst 7 (ikke afkortede) striber. Følere og ben sorte, undertiden mørkt brunlige. Længde 4 mm.*

Ikke ualmindelig ved strandbredder, særlig i det nordlige og østlige Jylland.

Glinsende. Dækvingerne temmelig flade.

(B. æneus?).

7. **B. marinum,** *Schiø. (Danm. El. 333. 5). Strand-glansløber.*

7a. Vingedækkerne ensfarvet metallisk grønlige, blålige, sorte eller brunlige, sjældent med brunligt anstrøg mod spidsen . **8.**
7b. Vingedækkerne med lys tegning eller lyse pletter . . . . **16.**
8a. Billens længde mindst 4 mm . . . . **9.**
8b. Billens længde 3—3½ mm . . . . **13.**
9a. Benene helt sorte, med metalglans . . . . **10.**
9b. Skinnebenene rødliggule eller brune, lårene mørkere eller sorte . . . . **11.**
9c. Benene helt rødliggule . . . . **12.**
10a. Sort, oversiden grønlig eller kobberagtig ertsfarvet. Forryggen bredere end lang, bagtil noget tilsmalnet, roden på hver side med en tydelig grube. Vingedækkerne temmelig dybt punkteret-stribede, hvert med 2 firkantede hvidlig- eller sølvfarvede pletter i det noget bredere 3. mellemrum. Følere og ben sorte, med metalglans. Længde 5½ mm.

Meget sjælden. Den er hidtil kun funden i Grejsdalen ved åen, men er oftere taget i antal ca. ¾ mil fra Vejle (Hempel, Jørgensen); et par stkr. er tagne tæt ved byen 1890 (forf.).

Denne karakteristiske art er let kjendelig. Forryggen er kort hjærteformig; vingedækkerne pletvis tydelig kobberfarvede, i de firkantede hvidlige pletter findes fortil et fordybet punkt; følernes inderste led undertiden rødliggult på undersiden.

8. **B. paludosum,** *Panz. (Fn. germ. 20. 4). Sølvplettet glansløber.*

10b. Sort; oversiden klart messing-, kobber- eller ertsfarvet (undertiden blålig eller sort). Hovedet punkteret. Forryggen bredere end lang, hjærtedannet, med betydelig tilrundede sider; både for- og bagranden og ofte også siderandene tæt punkterede. Vingedækkerne meget fint punkteret-stribede, hvert med 2 grubeagtige indtrykninger. Følere og ben sorte, med mer eller mindre tydelig metalglans. Længde 4—5 mm.

Sjælden. Den er bl. a. funden trindt omkring på Sjælland og Amager, hyppigst ved brakvand. Ligeledes er den taget flere steder i Sønderjylland (L. Andersen).

Oversidens farve varierer som allerede angivet i beskrivelsen ret betydelig.

9. **B. bipunctatum,** *Linn. (Fn. sv. n. 806). Grubet glansløber.*

11a. *Oversiden glinsende grønlig eller blålig metalfarvet. Forryggen hjærteformig, noget bredere end lang, siderne svagt tilrundede, roden på hver side med en grube, der ikke er punkteret. Vingedækkerne flade og langstrakte, meget fint og mod spidsen og siderne helt forsvindende punkteret-stribede. Følernes inderste led, skinneben og fødder samt lårenes rod dunkelt rødlige (lårene iøvrigt sort metalfarvede). Længde 4—5 mm.*

Yderst sjælden. Kun funden i Nordsjælland i nærheden af Kjøbenhavn (C. Ørsted, Schiødte).

Arten er i det hele betydelig langstrakt og flad. Forryggens rodhjørner skarpt retvinklede.

10. **B. cumatile,** *Schiø. (Danm. El. 585. 11b). Langstrakt glansløber.*

11b. *Oversiden glinsende metalgrøn. Forryggen hjærteformig, betydelig bredere end lang, siderne fortil stærkt tilrundede; den betydelig tilsmalnede rod groft, men spredt punkteret, med en stor fordybning på hver side. Dækvingerne ved roden og på ryggen groft punkteret-stribede. Følernes 2—3 inderste led og benene (med undtagelse af det mod roden mørkere brunlige lår) rødliggule. Længde 4½—5½ mm.*

Ikke almindelig, men på sine steder talrig i skove, særlig på fugtig lerbund.

Den er mere sammentrængt af bygning end den foregående art. Oversidens farve varierer undertiden blålig grøn; lårenes brunlige farve er lysere eller mørkere, men spidsen er altid rødliggul. Roden af det 4. følerled ofte rødlig. Forryggens rodhjørner skarpt retvinklede.

(B. nitidulum).

11. **B. rufipes,** *Illig. (Käf. Pr. I. 63. 7—8). Grøn glansløber.*

12a. *Oversiden glinsende blålig metalgrøn. Forryggen hjærteformig, næsten så lang som bred, siderne fortil betydelig tilrundede, den stærkt tilsmalnede rod på hver side med en stor punkteret fordybning. Dækvingerne groft punkteret-stribede på ryggen og ved roden. Følernes inderste fjærdedel eller tredjedel samt palperne og benene klart rødlig- eller bleggule. Længde 5½—6½ mm.*

Flere steder i landet på fugtige kalk- og lerbrinker ved søer eller havet, således på Sjælland ved Strandmøllen,

på Møens klint ved kildevæld (Schiødte o. fl). og i Jylland på strandskrænter under Marselisborg skov (Rosenkrantz og forf.), samt Munkebjerg ved Vejle (forf.).

Temmelig flad. Vingedækkerne undertiden mod spidsen rødlig gjennemskinnende. Forryggens rodhjørner skarpt retvinklede.

12. **B. brunnipes,** *Dej. (Spec. V. 144. 96). Gulbenet glansløber.*

12b. Oversiden glinsende blålig grøn. Hovedet bagved øjnene spredt punkteret. Forryggen hjærteformig, lidt bredere end lang, siderne fortil tilrundede; den tilsmalnede rod over det hele svagt rynket-punkteret, på hver side med en større grube, rodhjørnerne noget fremstående. Dækvingerne langstrakte, deres sider næsten parallele, de inderste striber særlig mod roden stærkt punkteret-stribede, striberne på spidsen og mod siderne forsvindende. Palpernes yderste led brunligt; følerne sortebrune, deres inderste led og roden af de tre følgende led samt benene rødliggule. Længde 5—6 mm.

Yderst sjælden. Hidtil kun funden 1881 ved Ulfslyst ved Haderslev af L. Andersen (i f. »Ent. Medd.«; i en fortegnelse, hr. L. Andersen velvilligst har tilstillet forf., er arten ikke opført) samt i Sønderborgs omegn (Wüstnei).

En temmelig langstrakt art, hvis underside er broncesort.

B. decorum, Panz. (Fn. germ. 73. 4). Forlænget glansløber.

13a. Benene ensfarvet rødliggule eller rødlige . . . . **14.**

13b. Lårene i det mindste mørkt brunlige eller næsten sorte . **15.**

14a. Oversiden grønlig broncesort. Forryggen svagt hjærteformig, bredere end lang, kun ubetydelig tilsmalnet bagtil, dens rod fint rynket og på hver side med en grube, hvori findes to tydelige striber. Dækvingerne forholdsvis brede, stærkt punkteret-stribede ved roden og sømmen, mod spidsen og siderne glatte. Palperne brunlige, med mørkt næstyderste led; følernes rod og benene rødlige. Længde 3—4 mm.

Hist og her og på enkelte steder i mængde ved kyster og vandsteder sammen med den lignende *B. assimile*.

Den er let kjendelig fra *B. assimile* ved den brede og bagtil kun svagt tilsmalnede forryg; i det højeste er dækvingernes yderrand mod spidsen brunlig gjennemskinnende.

13. **B. Clarkii,** *Daws. (Ann. nat. h. 1849. I. 215). Clarks glansløber.*

14b. *Oversiden glinsende sort, sjældent med metalskjær. Forryggen hjærteformig, meget bredere end lang, temmelig stærkt tilsmalnet ved roden, denne fint og utydelig punkteret, på hver side med en stor og dyb grube. Dækvingerne på ryggen stærkt punkteret-stribede, mod spidsen glat. Palper og følere brune; de sidstes 2 inderste led og roden af de 2 følgende samt benene blegt rødliggule. Længde $2\frac{1}{2}$—3 mm.*

Yderst sjælden. Så vidt forf. bekjendt er der kun fundet 2 eksemplarer på Amager af Løvendal samt enkelte stkr. ved Limfjorden af Johansen.

Dækvingernes striber ophører bagved midten. Pandegruberne nærmer sig fortil hinanden noget.

14. **B. gilvipes,** *Strm. (Deutschl. Ins. VI. 149. 81). Kortstribet glansløber.*

15a. *Oversiden ertsfarvet eller metalblå, glinsende. Forryggen hjærteformig, bredere end lang, siderne fortil stærkt tilrundede, roden meget indsnævret, på hver side med en spredt punkteret grube, rodhjørnerne ret- eller næsten spidsvinklede. Hvert vingedække med 6 eller 7 bagtil forsvindende striber. Følernes rod og benene lysere eller mørkere rødlige, lårene og fødderne dog i reglen dunklere, de første med metalskjær. Længde 3—4 mm.*

Yderst almindelig.

Dette dyr varierer betydelig, både hvad størrelse, form og farve angår. En særlig udpræget varietet, *B. velox Er.*, betragtes af mange som en særskilt art; denne afændring er omtrent 4 mm. lang; oversiden mørkt blålig, forryggens baghjørner næsten spidsvinklede, vingedækkerne har 7 punktstriber; desuden enkelte mindre afvigelser fra den almindelige form; da der imidlertid til denne let kan påvises gradvise overgange, er den sikkert kun at betragte som en form af *B. celere.* Denne ellers udprægede afændring er temmelig sjælden.

(B. lampros).

15. **B. celere,** *Fabr. (Syst. eleuth. I. 210. 217). Ertsfarvet glansløber.*

15b. *Oversiden mørkt metalgrønlig glinsende. Forryggen hjærteformig, bredere end lang, siderne fortil meget stærkt til-*

rundede; roden stærkt indsnævret, på hver side med en mindre grube, rodhjørnerne retvinklede. Dækvingerne temmelig dybt punkteret-stribede på ryggen. Følere og ben sorte eller brunlige, skinneben og fødder dog noget lysere. Længde 2½ mm.

Ikke sjælden, i alt fald på strandenge.

Dens overside varierer sort. Dækvingerne undertiden brunlig gjennemskinnende på spidsen, sjældent med lys spidse og en lys plet ovenfor samme. Benene undertiden temmelig lyse.

(B. minimum).

16. **B. pusillum**, *Gyll. (Ins. sv. IV. 403. 5—6). Dværgagtig glansløber.*

15c. *Hoved og forryg metalgrønlig glinsende, dækvingerne oftest lysebrunlige, med metalglans. Forryggen hjærteformig, lidt bredere end lang, siderne fortil mindre stærkt tilrundede, roden indsnævret; i det øvrige som hos B. pusillum. Dækvingerne dybt punkteret-stribede. Følernes rod og benene lysere eller mørkere rødlige. Længde 2½ mm.*

Sjælden. Den er bl. a. funden ved Husum (Schiødte, L. Andersen og Wüstnei), på Amager og ved Jægersborg på Sjælland (Løvendal), samt i nærheden af Korsør (forf.).

Den ligner meget den foregående art og er måske kun en afændring af den. Den varierer også på samme måde.

17. **B. normannum**, *Dej. (Spec. V. 164. 113). Tvivlsom glansløber.*

16a. *Vingedækkernes lyse farve kun til stede i form af pletter* . **17.**

16b. *Vingedækkerne i reglen overvejende lyst farvede* . . . . **28.**

17a. *Vingedækkerne med lys spidse og en lille rund lys plet ovenfor samme eller kun med en større månedannet plet mod spidsen* . . . . **18.**

17b. *Hvert vingedække med to lyse pletter (1 på forreste og 1 på bageste halvdel) eller kun med en plet på skulderen* . **21.**

17c. *Vingedækkerne mer eller mindre lysspættede* . . . . **26.**

18a. *Billens længde i det højeste 4 mm.* . . . . **19.**

18b. *Billen mindst 5 mm. lang* . . . . **20.**

19a. *Oversiden mørkt grønlig metalglinsende. Pandegruberne nærme sig fortil hinanden. Forryggen hjærteformig, omtrent så lang som bred, siderne fortil stærkt tilrundede, roden stærkt indsnævret, rodhjørnerne noget stumpvink-*

lede. Dækvingerne temmelig hvælvede, især på ryggen, og ved roden kraftig punkteret-stribede; vingedækkernes spidse i reglen og en plet ovenfor samme ud mod siden altid rødlige. Følernes rod og benene mørkt rødlige. Længde 2½—3 mm.

Meget sjælden. Først funden på Bornholm af Schiødte. Et enkelt stk. ved Gåbense på Nordfalster (forf.); i stor mængde i en mose ved stranden ved Korsør skov (forf.).

Dyret er temmelig hvælvet. Hovedet lidt smallere end forryggen; dennes rod på hver side med en rund fordybning. Lårene oftest mørkere end skinnebenene og fødderne.

18. **B. tenellum,** *Erichs. (Käf. d. M. Br. I. 136. 27). Liden glansløber.*

19b. *Oversiden mørkt grønlig metalglinsende. Pandegruberne sammenløbende fortil. Forryggen hjærteformig, næsten så lang som bred, siderne fortil middelmådig tilrundede, roden stærkt indsnævret, på hver side med en spredt punkteret grube, rodhjørnerne retvinklede. Dækvingerne temmelig hvælvede, på ryggen punkteret-stribede; vingedækkernes spidse og en plet ovenfor samme ud mod siden rødlige. Følernes 2 eller 3 inderste led og benene begrøde. Længde 3—4 mm.*

Ved vandsteder, men ikke almindelig.

Dækvingerne undertiden næsten helt brunlige. Hovedet omtrent så bredt som forryggen. Forryggens rod på hver side med en mindre stribedannet fordybning indenfor den sædvanlige rodgrube.

19. **B. doris,** *Panz. (Fn. germ. 38. 8). Rødbenet glansløber.*

19c. *Oversiden metalgrønlig glinsende. Pandegruberne sammenløbende fortil. Forryggen hjærteformig, betydelig bredere end lang, siderne fortil betydelig tilrundede, roden indsnævret, på hver side med en spredt punkteret grube, rodhjørnerne retvinklede. Dækvingerne kun middelmådig hvælvede, på ryggen punkteret-stribede; vingedækkernes spidse og en plet ovenfor samme lysegule. Følernes 2 eller 3 inderste led og benene klart rødliggule. Længde 3—4 mm.*

Temmelig almindelig.

Oversiden ofte med blålig glans. Vingedækkernes lyse spidse og plet ikke sjældent sammenflydende. Ofte er kun

følernes inderste led klart rødlig gult. Hovedet smallere end forryggen.

20. **B. assimile,** *Gyll. (Ins. sv. II. 26. 12). Mørkgrønlig glansløber.*

20. *Oversiden livlig grønlig metalglinsende. Vingedækkerne undertiden brunlige. Forryggen betydelig bredere end lang, siderne stærkt tilrundede, roden stærkt indsnævret, punkteret, på hver side med en grube, rodhjørnerne skarpt retvinklede eller næsten spidsvinklede. Dækvingerne kraftig punkteret-stribede på ryggen og mod roden, mod spidsen med en i reglen utydelig begrænset månedannet rødliggul fællesplet. Palperne, følernes 3 eller 4 inderste led samt benene klart rødliggule. Længde 6—7 mm.*

Temmelig sjælden; på strandbredder. I omegnen af Husum i Sønderjylland (Schiødte, L. Andersen) samt ved Højer (L. Andersen); i antal ved Horsens fjord (Ammitzbøll); inddæmning ved Randers fjord (Jacobsen); Fanøs østkyst under Tang (Rosenkrantz); i stor mængde ved Vejle ved fjorden (forf.).

Dækvingernes måneplet er smalt gjennembrudt af den mørke søm og når intet steds yderranden; pletten undertiden af stor udstrækning. Vingedækkernes striber forsvindende mod spidsen og yderranden.

21. **B. lunatum,** *Duft. (Fn. austr. II. 211. 27). Måneplettet glansløber.*

21a. *Forryggens rodbrede omtrent ⅔ af breden foran midten; rodhjørnerne skarpt afsatte* . . . . **22.**

21b. *Forrygens rodbrede på det nærmeste kun ½ af breden foran midten; rodhjørnerne ikke skarpt afsatte* . . . . **25.**

22a. *Benene helt rødliggule* . . . . **23.**

22b. *Skinneben og fødder rødliggule, lårene mørkere (se også B. saxatile)* . . . . **24.**

23a. *Oversiden metalgrønlig glinsende, i særdeleshed hoved og forryg. Forryggen hjærteformig, bredere end lang, siderne fortil betydelig tilrundede, roden i midten tydelig punkteret, på hver side med en spredt punkteret, kraftig grube, rodhjørnerne skarpt retvinklede. Dækvingerne temmelig hvælvede, brungrønlig ertsglinsende, på ryggen kraftig punkteret-stribede, striberne mod spidse og siderne forsvindende, hver med en større rødliggul plet på den inderste tredjedel ud mod siden (pletten overskrider ikke*

indad til vingedækkernes 3. stribe) og en mindre, noget blegere, langagtig og skråt stillet plet ned mod spidsen. Palperne (med undtagelse af det i reglen mod spidsen mørkere næstyderste led), følernes 3 inderste led og roden af det 4. og 5. samt benene rødliggule eller blege. Længde 5—6 mm.

Særdeles almindelig.

Vingedækkernes pletter ikke skarpt begrænsede, af større eller mindre udstrækning, de bageste ikke sjældent sammenløbende ved sømmen. Dækvingerne temmelig brede, deres sider noget tilrundede.

(B. littorale, andreæ).

22. **B. rupestre,** *Gyll. (Ins. sv. II. 19. 7). Almindelig glansløber.*

23b. *Oversiden, særlig hoved og forryg, grønlig metalglinsende. Forryggen hjærteformig, bredere end lang, siderne fortil meget stærkt tilrundede, roden stærkt tilsmalnet, på hver side med en smal punkteret grube, rodhjørnerne retvinklede. Dækvingerne flade og langstrakte, med næsten parallelle sider, kraftig punkteret-stribede, striberne kun ubetydelig svagere mod siderne og spidsen, hver med 2 rødlige, mer eller mindre skarpt begrænsede pletter (1 ved skulderen og 1 mod spidsen, denne sidste i reglen rund). Palperne (med undtagelse af næstyderste led), følernes 3 inderste led og roden af de 2 følgende samt benene rødlige. Længde 4½—5 mm.*

Sjælden; ved havstrande. I nærh. af Løgstør (Schiødte), under skrænten af Marselisborg skov alm. (Rosenkrantz), under Møens klint samt under klinten på Gjedserodde (Nat. Tidsskr.).

En temmelig langstrakt art, der bl. a. er let kjendelig ved, at dækvingernes striber overalt næsten er lige kraftige. Lårene undertiden mørke. Dækvingernes spidse kort afrundet, but.

23. **B. saxatile,** *Gyll. (Ins. sv. IV. 406. 7—8). Rødplettet glansløber.*

23c. *Oversiden, i særdeleshed hoved og forryg, grønlig eller blålig ertsglinsende. Forryggen hjærteformig, bredere end lang, siderne fortil stærkt tilrundede, roden utydelig punkteret og på hver side med en næsten umærkelig punkteret grube, rodhjørnerne retvinklede. Dækvingerne fint og*

bagtil hurtig forsvindende punkteret-stribede, mer eller mindre klart l[illegible]rgule, med en utydelig begrænset og udstrakt mørkt ertsfarvet korstegning. Palperne og følernes 3 eller 4 inderste led og i reglen roden af de følgende samt benene rødliggule eller blege. Længde 4—5 mm.

Sjælden. Findes ofte i antal på Tidsvilde strand på Sjælland og ved Gjedserodde på Falster.

Den har tilbøjelighed til at variere i henseende til farven. Undertiden er følerne næsten helt brunlige, ofte er kun roden rødliggul. Dækvingerne temmelig flade og smalle, deres sider noget tilrundede, og spidsen langstrakt tilrundet. Dyret i det hele taget smallere og lettere bygget end de to foregående arter.

(B. andreæ).

24. **B. cruciatum,** *Schiø. (Danm. El. I. 337. 11). Korstegnet glansløber.*

24a. *Oversiden, særlig hoved og forryg, grønlig ertsglinsende. Forryggen hjærteformig, bredere end lang, siderne fortil stærkt tilrundede, roden utydelig punkteret, på hver side med den sædvanlige grube, rodhjørnerne skarpe og spidse. Dækvingerne fint mod spidse og sider forsvindende punkteret-stribede, hver med en større strågul plet ved roden og en skråtstillet mindre plet af samme farve ved spidsen. Palperne (med undtagelse af næstyderste led), i reglen kun følernes inderste led og roden af de følgende samt fødder og skinneben rødlige; lårene mørke. Længde 4—4½ mm.*

Ikke sjælden, oftest på tørre steder.

Dækvingerne temmelig flade; pletterne i reglen så udbredte, at den mørke del fremhæves i form af en korstegning.

25. **B. femoratum,** *Strm. (Deutschl. Ins. VI. 117. 6.). Mørklåret glansløber.*

24b. *Oversiden, særlig hoved og forryg, grønlig bronceglinsende. Forryggen hjærteformig, bredere end lang, siderne fortil stærkt tilrundede, roden tydelig punkteret, på hver side med den sædvanlige grube, rodhjørnerne skarpe og noget fremspringende. Dækvingerne stærkt punkteret-stribede (striberne forsvinder mod spidsen og siderne), hver med en rødlig gul plet ved skulderen og en i reglen skråtstillet og mindre plet ved spidsen af samme farve.*

Palper, følere og ben omtrent som hos den foregående art. Længde 4—4½ mm.

Ikke sjælden på fugtige steder ved fersk- eller saltvand.

Dækvingerne temmelig hvælvede; de noget rødligere pletter i reglen ikke så udbredte som hos forrige meget nær beslægtede art. Kjendes bl. a. let fra denne ved vingedækkernes kraftige striber.

26. **B. bruxellense,** *Wessm. (Bull. l'Ac. Brux. 1835. 47). Brysselsk glansløber.*

25a. *Metallisk sort, stærkt glinsende. Forryggen hjærteformig, omtrent så lang som bred, dens sider fortil stærkt tilrundede, roden meget betydelig indsnævret. Dækvingerne kun ved roden punkteret-stribede, iøvrigt spejlglatte, hver med en strågul, trekantet plet ved skulderen og en lidt mindre rundagtig plet af samme farve mod spidsen. Palperne (med undtagelse af næstyderste led), følernes inderste led og roden af de 3 følgende led rødlige; skinnebenene og fødderne bleggule, lårene mørke mod spidsen. Længde 4½ mm.*

Ikke sjælden på fugtige steder.

Oversiden undertiden grønlig eller blålig; vingedækkernes pletter skarpt begrænsede og når ikke sideranden. Skinnebenene mod spidsen ofte brunlige. Pandegruberne parallelle.

27. **B. quadriguttatum,** *Fabr. (Syst. eleuth. I. 207. 204). Firplettet glansløber.*

25b. *Metallisk sort, grønlig glinsende. Forryggen hjærteformig, bredere end lang, dens sider fortil særdeles stærkt tilrundede, roden meget betydelig indsnævret. Vingedækkerne indtil bagved midten fint punkteret-stribede, hvert med en strågul plet, der i reglen er trekantet og når sideranden, ved skulderen og en ganske lille rundlig plet af samme farve mod spidsen. Palperne (med undtagelse af næstsidste led), følernes 3—4 inderste led og benene rødliggule. Længde 3—3½ mm.*

Ikke sjælden på forskjellige lokaliteter.

Særlig hoved og forryg har grønlig glans. Vingedækkernes pletter mindre skarpt begrænsede; den forreste når sideranden; undertiden mangler den bageste plet (denne afændring er fundet ved Sønderborg af Wüstnei). Pandegruberne nærme sig fortil hinanden ubetydeligt.

28. **B. quadrimaculatum**, *Linn. (Fn. sv. n. 751). Smal glansløber.*

25c. *Metallisk sort, grønlig glinsende. Forryggen hjærteformig, bredere end lang, dens sider fortil betydelig tilrundede, roden pludselig og stærkt indsnævret. Vingedækkerne indtil bagved midten punkteret-stribede, med en rundlig, gul plet ved skulderen. Palper og følere brunlig sorte; lårene sorte, skinnebenene gule, fødderne brune. Længde* $2\frac{1}{2}$*—3 mm.*

Meget sjælden. Den er jævnlig taget i og ved Bøllemosen i Jægersborg dyrehave (Schiødte o. fl.).

Fra afændringen af forrige art kjendes den bl. a. let ved de ensfarvet mørkebrune følere.

29. **B. humerale,** *Strm. (Deutschl. Ins. VI. 176. 44.). Skulderplettet glansløber.*

26a. *Benene i alt fald til dels brunlig- eller rødlig-gule...* **27.**

26b. *Benene helt sortebrune eller sorte, med metalglans. Dyrets overside mørkt metalgrønlig glinsende. Forryggen svagt hjærteformig, meget bredere end lang, dens sider kun middelmådig tilrundede, roden på hver side med en grube, der udad til begrænses af en stribe, rodhjørnerne skarpe og næsten spidsvinklede. Dækvingerne stribede, med fine punkter i striberne, med forskjellige rødlige eller gule småpletter og en større og ud mod yderranden bredere plet bagved midten, selve spidsen i reglen uden pletter. Palper og følere sorte, de sidstes inderste led ofte rødligt på undersiden. Længde 3—4 mm.*

Ikke meget almindelig.

Forryggen bagtil kun ubetydelig smallere. Vingedækkernes pletter variable og i almindelighed utydelig begrænsede og ofte utydelige; ikke sjældent kan der kun erkjendes 2 smalle, takkede tværpletter. Lårene undertiden rødlige ved roden.

30. **B. obliqvum,** *Strm. (Deutschl. Ins. VI. 160. 35.). Forskjelligplettet glansløber.*

27a. *Oversiden mørkt ertsfarvet, med grønlig eller kobberagtig glans. Forryggen svagt hjærteformig, meget bredere end lang, dens sider betydelig tilrundede, roden lidt tilsmalnet, på hver side med en tostribet grube, rodhjørnerne retvinklede. Dækvingerne over det hele fint punkteret-stribede, mer eller mindre tydelig og udbredt gulspættede,*

selve spidsen lys. Følernes rod og benene lysere eller mørkere rødlig- eller brunlig-gule (lårene ofte mørkere). Længde 4—5 mm.

Almindelig.

Dækvingernes lyse pletter varierer fra næsten umærkelige til udbredende sig over den største del af fladen, mer eller mindre klart rødliggule; sædvanlig er spidsen, 2 takkede, af småpletter bestående tværbånd, og en plet ved roden af denne farve. Lårene i reglen med svag bronceglans. Pandegruberne korte og næsten parallelle.

(B. varium).

31. **B. ustulatum,** *Linn. (Fn. sv. n. 810). Gulspættet glansløber.*

27b. *Oversiden mørkt ertsfarvet, med grønlig glans. Forryggen hjærteformig, noget bredere end lang, dens sider middelmådig tilrundede, roden noget tilsmalnet, på hver side med en tostribet grube, rodhjørnerne skarpe. Dækvingerne på ryggen temmelig stærkt, mod spidsen og siderne forsvindende punkteret-stribede, gulspraglede. Følernes rod og benene klart rødliggule. Længde 3—4 mm.*

Temmelig sjælden. Sjælland: Ortved skov ved Ringsted, ved Vejlø bugt, Damhussøen ved Kjøbenhavn (Nat. Tidsskr., Schiødte, Boye o. fl.), egnen mellem Korsør, Skjelskør, Slagelse og Kallundborg temmelig hyppig på fugtige lokaliteter (forf., P. M. Pedersen o. fl.), flere steder på Nordfalster (Løvendal, forf.); Sønderjylland: ved Nord- og Østersøen (Hansen, Wüstnei).

Dækvingerne undertiden næsten helt gule. Denne art er betydelig smallere end den foregående. Pandegruberne og -kilerne nærme sig fortil hinanden.

32. **B. fumigatum,** *Duft. (Fn. austr. II. 204. not.). Gulspraglet glansløber.*

27c. *Oversiden glinsende metallisk sort eller sortebrun. Forryggen hjærteformig, betydelig bredere end lang, dens sider fortil tilrundede, roden tilsmalnet, på hver side med en større grube, inden for denne to indstukne punkter, rodhjørnerne retvinklede. Dækvingerne sortebrune, stærkt punkteret-stribede, på den forreste halvdel med flere små, gule længdepletter og med en temmelig stor, rundagtig plet af samme farve ud mod yderranden ved spidsen.*

Følerne brune, deres inderste led og roden af de 2 følgende, samt benene bleggule. Længde $2\frac{1}{2}$—3 mm.

Yderst sjælden. Et enkelt stk. under tang på havstokken ved Rønne på Bornholm 1857 (Boye). Hvorvidt den er tagen senere eller på andre lokaliteter er ikke forf. bekjendt.

Pandegruberne sammenløbende fortil.

B. Sturmii, Panz. (Fn. germ. 89. 9). Sturms glansløber.

28a. *Hovedet glat (ikke punkteret)*.......................29.

28b. *Hovedets overside punkteret*.......................30.

29a. *Hovedet og forryggen metalgrønlig glinsende. Dækvingerne fortil mer eller mindre klart rødliggule, bagtil lysere eller mørkere brune, med en lys plet ud mod yderranden. Forryggen hjærteformig, omtrent så lang som bred, siderne fortil tilrundede, roden betydelig tilsmalnet. Vingedækkerne groft punkteret-stribede, striberne forsvindende mod spidsen og yderranden. Følerne brune, deres 3—4 inderste led samt benene blegt brunlig gule. Længde 3—$3\frac{1}{2}$ mm.*

Ikke sjælden.

Fordelingen og styrken af dækvingernes mørke og lyse farve er underkastet ikke ubetydelig variation. Pandegruberne støder sammen fortil.

33. **B. articulatum,** *Panz. (Fn. germ. 30. 21). Forskjelligfarvet glansløber.*

29b. *Hovedet og forryggen livlig broncegrønlig glinsende. Dækvingerne bleggule, svagt metalglinsende, med en fælles, men oftest utydelig, brunlig plet bag ved midten. Forryggen næsten hjærteformig, lidt bredere end lang, dens rod på hver side med en dyb grube. Vingedækkerne stærkt punkteret-stribede, spidsen og siderne undtagne. Palper, følere og ben bleggule, lårene med svag bronceglans. Længde 3—$3\frac{1}{2}$ mm.*

Kun funden i Sønderjylland på havstokken i omegnen af Husum i mængde (Schiødte, Wüstnei).

På forryggens rod findes på hver side af midtlinjen et indstukket punkt. Undertiden findes en dunkel utydelig plet på dækvingerne i omegnen af rygskjoldet.

B. ephippium, Marsh. (Ent. brit. 462. 81). Bleggul glansløber.

30a. *Hoved og forryg metalgrønlig glinsende; dækvingerne*

hvidliggule, med et takket, brunlig-ertsglinsende tværbånd. Panden punkteret. Forryggen hjærteformig, noget bredere end lang, siderne fortil tilrundede; roden betydelig tilsmalnet, fint rynket. Dækvingerne temmelig stærkt punkteret-stribede, spidsen næsten glat. Følere og ben bleggule. Længde 4—4½ mm.

Temmelig stedegen. I det nordlige Jylland er den temmelig hyppig på strandbredder; under lignende forhold på Bornholm (Schiødte o. fl.) samt på Falster ved udløbet af Bøtø nor; desuden ved Tis og Esrom søer på Sjælland.

En ejendommelig kort og hvælvet art. Dækvingerne særdeles brede i forhold til hoved og forryg; deres tværbånd når i reglen ikke sideranden, er ofte meget udbredt, ofte kun svagt antydet og lysbrunt; omegnen af rygskjoldet i reglen brunlig. Hovedet og forryggen omtrent af samme brede, hyppig med bronceglans. Undertiden er forryggens forrand ligesom bagranden fint rynket.

34. **B. pallidipenne,** *Illig. (Mag. I. 489). Blegvinget glansløber.*

30b. *Metalglinsende. Hovedet metalgrønt. Forryggen rødliggul. Dækvingerne gulagtige, med nogle brunlige pletter ved roden og over midten, undertiden også ved spidsen. Panden punkteret. Forryggen hjærteformig, noget bredere end lang, siderne fortil jævnt tilrundede, roden noget tilsmalnet, for- og bagranden punkteret. Dækvingerne stærkt punkteret-stribede. Følere og ben bleggule. Længde 3—3½ mm.*

Særdeles sjælden. Kun funden på strandfælleder på Sjælland, således i omegnen af Kjøbenhavn.

Hoved og forryg omtrent af samme brede. Dækvingerne korte og brede. Hovedets og forryggens underside rødliggul; bagbrystet og bagkroppen mørke, randen af den sidste dog oftest rødlig.

35. **B. ruficolle,** *Gyll. (Ins. sv. IV. 401. 3—4). Rødbrystet glansløber.*

34. Slægten **Trechus.** *Clairville (Entom. helv. II. 22). (Hurtigløber).*

Slægten *Trechus* indeholder et stort antal arter, der for største parten holder sig til bjærgegne, hvorfor slægten kun er fåtallig repræsenteret hos os. De afvige en del fra hverandre i bygningsforhold.

Artsbeskrivelse:

1a. Dækvingerne glinsende, ubehårede .... **2.**
1b. Dækvingerne fint behårede .... **6.**
2a. Forryggens rodhjørner ret- eller stumpvinklede ...... **3.**
2b. Forryggens rodhjørner fuldstændig afrundede. Billen rustrød eller rustgul. Forryggen næsten dobbelt så bred som lang, noget hvælvet, dens sider stærkt tilrundede, roden på hver side med en mindre, men dyb, glat grube. Dækvingerne på ryggen og ved roden kraftig punkteret-stribede, næsten glatte mod spidsen og siderne. Følere og ben blegt rødliggule. Længde 3—3½ mm.

Ikke sjælden.

Hudvingerne mangler hos dette dyr.

1. **Tr. secalis,** *Payk. (Fn. sv. I. 146. 63). Uvinget hurtigløber.*

3a. Dækvingernes striber utydelig eller ikke punkterede. Dyret indtil 4 mm. langt .... **4.**
3b. Dækvingerne punkteret-stribede. Dyret mindst 5 mm. langt .... **5.**
4a. Rødlig brun, hovedet mørkere eller sort, vingedækkerne i reglen med et temmelig smalt, mørkere længdeanstrøg. Forryggen næsten dobbelt så bred som lang, bagtil svagt tilsmalnet, siderne svagt tilrundede, roden på hver side med en liden grube; rodhjørnerne næsten stumpvinklede. Dækvingerne aflang-ægformede, bredest over midten, temmelig flade, hver med 5 svage, ind mod sømmen tydeligere striber. Følere og ben rødliggule. Længde 3½—4 mm.

Meget almindelig.

Er undertiden temmelig lys. Undersiden mørkbrun. Hudvingerne udviklede.

2. **Tr. minutus,** *Fabr. (Syst. eleuth. I. 210. 218). Liden hurtigløber.*

4b. Mørkt kastanjebrun; vingedækkernes yderrand lysere.

Forryggen næsten dobbelt så bred som lang, bagtil svagt tilsmalnet, siderne jævnt tilrundede, roden på hver side med en mindre grube; rodhjørnerne stumpvinklede, næsten afrundede. Dækvingerne ægformede, hver med 5 striber, hvoraf de to yderste er utydelige, den anden (fra sømmen af) temmelig dyb. Følere og ben rødliggule. Længde 3—4 mm.

Temmelig sjælden, men dog funden af og til på fugtig skovbund flere steder på øerne og langs Jyllands og Sønderjyllands østside.

Alene ved dens mørke farve kjendes den let fra den foregående art. Hudvingerne kun halvt udviklede.

3. **Tr. obtusus**, *Erichs. (Käf. d. M. 122. 4). But hurtigløber.*

4c. *Begbrun, undertiden rustrød, dækvingerne med svag blålig glans. Forryggen meget bredere end lang, bagtil svagt tilsmalnet, siderne jævnt tilrundede, roden på hver side med en dyb grube, rodhjørnerne små, retvinklede, næsten fremspringende. Dækvingerne langagtig ægformede, hver med 3 dybe striber eller furer ind mod sømmen. Følerne rustrøde; 2., 3. og 4. led brunsorte, med lysere spidse. Benene rødliggule. Længde 4—4½ mm.*

Meget sjælden. Den er først funden ved Lyngby sø i Nordsjælland af Joh. Boye i 1850, siden er den taget der både af ham og andre samlere, ved Frederiksdal er den gjenfunden af Løvendal; endvidre er den funden i mængde ved Maribo mose af Daniels.

Et særdeles hurtigtløbende dyr. Undersiden, særlig bagkropsspidsen, er rødlig. Vingedækkernes inderste stribe når spidsen, den anden og endnu mere den tredje forsvinder før spidsen; en fjerde stribe er svagt antydet; på skulderen ved yderranden står 3—4 punkter; på yderranden henimod spidsen findes én fortil med et par punkter besat stribe.

4. **Tr. rivularis**, *Gyll. (Ins. sv. II. 33. 18). Sexstribet hurtigløber.*

5. *Brun eller begbrun, dækvingerne (i alt fald deres spidse og rande) i reglen lysere, med blålig glans. Forryggen noget bredere end lang, dens sider jævnt tilrundede, roden middelmådig tilsmalnet, de sædvanlige rodgruber temmelig store og dybe, rodhjørnerne særdeles skarpt retvinklede. Dækvingerne noget forlængede, på ryggen*

punkteret-stribede. Palper, følere og ben bleg- eller rødliggule. Længde 5—6 mm.

Sjælden. Den er bl. a. fundet i en mose ved Herning (Meinert), i Dronninglund Storskov i Vendsyssel (Løvendal), ved Randers fjord (Jacobsen), Rævkjær skov ved Haderslev (Andersen); i Vejle-egnen er den taget ved Rugballegaard af Schlick, i en mose ved Bredsten og ved Vejle fjord i mængde tæt ved byen af forf.

Den er noget variabel i henseende til farven. Almindeligvis er hovedet mørkebrunt, forryggen lysere brun og dækvingerne temmelig lyst brunlige, men med et mørkt blålig glinsende længdestrøg. Bagkroppen brunlig. Hudvingerne til stede.

5. **Tr. rubens**, *Fabr. (Syst. eleuth. I. 187. 92). Stor hurtigløber.*

6a. *Lergul, oversiden finthåret. Dyret langstrakt. Hovedet i midten brunligt, så stort som forbrystsstykket. Forryggen hjærteformig, lidt bredere end lang og noget tilsmalnet mod roden, finthåret; de sædvanlige rodgruber skarpt punktformige, rodhjørnerne retvinklede. Dækvingerne fint stribede, bag ved midten med en svag, brunlig skygge, stribernes mellemrum tæt og fint punkterede. Følerne forholdsvis tykke, kun ubetydelig længere end den halve krop, lergule; benene af samme farve. Længde 4—4½ mm.*

Meget stedegen, men fundet pletvis over hele landet.

Dækvingernes sider kun særdeles ubetydelig tilrundede. Hele dyrets overside er fint og tæt behåret.

6. **Tr. micros**, *Hrbst. (Arch. 142. 60). Finthåret hurtigløber.*

6b. *Klart lergul; dækvingerne finthårede. Dyret langstrakt. Hovedet i midten brunligt, omtrent så stort som forbrystsstykket. Forryggen hjærteformig, ikke behåret, noget bredere end lang, roden tilsmalnet; rodgruberne store og dybe, forbundne med hinanden ved et tværindtryk, rodhjørnerne tandformig udstående, spidsvinklede. Dækvingerne fint stribede, bag ved midten med et sort eller mørkebrunt temmelig bredt tværbånd, der dog ikke fuldt når siderne, stribernes mellemrum spredt og yderst fint punkterede. Følerne længere end den halve krop, lergule; benene af samme farve. Længde 4—5 mm.*

Sjælden. Funden hist og her særlig i det nordlige Sjælland. Desuden på Nordfalster (ved Gåbense) og i Hårup ved Horsens (forf.), samt i Sønderjylland i Eisbøl (Andersen) og ved Husum (Schiødte og Wüstnei).

Dækvingernes sider lidt tilrundede. Kun dækvingerne behårede, dyrets øvrige overside nøgen.

7. **Tr. discus**, *Fabr. (Syst. eleuth. I. 207. 200). Sortbåndet hurtigløber.*

35. Slægten **Pogonus**, *Dejean (Spec. III. 6). (Havløber).*

Denne slægts arter findes i reglen kun ved saltsøer og havstrande.

Artsbeskrivelse:

1a. *Hoved og forryg livlig metallisk grønne; dækvingerne bleggule, glinsende. Forryggen meget bredere end lang, hjærtedannet; roden punkteret, på hver side med en grube. Vingedækkerne punkteret-stribede. Palper, følere og ben bleggule. Længde 6—7½ mm.*

Kun funden på marskbund i Sønderjylland.

Oversidens farve er noget variabel. Hos hunnen er forryggen omtrent dobbelt så bred som lang, hos hannen noget smallere. Undersiden broncegrøn. Følerne ubetydelig mere rødlige end benene.

P. luridipennis, Germ. (Fn. ins. Eur. VII. 3). Blegvinget havløber.

1b. *Hele oversiden broncefarvet eller mørkt grøn, undertiden sort, noget glinsende. Forryggen lidt bredere end lang, hjærtedannet, roden punkteret, på hver side med 2 tydelige, stribedannede gruber. Dækvingerne (mod spidsen og siderne forsvindende) punkteret-stribede. Palper og følere begsorte, de sidste brunlige udadtil; benene rødlige, med metalglans. Længde 5—6 mm.*

Kun funden flere steder i Sønderjylland samt på Fanø (Rosenkrantz) og ved Ribe (Meinert) og endelig på en sylteng ved Rudkjøbing (Nat. Tidsskr.).

Farven er variabel. Forryggen hos begge kjøn er også hos denne art noget forskjellig i længde- og bredeforholdet.

(P. chalceus).

1. **P. halophilus,** *Nicol. (Col. agr. hal. 16. 1). Broncefarvet havløber.*

36. Slægten **Patrobus.** *Dejean (Spec. gen. III. 26). (Halsløber).*

Næsten alle arterne, der tilhører denne slægt, opholder sig jordens koldere egne, ved vandsteder i skove og på fri mark.

Artsbeskrivelse:

1a. Oversiden begbrun eller sortebrun, glinsende, undersiden mørkere eller lysere begrød. Forryggen hjærteformig, næsten så lang som bred, bagtil betydelig tilsmalnet, dens sider fortil middelmådig tilrundede; siderandene smalt ophøjet-kantede, rodgruberne dybe og punkterede, rodhjørnerne skarpe. Dækvingerne temmelig dybt (mod spidsen og siderne svagere) punkteret-stribede. Følere og ben rødlige, Længde 6—8 mm.

Almindelig.

Arten mangler hudvinger.

(P. rufipes).

1. **P. excavatus,** *Payk. (Mon. car. 38. 22). Almindelig halsløber.*

1b. Oversiden begsort eller sort, glinsende, undersiden begsort. Forryggen svagt hjærteformig, betydelig bredere end lang, bagtil svagt tilsmalnet, dens sider fortil stærkt tilrundede, siderne stærkt og bredt udhulet-kantede, rodgruberne dybe og punkterede, rodhjørnerne skarpe og noget spidse. Dækvingerne svagere punkteret-stribede. Følerne, skinnebenene og fødderne rødlige; lårene mørkere. Længde 10—11 mm.

Sjælden. Den er funden i Dyrehaven (ved Strandmøllen) af Schiødte o. fl., samt i stor mængde ved Hulemosesø i Sydsjælland (V. Nielsen, Løvendal, Bachevold og forf.). Endvidre et par stk. i Gåbenseskoven, Nordfalster (forf.), og nogle stk. et enkelt sted på Lolland (Nat. Tidsskr.).

Arten er i besiddelse af hudvinger.

2. **P. septentrionis,** *Dej. (Spec. III. 29. 2). Nordisk halsløber.*

37. Slægten **Badister,** *Clairville (Ent. helv. II. 90). (Skjønløber).*

Hertil hører 4 evropæiske arter, der alle findes i Danmark; de er hurtige løbere og opholder sig mest under løv eller sten.

Artsbeskrivelse:

1a. Dækvingerne rødliggule, med sort, i reglen hesteskoformet tegning . . . . **2.**

1b. Dækvingerne sorte eller sortblålige, i det højeste med en gul plet på hver skulder og smalt gullige yderrande . . **3.**

2a. Hovedet sort, så bredt som forryggen; denne rødgul, omtrent dobbelt så bred som lang, bagtil tilsmalnet. De forreste mellemskulderblade rødliggule. Dækvingerne stribede, rødliggule, bagtil med en stor sort blåligglinsende hesteskoformig tegning, som ikke når yderranden og ved sømmen bagtil indeslutter en rundagtig rødgul plet, der over sømmen står i forbindelse med dækvingernes øvrige rødgule farve; undertiden er pletten opløst i flere. Følerne rødliggule, men mørke på midten. Benene rødliggule. Længde 7—8 mm.

Sjælden. Den er bl. a. funden flere steder på Sjælland og i temmelig stor mængde på Nordfalster. Desuden er der taget. enkelte stykker ved Eisbøl i Sønderjylland (L. Andersen).

Dækvingernes sorte plet er undertiden opløst således, at der findes en større plet over midten og en måneplet på spidsen. Rygskjoldet er altid rødgult. Bugen sort.

1. **B. unipustulatus,** *Bon. (Obs. ent. 443. 1). Stor skjønløber.*

2b. Hovedet sort, smallere end forryggen; denne rødliggul, bredere end lang, bagtil mer eller mindre tilsmalnet. De forreste mellemskulderblade sorte. Dækvingerne fint stribede, rødliggule, med en sort hesteskoformig plet som hos forrige art. Følerne rødliggule, men mørke på midten. Benene rødliggule. Længde 5—6½ mm.

Almindelig.

Hovedet og forryggen varierer betydelig i form og størrelse. Dækvingernes sorte tegning er underkastet variation på lignende vis som hos forrige art. Rygskjoldet rødligt eller sort. Brystet og bugen sortagtige.

2. **B. bipustulatus,** *Fabr. (Syst. eleuth. I. 203. 184). Almindelig skjønløber.*

3a. *Brunsort glinsende. Forryggen næsten så lang som bred, med smalt gulagtige rande. Dækvingerne fint stribede, ligeledes med smalt gulagtige yderrande (undertiden også med lys søm), skuldrene med en gul plet. Følerne mørke, med lys spidse og rod; benene gule. Længde 4—4½ mm.*

På fugtig bund særlig i skove, men temmelig sjælden.

Skuldrenes gule plet undertiden af temmelig stor udstrækning.

3. **B. humeralis,** *Bon. (Observ. ent. 443. 2). Skulderplettet skjønløber.*

3b. *Sort; oversiden, særlig dækvingerne, metalblålig glinsende. Forryggen bredere end lang, dens siderande smalt rødlige eller gulagtige. Dækvingerne fint stribede, deres yderste siderande smalt rødlige eller gulagtige. Følerne mørke, deres yderste spidse og rod lyse. Benene brungule. Længde 4½—6 mm.*

Sjælden; på forskjellige lokaliteter i alle provinserne.

Den er ikke ulig en lille *Anchomenus*-art.

4. **B. peltatus,** *Panz. (Fn. germ. 37. 20). Slank skjønløber.*

38. Slægten **Oodes,** *Bonelli (Observ. ent. I). (Stumpløber).*

Stumpløberne, hvoraf der kun findes én indenlandsk art, opholder sig på fugtige steder, navnlig på sump- og mosebund under sten, blade, opskyl og lignende.

Artsbeskrivelse:

Matsort, langagtig ægformet. Forryggen bagtil mindst så bred som dækvingerne, fortil noget tilsmalnet, baghjørnerne spidse og noget forlængede; roden uden indtryk. Dækvingerne med parallele sider, fint punkteret-stribede. Længde 8—9 mm.

Ikke hyppig; findes almindeligst på øerne, men er temmelig sjælden i Jylland, hvor den bl. a. er funden mellem Kolding og Vejle (Terp).

Hos hunnen er dækvingerne mere but tilrundede end hos hannen.

1. **O. helopioides,** *Fabr. (Syst. eleuth. I. 196. 144). Almindelig stumpløber.*

39. Slægten **Chlænius,** *Bonelli (Observ. ent. I.). (Fløjlsløber).*

Slægten indeholder flere smukt metallisk- eller forskjelligfarvede arter, der i reglen opholder sig på fugtige steder. Særlig deres dækvinger er fint behåret og kornet-punkterede. De har en ejendommelig lugt. Man kjender flere hundrede arter, men kun 5 i Danmark.

Artsbeskrivelse:

1a. Forryggen med 3 rynket-punkterede længdefurer . . . . 2.

1b. Forryggen uden furer, men dens rod på hver side med et indtryk eller en grube . . . . 3.

2a. Matsort, med svagt metallisk skjær, finthåret. Forryggen kun lidt smallere end dækvingerne, fortil noget tilsmalnet (dens forreste del nøgen), bredere end lang, langs midten med en bagtil bredere fure og på hver side af denne med en lignende fure fra roden og til midten. Dækvingerne fint stribede og kornede. Følere og ben sorte. Længde 13—14½ mm.

Sjælden. Bornholm (Schiødte o. fl.); under Høje Møen, på Falsters østkyst (E. Benzon og Schiødte), ved Ringsted å (Boye), »Flommen« ved Sorø (past. Jacobsen), i nærheden af Kjøbenhavn (Bergsøe) og i Gravlev enge ved Ålborg (Johansen); på flere af disse steder i antal.

Behåringen gulagtig. Dækvingernes søm altid mat.

1. **Chl. sulcicollis,** *Payk. (Fn. sv. I, 153. 72). Furet fløjlsløber.*

2b. Farve og form som hos forrige. Forryggen lidt smallere end dækvingerne, fortil noget tilsmalnet, bredere end lang, fortil spredt og dybt, bagtil fint og tæt punkteret, langs midten med en dybere punkteret fure, der overalt

har samme brede; på hver side af denne fordybning med en fure, der strækker sig fra roden til lidt foran midten. Dækvingerne stribede og kornede, striberne afvekslende nøgne og svagt ophøjede (her tillige hårede). Følere og ben sorte. Længde 13—14 mm.

Meget sjælden. Prinsessestien ved Sorgenfri i Nordsjælland (Hammeleff og Løvendal) samt ved Tromnæs på Falster (E. Benzon).

Behåringen gulagtig. Dækvingerne forholdsvis noget kortere end hos forrige art.

2. **Chl. cælatus,** *Web. (Obs. ent. 42. 2). Stribet fløjelsløber.*

3a. *Hovedet nøgent, broncesort; forryg og dækvinger broncesorte, gulagtig filthårede, matte. Forryggen tæt rynketpunkteret, næsten dobbelt så bred som lang, for- og bagtil omtrent lige bred, meget smallere end de brede, stribede dækvinger. Følere og ben altid sorte. Længde 10—13 mm.*

Temmelig sjælden. Den er funden hist og her på øerne, men så vidt vides ikke i Jylland. I Gåbenseskoven på Falster har forf. fundet et ekspl. af denne art overvintrende i en granstub.

Arten har aldrig tydelig metalglans.

3. **Chl. holosericeus,** *Fabr. (Syst. eleuth. I. 193. 125). Mørk fløjlsløber.*

3b. *Oversiden med undtagelse af hovedet fint og tæt håret. Hoved og forryg kobberøde, ofte med grønlig glans. Dækvingerne grønne, ikke sjældent med kobberfarve, stribede. Forryggen punkteret, noget bredere end lang, for- og bagtil lige bred, noget smallere end de middelmådig brede dækvinger. Følernes inderste led rødligt eller mørkt brunligt. Benene sorte eller røde. Længde 9—11 mm.*

Ikke sjælden. Den findes både på fugtige og tørre lokaliteter.

Oversidens i reglen glimrende metalfarve temmelig variabel: fra ertsfarvet metalgrøn til kobberrød eller blålig. Benene varierer fra helt rødliggule eller røde til sorte. Følernes inderste led ofte mørkt brunligt.

4. **Chl. nigricornis,** *Fabr. (Syst. eleuth. I. 198. 156.). Kobbergrønlig fløjlsløber.*

3c. *Oversiden med undtagelse af hovedet fint og tæt håret. Hoved og forryg lyst grønlige, kobberfarvet glinsende. Dæk-*

vingerne grønlige, stribede; deres ydersøm og spidse gule. Forryggen noget bredere end lang, bagtil noget tilsmalnet, meget smallere end dækvingerne; deres siderande smalt lyse. Følere og ben rødliggule. Længde 9—9½ mm.

Temmelig sjælden. Den findes ved vandsteder.

Den varierer kun ubetydelig.

5. **Chl. vestitus,** *Payk. (Mon. Car. 73. 44.) Gulrandet fløjlsløber.*

40. Slægten **Licinus,** *Latreille (Gen. erust. et ins. I. 199). (Sortløber).*

De herhen hørende arter er alle forholdsvist langsomme i deres bevægelser og tilhører hovedsagentlig sydligere egne. Den eneste indenlandske art, som forøvrigt de allerfleste, holder sig til bakker og tørre egne.

Artsbeskrivelse:

Sort. Forryggen punkteret, lidt bredere end lang, siderne let tilrundede, bagtil lidt smallere end fortil; rodhjørnerne tilrundede. Vingedækkerne fint punkteret-stribede, mellemrummene tæt og fint punkterede. Længde 9—11 mm.

Meget sjælden. Den er kun funden paa Sjælland på Brede bakker (Schiødte) og Nyråd ved Vordingborg (Vald. Nielsen).

Dækvingerne er lidt bredere end forryggen.

1. **L. depressus,** *Payk. (Fn. sv. I. 110. 18). Fladtrykt sortløber.*

41. Slægten **Panagæus,** *Latreille (Hist. nat. d. crust. et ins. VIII. 291). (Korsløber).*

Disse dyr kjendes let på dækvingernes sorte korstegning og på forryggens grove punktering. De opholder sig i reglen på fugtige steder under sten, løv eller under mos ved gamle trærødder ligeså vel i skove som på fri mark. De udbreder en ejendommelig lugt ikke ulig den, der er nylig afklippet uld egen.

Artsbeskrivelse:

1a. *Sort. Forryggen bredere end lang, tværoval. Dækvingerne punkteret-stribede, med to af den sorte sømlinje gjennembrudte teglrøde tværbånd, der begge når ud på ydersømmen; det forreste røde tværbånds halvdele er lige afskårne i den mod sømlinjen vendte side. Længde 7—9 mm.*

Ikke almindelig. Den findes dog nogenlunde hyppig i de fleste af landets frugtbarere egne, oftest under sten i nærheden af vandsteder.

Det sorte midtbånd temmelig bredt, noget kantet-takket.

1. **P. crux major,** *Linn. (Fn. sv. 808). Stor korsløber.*

1b. *Sort. Forryggen så lang som bred, kredsrund. Dækvingerne punkteret-stribede, med to teglrøde tværbånd, af hvilke det forreste er gjennembrudt af den sorte sømlinje, det bageste opløst i to tilrundede pletter, der ikke når ud på ydersømmen; det forreste tværbånds halvdele er tilrundede i den mod sømlinjen vendte side. Længde 6—7 mm.*

Meget sjælden. Tidsvilde 1 stk. (Meinert); Langeland 2 stkr. (Schlick), samt 1 stk. fra Sjælland? (Fabritius Tengnagel); i Gåbenseskoven en snes stkr. i vintren 1887 ved oversvømmelse forårsaget af tøbrud (forf.).

Det sorte midtbånd i reglen temmelig smalt og kun svagt bugtet; den sorte sømlinje forholdsvis bred; de bageste røde pletter overalt indfattede af sort. Lidt mere hvælvet og slankere end foregående art. Forryggen temmelig lille.

2. **P. quadripustulatus,** *Strm. (Deutschl. Ins. III. 172. 2). Firplettet korsløber.*

42. *Slægten* **Loricera,** *Latreille (Hist. nat. d. ins. III. 273). (Børsteløber).*

En i legemsbygning særdeles mærkelig slægt, der kun omfatter én art.

Artsbeskrivelse:

Oversiden grønlig ertsfarvet, glinsende. Forryggen lidt bredere end lang. Vingedækkerne punkteret-stribede, deres 3. stribe med 3 gruber. Følerne sorte eller sortebrune,

deres inderste led med lange, udstående børster; lårene sorte, ertsglinsende, skinneben og fødder brungule. Længde 7—8 mm.

Almindelig.

Dækvingernes sider og spidse undertiden brunlige uden tydelig grænse.

1. **L. pilicornis,** *Fabr. (Syst. eleuth. I. 193. 128). Almindelig børsteløber.*

43. *Slægten* **Cychrus,** *Fabricius (Ent. syst. IV. App. 440). (Skovløber).*

Disse dyr har især hjemme i skove i bjergegnene. Når de foruroliges, lader de en knirkende lyd høre, fremkommen ved gnidning af bagkroppen mod dækvingerne. I Danmark kun én art.

Artsbeskrivelse:

Helt sort. Hovedet langstrakt. Forryggen oftest længere end bred, bagtil noget tilsmalnet, fint og tæt punkteret. Dækvingerne stærkt hvælvede, omfattende bagkroppens sider, bredest bagved midten (mindst dobbelt så brede som forryggen), fint og tæt kornet-punkterede, undertiden med spor til svagt ophøjede linjer, siderne stærkt tilrundede. Længde 14—20 mm.

Ikke sjælden i skove.

I henseende til formen er dette dyr særdeles variabelt. Det er let kjendeligt ved den lille forryg i forhold til den store og plumpe bagkrop.

1. **C. rostratus,** *Linn. (Fn. sv. n. 823). Sort skovløber.*

44. *Slægten* **Calosoma,** *Weber (Observ. ent. p. 20). (Pupperøver).*

Pupperøverne er statelige, kraftig byggede løbebiller, der for en del har ophold på træer, i hvis kroner de efterstræber allehånde larver og pupper, særlig af sommerfugle. De er meget ihærdige i deres efterstræben af disse skadedyr og lader sig ikke let forstyrre, når de har fået godt tag i et bytte. Man

har flere gange set en pupperøver falde ned fra et træ med en larve, og dog fortsatte den strax efter kampen med denne, til den blev sejrherre. Også Pupperøverlarverne efterstræber pupper og larver, hvorfor slægtens arter hører til de nyttigste insekter.

Artsbeskrivelse:

1a. De tre første led af hannens forfødder underneden besat med en tæt hårbørste . . . . **2.**

1b. De fire første led af hannens forfødder underneden med hårbørste. Billens overside i reglen metalbrunlig med iblandet grønt; randene oftest grønlige; undersiden grønlig glinsende. Forryggen dobbelt så bred som lang med stærkt tilrundede sider, rynket-punkteret. Vingedækkerne hvert med 16 punktstriber (den 4., 8. og 12. med større punkter), tværrynkede, deres største brede tæt foran spidsen. Følere og ben sorte. Længde 15—20 mm.

Ikke sjælden i løvskove.

Oversidens farve varierer metalagtig grønlig, blålig eller sort. Dækvingerne er betydelig bredere end forryggen.

1. **C. inqvisitor,** *Fabr. (Syst. eleuth. I. 212. 7). Liden pupperøver.*

2a. Dækvingerne nætformig rynkede eller fint stribede . . . **3.**

2b. Dækvingerne temmelig dybt stribede. Billen dunkel blå; dækvingerne glimrende grønlige, mod siderne rødlig guldglinsende. Forryggen lille, omtrent dobbelt så bred som lang, med stærkt tilrundede sider, tæt rynket-punkteret. Vingedækkerne hvert med 16 punkterede striber (den 4., 8. og 12. med større punkter), særlig ud mod yderranden med fine tværrynker, lige brede (hos hannen) eller svagt udvidede bagved midten (hos hunnen). Følere og ben sorte. Længde 24—29 mm.

Sjælden. Den er funden flere steder på Sjælland, Møen, Falster, Bornholm og i Sønderjylland, men i reglen enkeltvis; den skal også findes i Nørrejylland. Den flyver vidt omkring.

Dette dyr er den smukkeste af alle indenlandske løbebiller og meget efterspurgt blandt insektsamlerne.

2. **C. sycophanta,** *Linn. (Fn. sv. n. 790). Stor pupperøver.*

3a. Oversiden, særlig dækvingerne, broncegrøn, undertiden sortagtig. Forryggen næsten dobbelt så bred som lang,

særlig mod siderne rynket-punkteret, for- og bagtil omtrent lige bred, kun lidet smallere end dækvingerne; siderne tilrundede. Dækvingerne kort ægformede, hver med 16 punkterede striber (den 4., 8. og 12. med større punkter), mellemrummene tæt tværrynkede. Følere og ben sorte. Længde 19—22 mm.

Meget sjælden. Er funden flere steder i Sønderjylland af Andersen, Wüstnei o. a. I Nørrejylland er den taget i Kolding-egnen af Terp, og nogle mile vest for Vejle af Fabritius de Tengnagel.

Denne art er bredere og mere sammentrængt af bygning end slægtens øvrige arter, navnlig er forryggen forholdsvis af betydelig brede; forryggens baghjørner noget udtrukne bagtil.

3. **C. reticulatum**, *Fabr. (Syst. eleuth. I. 213. 9). Bred pupperøver.*

3b. Oversiden hyppigst dunkelt broncefarvet, med mat silkeglans, undertiden sortagtig eller grønlig. Forryggen næppe dobbelt så bred som lang, fint og tæt punkteret, bagtil smallere end fortil, siderne stærkt tilrundede. Dækvingerne lige brede (hannen) eller bredest foran midten (hunnen), hver med 16 fint punkterede striber (i reglen 4., 8. og 12. med kobber-, messing- eller guldglinsende gruber), mellemrummene fint taglagt tværrynkede. Følere og ben sorte. Længde 20—24 mm.

Sjælden; findes oftest i nærheden af havkysterne, således på Amager, i omegnen af Kjøbenhavn, ved Udby strand (Holstebroe), i det nordlige Jylland, på Samsø, Lolland (Holstebroe), Fanø (Rosenkrantz), ved Haderslev (Andersen) o. fl. st.

Arten er særlig i modsætning til forrige betydelig langstrakt; i henseende til oversidens og vingedæksgrubernes farve er den meget variabel; forryggens baghjørner stumpvinklet-afrundede.

4. **C. sericeum**, *Fabr. (Syst. eleuth. I. 212. 6). Silkeglinsende pupperøver.*

45. *Slægten* **Carabus,** *Linné (Syst. nat. II. 668).*
(Løber).

Denne slægt omfatter en mængde store, kraftig byggede, tildels statelige løbebiller. De færdes i skove og på marker, men de fleste dog i bjergegne, og udrette så vel som deres larver megen nytte ved at fortære en mængde skadelige insekter og andre smådyr. En del arter går kun på jagt om natten eller i skumringen (de dunkeltfarvede arter), andre i det hedeste solskin, særlig i forsomren (de metallisk farvede).

Artsbeskrivelse:

1a. *Hvert vingedække med tre ophøjede længderibber, der ikke er gjennembrudte* .... **2.**
1b. *Vingedækkerne uden ophøjede længderibber* .... **4.**
2a. *Mellemrummene mellem ribberne med en kjædelignende række af ophøjede, langagtige korn* .... **3.**
2b. *Mellemrummene mellem ribberne tværrynkede, græsgrønne. Dyret aflangt, hvælvet. Hoved og forryg kobberrødlige. Dækvingerne i reglen guld- eller græsgrønne, hver med 3 sorte temmelig ophøjede længderibber, deres siderande kobberrødlige. Følere og ben sorte. Længde 14—16 mm.*

Denne smukke løbebille findes hist og her ret hyppig, særlig om foråret.

Oversidens farve er temmelig variabel. Dækvingernes hovedfarve undertiden næsten sortagtig eller kobberfarvet. Ribberne en sjælden gang tildels gjennembrudte.

1. **C. nitens,** *Linn. (Fn, sv. n. 785). Lille guld-løber.*

2c. *Mellemrummene mellem ribberne med en række dybe, metalglinsende gruber; fra grube til grube strækker sig et svagt ophøjet korn. Aflang, temmelig flad; oversiden metalsort. Følere og ben sorte. Længde 25—29 mm.*

Flere steder, særlig i Jyllands hede- og moseegne, ret almindelig.

Forryggen er fortil og bagtil omtrent lige bred. Dækvingerne bredest bag ved midten.

2. **C. clathratus,** *Linn. (Fn. sv. n. 782). Gitter-løber.*

3a. *Aflang. Oversiden temmelig hvælvet, grønlig metallisk eller kobberfarvet. Forryggens baghjørner tungeformig forlængede bagud. Dækvingerne bredest over midten. Følerne sorte, det inderste led rødliggult. Benene sorte eller med for største delen røde lår. Længde 22—25 mm.*

Særdeles almindelig.

Afændringen med røde lår findes almindelig i Jylland, særlig mod vest, men meget sjælden på øerne.

3. **C. cancellatus,** *Ill. (Käfer Pr. 154. 18). Hvælvet kjæde-løber.*

3b. *Aflang. Oversiden temmelig flad, grønlig ertsfarvet. Forryggens baghjørner ikke bagud rettede. Dækvingerne bredest bagved midten. Følerne helt sorte. Benene sorte eller med for største delen røde lår. Længde 18—21 mm.*

Meget almindelig.

Med hensyn til udbredelsen af afændringen med rødlige lår gjælder for denne art det samme som for den foregående.

4. **C. granulatus,** *Linn. (Fn. sv. n. 781). Flad kjædeløber.*

4a. *Vingedækkerne ensformet fint kornede eller linjerede, uden grube- eller kjæderækker* . . . . .5.

4b. *Vingdedækkerne længderynkede eller fint kornede, hvert med 3 temmelig utydelige grube- eller kjæderækker* . . 6.

4c. *Vingedækkerne regelmæssig linjerede, med tre rækker skarpe hjærteformige, glinsende gruber. Dyret aflangt, temmelig hvælvet, oversiden broncesort. Hvert vingedække med omtrent 26 fine, skarpe længdelinjer. Følere og ben sorte. Længde 21—24 mm.*

Meget almindelig i skove.

Dækvingernes siderande kobberagtige eller grønlige, deres gruber får hjærteformen derved, at den linje, der træffer gruberne fortil, går længere ind end de to andre og atter begynder længere tilbage.

(C. gemmatus).

5. **C. hortensis,** *Linn. (Fn. sv. n. 783). Have-løber.*

5a. *Vingedækkerne uden glans, fint kornede, deres siderande violetrødlige. Dyret forlænget, hvælvet, sort, med meget svagt purpurrødligt skjær. Dækvingernes og forryggens siderande purpurrødlige, ofte med violet anstrøg. Følere og ben sorte. Længde 22—27 mm.*

Ret hyppig i de fleste af landets skove.

Dækvingernes største brede falder over midten.

6. **C. violaceus,** *Linn. (Fn. sv. n. 787). Forlænget løber.*

5b. *Vingedækkerne fedtglinsende, yderst fint og næsten usynlig kornede, deres siderande blåligsorte. Dyret aflangt,*

stærkt hvælvet, sort, med svagt blåligt skjær. Følere og ben sorte. Længde 22—26 mm.

Temmelig sjælden, i skove.

Dækvingernes største brede falder over midten.

7. **C. glabratus**, *Müll. (Prodr. 75. 810). Glat løber.*

5c. *Vingedækkerne fint stribede, svagt fedtglinsende, deres siderande metalblålige. Dyret temmelig kort og sammentrængt af bygning, sort, med svagt blåligt skjær. Hvert vingedække med omtrent 30 fine, ru længdestriber. Følere og ben sorte. Længde 16—18 mm.*

Ikke sjælden.

Dækvingernes største brede lidt bagved midten; hver har 3 så godt som uopdagelige rækker af større punkter.

8. **C. convexus**, *Fabr. (Syst. eleuth. I. 175. 39). Hvælvet løber.*

6a. *Oversiden kobberfarvet eller med brunlig-purpurfarvet skjær* . . . . 7.

6b. *Oversiden sorteblå, med violet anstrøg* . . . . 8.

7a. *Oversiden broncesort eller metalbrunlig, med purpurfarvet skjær, særlig mod siderne. Dækvingerne hvælvede, fint uregelmæssig længdestribede, hver med 3 rækker mindre, punktformige gruber. Følere og ben sorte. Længde 22—25 mm.*

Meget almindelig.

Undertiden har dækvingerne et grønligt anstrøg.

9. **C. nemoralis**, *Müll. (Prodr. 75. 809). Almindelig løber.*

7b. *Oversiden i reglen grønlig kobberfarvet, undertiden mørk, med violet skjær. Dækvingerne forholdsvis temmelig flade, hver med omtrent 15 noget uregelmæssige, punkterede striber og med 3 noget ophøjede bredere kjæderækker (i 4., 8. og 12. mellemrum). Følere og ben sorte. Længde 16--18 mm.*

Temmelig almindelig i Jyllands magrere egne, men sjælden på øerne.

Denne temmelig lille art skal enkelte steder i udlandet forekomme med røde lår. Oversidens farve er noget variabel, ligesom også dækvingernes punktur er underkastet forskjellige ændringer.

10. **C. arvensis**, *Fabr. (Syst. eleuth. I. 174. 25). Hedeløber.*

8a. *Oversiden noget hvælvet, blålig sort, yderrandene i reglen*

violetblå. Forryggen bredere end lang. Dækvingerne hver med omtrent 16 fine, kornede striber, imellem hvilke findes en række små grynede ophøjninger; 4., 8. og 12. linje med en række større punkter og en utydelig ophøjet kjæderække. Følere og ben sorte. Længde 22—25 mm.

Ikke ualmindelig i Jylland, men så vidt forf. bekjendt ikke funden på øerne.

Dækvingernes yderrand smalt violetblå, forryggens violette farve breder sig i reglen langt ind imod midten.

11. **C. catenulatus**, *Fabr. (Syst. eleuth. I. 170. 9). Dunkelblå løber.*

8b. *Meget langstrakt og temmelig flad. Oversiden blålig sort, yderrandene i reglen violetblå. Forryggen omtrent så lang som bred. Dækvingerne groft rynket-kornede, hver med 3 rækker noget mere fremtrædende, langagtige korn. Følere og ben sorte. Længde 27—32 mm.*

Meget sjælden. Den skal være nogenlunde hyppig i Himmelbjerg- og Silkeborg-skovene; den angives også at være temmelig hyppig i skovene omkring Vejle, men er i alt fald kun funden meget sjældent her i de senere år. Den findes også enkelte steder på Bornholm og i Sønderjylland.

Fordelingen af oversidens violette farve omtrent som hos forrige art, dog er et violet skjær undertiden temmelig udbredt på dækvingerne.

12. **C. intricatus**, *Linn. (Fn. sv. n. 780). Langstrakt løber.*

46. Slægten **Procrustes,** *Bonelli (Obs. ent. I. p. 39). (Læderløber).*

De allerfleste herhenhørende meget store arter har hjemme i det sydøstlige Evropa og i Forasien. Den eneste indenlandske art har dog stor udbredelse i det øvrige Evropa.

Artsbeskrivelse:

Ensfarvet matsort. Dækvingerne læderagtig rynkede. Længde 35—40 mm.

Ikke sjælden i skove.

Hvert vingedække har i reglen svage spor til 3 grubeRækker.

1. **P. coriaceus**, *Linn. (Syst. nat. I. II. 668. 1). Almindelig læderløber.*

47. *Slægten* **Leïstus**, *Frølich (Naturf. 28). (Sirløber).*

Sirløberne er særdeles elegant og slankt byggede løbebiller, der opholder sig under blade, mos og sten, mest i skove. De løber behændig.

Artsbeskrivelse:

1a. *Oversiden glinsende mørkbrun eller sort; forryggens og dækvingernes siderande rødlige. Forryggen meget bredere end lang, med særdeles stærkt tilrundede sider. Vingedækkerne kraftig punkteret-stribede. Følere og ben rødlige. Længde 8—9 mm.*

Ikke almindelig; i skove.

Dækvingerne temmelig langstrakte og nogenlunde lige brede. Undersiden er rødlig kastanjebrun.

1. **L. rufomarginatus**, *Duft. (Fn. austr. II. 54. 50). Rødrandet sirløber.*

1b. *Rødlig rustgul; hovedets bagside og dækvingernes spidse sorte. Forryggen meget bredere end lang, med meget stærkt tilrundede sider; baghjørnerne stumpvinklede. Dækvingerne bredest omtrent over midten, på ryggen groft punkteret-stribede. Følere og ben gule. Længde 6—7 mm.*

Temmelig sjælden, i skove.

Bugens spidse mørk.

2. **L. rufescens**, *Fabr. (Syst. eleuth. I. 205. 191). Sortpandet sirløber.*

1c. *Helt brungul. Forryggen meget bredere end lang, med meget stærkt tilrundede sider; baghjørnerne retvinklede. Dækvingerne bredest bag ved midten, på ryggen mindre groft punkteret-stribede. Følere og ben rødliggule. Længde 6—7 mm.*

Temmelig sjælden; den findes så vel i skove som på marker.

Bugens spidse i reglen mørkere.

(L. spinilabris).

3. **L. ferrugineus**, *Linn. (Fn. sv. 221. n. 798). Brungul sirløber.*

48. *Slægten* **Nebria,** *Latreille (Gen. crust et ins. I. 221). (Kantløber).*

Kun de færreste af slægtens arter opholder sig i lavlandene; de fleste findes i bjergegne. Alle ynder de fugtige steder, helst i nærheden af søer og åer eller endog havet. De løber mindre behændig.

Artsbeskrivelse:

1a. *Sort eller sortbrun. Forryggen kortere end bred, med tilrundede sider. Dækvingerne stærkt punkteret-stribede. Følerne, skinnebenene og fødderne brunrøde; lårene mørkere. Længde 10—12 mm.*

Meget almindelig.

Dækvingernes tredje stribe med 4—8 større punkter.

1. **N. brevicollis,** *Fabr. (Syst. eleuth. I. 191. 114). Sort kantløber.*

1b. *Sort; dækvingernes ydersøm og forryggen i større eller mindre udstrækning, samt følere og ben bleggule. Forryggen næsten dobbelt så bred som lang. Dækvingernes striber fint punkterede. Længde 14—17 mm.*

Temmelig sjælden, men som oftest i stort antal, hvor den findes, særlig ved søer, åer og havstrande. Varieteten *lateralis*, hos hvilken bl. a. dækvingernes bleggule yderrand er temmelig smal, har før været opstillet som særegen art; den findes sammen med hovedarten.

Dækvingernes tredje stribe med 4—6 større punkter.

2. **N. livida,** *Linn. (Fn. sv. n. 791). Gulrandet kantløber.*

Slægten Pelophila, *Dejean (Spec. gen. II. 262). (Nordløber).*

Til denne slægt hører nogle få arter, der særlig opholder sig i nordpolaregnene under sten o. lign. ved kanten af vandsteder.

Artsbeskrivelse:

Oversiden lysere eller mørkere ertsfarvet, med kobberglans. Forryggen kort hjærteformig, omtrent dobbelt så bred som lang, for- og bagtil rynket-punkteret. Dækvingerne fint punkteret-stribede, hver med to rækker større punkter. Følerne begsorte; benene lysere eller mørkere brune. Længde 10—11½ mm.

Kun funden omkring ved Husum i Sønderjylland.

Vingedækkernes tredje striberum har sædvanlig 4—5 og det femte 2—3 grubeagtige i reglen stærkere metalglinsende fordybninger.

P. borealis, *Fabr. (Syst. eleuth. I. 182. 69). Ertsfarvet nordløber.*

49. Slægten **Blethisa**, *Bonelli (Obs. ent. I.).*
(Grubeløber).

Også denne slægt tæller kun meget få arter, der har opholdssted og levevis fælles med den foregående slægt.

Artsbeskrivelse:

Mørkt ertsfarvet, glinsende; forryggens og dækvingernes rande sædvanlig grøn- eller kobberfarvede. Forryggen bredere end lang, dens sider svagt tilrundede, baghjørnerne retvinklede. Hvert vingedække med to rækker gruber, iøvrigt punkteret-stribede. Følere og ben sorte. Længde 11—13 mm.

Ikke almindelig, på våde steder.

Vingedækkernes tredje mellemrum med 4—5 og femte mellemrum med 2 gruber.

1. **Bl. multipunctata**, *Linn. (Fn. sv. 805). Ertsfarvet grubeløber.*

50. Slægten **Elaphrus**, *Fabricius (Syst. ent. I. 227).*
(Sumpløber).

Alle de herhen hørende, ejendommelig udseende arter er af middelstørrelse eller derunder. De findes på sumpige steder og holder af at færdes her i det hedeste solskin.

Artsbeskrivelse:

1a. *Oversiden glimrende mørkt metallisk, med grønligt skjær. Pandens midte med en utydelig grube. Hovedet i det højeste så bredt som forryggen, denne næsten så lang som bred, med stærkt tilrundede sider. Dækvingerne bagved midten næsten dobbelt så brede som hovedet, hver*

med fire rækker violette navle- eller øjepletter. Følerne sorte; lårene broncegrønne, skinnebenene og fødderne stålblå. Længde 8—9 mm.

Temmelig sjælden, men dog funden hist og her på eng- og kjærbund, oftest i nærheden af saltvand.

Hos hannen er de 4 første led på forfødderne udvidede. Forbrystbenets midte svagt punkteret. Dækvingerne mellem øjepletterne med svage spor til regelmæssig ophøjede længdelinjer.

1. **E. uliginosus,** *Fabr. (Syst. el. I. 245. 1). Mørkbenet sumpløber.*

1b. *Oversiden mørkt metallisk, med utydelig grønligt skjær, noget glinsende. Panden i midten med en grube. Hovedet en smule bredere end forryggen, denne omtrent så lang som bred med middelmådig tilrundede sider. Dækvingerne bagved midten næppe dobbelt så brede som hovedet, øjeplettede omtrent som hos forrige art. Følerne sorte; lårene metallisk sorte, deres rod rødliggul; skinnebenene gule, deres spidse og fødderne stålblå. Længde 8—9 mm.*

Almindelig på mudret bund ved vandsteder, særlig i skovegne.

Hannen har 4 udvidede led på forfødderne. Forbrystbenets midte glat. Forryggens sider ikke så tilrundede som hos forrige art.

2. **E. cupreus,** *Duft. (Fn. austr. II. 194. 4). Ertsfarvet sumpløber.*

1c. *Oversiden lysere eller mørkere grønlig, mat. Panden i midten fint stribet. Hovedet mindst så bredt som forryggen, denne omtrent så lang som bred med stærkt tilrundede sider. Dækvingerne bagved midten dobbelt så brede som hovedet, temmelig svagt øjeplettede (øjepletterne svagt violette, nærmest grønlige), hver med en ophøjet, rektangulær, spejlglinsende flade foran midten ind imod sømmen. Følerne sorte; lårene metallisk grønlige, med rødliggul rod; skinnebenene rødliggule, deres spidse og fødderne græsgrønne. Længde 7—7½ mm.*

Almindelig ved vandsteder, særlig på fri mark.

Hannen har kun 3 udvidede led på forfødderne. Forbrystbenet punkteret. Oversidens farve noget variabel.

3. **E. riparius,** *Linn. (Fn. sv. 749). Matgrønlig sumpløber*

51. Slægten **Notiophilus**, *Dumeril (Zool. analyt.). (Spejlløber).*

Spejlløberne er vævre, små dyr, der hovedsagentlig færdes på fri mark i solskin så vel på tørre som på fugtige lokaliteter; den ene af de indenlandske arter opholder sig dog næsten udelukkende i skove.

Artsbeskrivelse:

1a. *Lige bred. Metallisk sort, glinsende; dækvingerne med en mer eller mindre tydelig, ikke skarpt begrænset, brungul plet ved spidsen. Forryggens rande punkterede i vid udstrækning. Vingedækkerne på siderne groft og tæt punkteret-stribede, den første rygstribe går helt ud til sømhjørnet, de øvrige når næsten spidsen. Følernes 3 eller 4 inderste led samt skinnebenene brunliggule, benene iøvrigt sorte. Længde 4½ mm.*

Almindelig i skove.

Vingedækkernes glinsende rygflade meget bredere end de to følgende striberum tilsammen; på hvert vingedække står lidt foran midten en fordybet grube. Den gule plet på dækvingernes spidse deles af den smalle, mørke søm.

1. **N. biguttatus**, *Fabr. (Syst. eleuth. I. 246. 8). Toeplettet spejlløber.*

1b. *Lige bred. Hele kroppen metallisk sort, glinsende. Forryggens rande punkterede, dens sider fortil betydelig tilrundede, bagtil noget indbugtede. Vingedækkerne finere og noget adskilt punkteret-stribede; striberne forsvinder temmelig langt fra spidsen. Følernes 4 inderste led og skinnebenene mer eller mindre klart gulagtige. Længde 4½ mm.*

Almindelig overalt.

Vingedækkernes glinsende rygflade omtrent så bred som de to følgende striberum tilsammen; på hvert vingedække står lidt foran midten en fordybet grube.

2. **N. palustris**, *Duft. (Fr. austr. II. 192. 3). Almindelig spejlløber.*

1c. *Lige bred. Hele kroppen metallisk sort, glinsende. Forryggens rande punkterede, dens sider fortil svagt tilrundede, bagtil næppe indbugtede. Vingedækkerne fint og noget adskilt punkteret-stribede, striberne forsvinder temmelig langt fra spidsen. Følerne og benene helt sorte. Længde 4—4½ mm.*

Almindelig; dog synes den at være sjælden flere steder på øerne.

Vingedækkernes glinsende rygflade bredere end de to følgende striberum tilsammen; på hvert vingedække står lidt foran midten en fordybet grube; undertiden findes endnu en grube på vingedækkerne bag ved midten; en sådan afændring er en enkelt gang fundet her i landet og opstilles af Thomson som egen art *(N. bigeminus)*. Hos andre arter findes undertiden 2 gruber på det ene vingedække og kun 1 på det andet, hvilken omstændighed synes at antyde, at N. bigeminus ikke er nogen selvstændig art.

3. **N. palustris,** *Duft. (Fn. austr. II. 192. 3). Sortbenet spejlløber.*

52. *Slægten* **Omophron,** *Latreille (Hist. nat. d. ins. VII. 248). (Globeløber).*

Denne interessante slægt danner både i bygningsforhold og levevis en smuk overgang til vandkalvene *(Dytiscides)* og blandt dem særlig til *Haliplus*-slægten. Arterne er i reglen gulspraglede. I Danmark kun én.

Artsbeskrivelse:

Kort ægformet, hvælvet. Oversiden gul- og metalgrønlig spraglet; hovedet bagtil, en større plet på forryggen og tre tværbånd på dækvingerne metalgrønlige, det øvrige samt følerne og benene gule. Forryggen kraftig punkteret. Hvert vingedække med 15 stærke, punkterede striber. Længde 5—6 mm.

Hist og her på fugtige, sandede sø- og åbredder under sten o. lign.

Farven temmelig variabel. Hovedets gule farve strækker sig i midten tungeformig tilbage. Dækvingernes grønlige tværbånd når ikke yderranden; sømmen i reglen brunlig eller grønlig.

1. **O. limbatus,** *Fabr. (Syst. eleuth. I. 247. 2). Almindelig globeløber.*

Tillæg.

Side 34. *Dromius quadrinotatus.* Funden i mængde ved Vejle (forf.),

Side 44. Efter *Dyschirius gibbus* indskydes:

6b. Oversiden broncegrønlig. Forryggen langagtig. Dækvingerne næsten valseformige, temmelig stærkt punkteret-stribede; striberne næsten af samme styrke helt til spidsen. Af skinnebenenes ydertænder er den øverste tydelig, den nederste fremspringende. Følere og ben rødlige. Længde 2½—3 mm.

Yderst sjælden. I »Entomologiske Meddelelser« angives den funden i ét ekspl. af hr. baron Rosenkrantz, sandsynligvis i nærheden af Skanderborg.

Den er, særlig på undersiden, ofte mer eller mindre begrød. Følerne noget mørkere mod spidsen.

5a. **D. angustatus**, *Ahr. (Arch. II. 2. 60. 9). Smalbrystet dyndløber.*

Side 53. *Harpalus rubripes.* Også ved Vejle (forf.).

Side 63. *Bradycellus cognatus.* Et stk. ved Vejle ved fjorden (forf.).

Side 89. *Amara lunicollis.* Et stk. på Munkebjerg (fru Jensen-Hårup).

Side 92. *Amara plebeja.* Findes også på bakker.

Side 112. *Bembidium brunnipes.* Flere steder i skovene omkring Vejle.

Rettelser.

Ved korrekturlæsningen er flere trykfejl undgåede opmærksomheden. Rettelsen af disse findes nedenstående. Flere fejl, der sandsynligvis har indsneget sig, så vel som ortografiske inkonsekvenser, bedes undskyldte.

Side 15 findes en ombrækkerfejl, der er rettet side 26.
» 21, linje 27, »*Con*«, læs *Bon.*
» 29, linje 15, »ladet«, læs landet.
» 38. **Cymindis angularis** »Skulderplettet« ø., læs *Rødbrystet ø.*
» 43, linje 1, »*succ*«, læs *suec.*
» 63. Henvisningstallene 2 og 3 byttes om.
» 78, linje 12, »**anthracinns**«, læs **anthracinus.**

Anm. De arter, der kun er fundne i Sønderjylland og på Bornholm, er opførte uden numer.